

PROGRAMACIÓN

DO DEPARTAMENTO

DE MÚSICA

XEFE DE DEPARTAMENTO:
DANIEL A. IGLESIAS LOSADA

2º ESO

I.E.S. ALLARIZ			
CURSO	2º E.S.O.	CÓD	S120000
ASIGNATURA	MÚSICA 2º ESO		
PROFESOR/A (ES/AS)	DANIEL A. IGLESIAS LOSADA		
LIBRO DE TEXTO	<i>Título</i>	SEN LIBRO DE TEXTO	
	<i>Autor</i>		
	<i>Editorial</i>		ISBN
	<i>Data Autoriz.</i>		Galego x Castelán

MÚSICA 2º DE EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

1. **Obxectivos xerais de Educación Secundaria.**
2. **Obxectivos da área de Música.**
3. **Descritores.**
4. **Contribución da área ao desenvolvemento das competencias clave.**
5. **Organización e secuenciación de contidos e estándares de aprendizaxe avaliáveis.**
6. **Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.**
7. **Actividades complementarias.**
8. **Evidencias para o portfolio.**
9. **Criterios de cualificación e promoción.**
10. **Recursos didácticos.**
11. **Medidas de atención á diversidade e inclusión.**
12. **Avaliación da programación didáctica.**

1. OBXETIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

2. OBTIVOS XERAIS DA AREA DE MÚSICA

1. Desenvolver a audición musical a través do recoñecemento dos parámetros do son e os elementos básicos de linguaxe musical.
2. Manexar os elementos de representación gráfica da música na lectura e escritura musical.
3. Desenvolver a capacidade de improvisación musical.
4. Dominar nocións básicas de composición e formas de organización musical.
5. Interpretar musicalmente obras sinxelas desenvolvendo as súas capacidades e habilidades musicais e de traballo en grupo.
6. Respetar as creacións musicais propias e alleas.
7. Investigar as posibilidades sonoras de obxectos e as distintas fontes.
8. Discriminar auditivamente os distintos instrumentos, as voces e as súas agrupacións.
9. Descifrar o código musical na lectura de partituras.
10. Valorar o silencio na audición musical.
11. Discernir distintos tipos de música e a súa procedencia cultural.
12. Describir a organización e a estruturación musical dunha obra interpretada en vivo ou gravada.
13. Localizar e interiorizar situacións nas que se produce un uso indiscriminado do son e propoñer solucións.
14. Relacionar a música con outras disciplinas.
15. Mostrar interese por músicas de diferentes culturas e diversificar as preferencias musicais.
16. Coñecer o patrimonio cultural español e adoptar unha actitude de conservación e transmisión deste.
17. Desenvolver unha actitude crítica e unha capacidade de argumentación e razoamento en cuestións musicais.
18. Valorar a música actual desenvolvendo unha capacidade de análise crítica e interese polos seus elementos creativos e innovadores.
19. Manexar as ferramentas tecnolóxicas na gravación, a reprodución, a creación ou a interpretación musical.
20. Utilizar os recursos informáticos como medios de aprendizaxe e investigación do feito musical.

3. DESCRITORES

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
	A ciencia no día a día	- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...). - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece arredor nosa e responder preguntas.
	Manexo de elementos matemáticos	- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	- Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando

		os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	- Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	Expresión: oral e escrita	- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou en materias diversas.
<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	- Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.

	Comunicación audiovisual	- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica..), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	Relación cos demais	- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.

		- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo, superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
	Creatividade	- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Atopar posibilidades no contorno que outros non aprecian.
	Emprendemento	- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da

		aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular o pensamento	- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	- Planificar os recursos necesarios e os pasos que se deben de realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

4. CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Descrición do modelo competencial

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; lembremos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que permitan ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en indicadores de seguimento (entre dous e cinco por competencia), grandes paires que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan descritores da competencia, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en desempeños competenciais, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivo. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os elementos transversais, como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo

posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos valores, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as diferentes potencialidades de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Música

Na área de Música incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns a esta.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área de Música contribúe a esta competencia de xeito significativo porque promove condutas e a adquisición de valores responsables para o ben común inmediato no que afecta ao coidado do medio, para conseguir un contorno libre de ruídos e da contaminación acústica e tamén a través da aplicación de métodos propios da racionalidade científica e as destrezas tecnolóxicas na creación e a mellora de instrumentos musicais e as súas formacións ao longo da historia e en todas as culturas do mundo.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A comunicación lingüística na área de Música será o resultado da acción comunicativa dentro das prácticas musicais e pola expresión adecuada das propias ideas en contextos comunicativos de análise, creación e interpretación e no traballo sobre a respiración, dicción, articulación e expresión adecuadas. Ademais, no seu formato non verbal, o individuo desenvolve as súas capacidades comunicativas grazas ás cales expande a súa competencia e a súa capacidade de interacción con outros individuos.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

En caso de centros bilingües ou plurilingües que impartan a materia noutra lingua:

- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Contribuirase ao desenvolvemento da competencia dixital, na elaboración de traballos de investigación individuais e/ou en grupo, xa que implica o uso creativo, crítico e seguro das Tecnoloxías da Información e a Comunicación; accedendo, xestionando e manexando diferentes motores de busca e bases de datos e transformando esta información en coñecemento.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.

Conciencia e expresións culturais

A través da área os alumnos e as alumnas accederán ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural e musical coa concreción destas en diferentes autores e obras, así como en distintos xéneros e estilos, desenvolvendo a iniciativa, a imaxinación e a creatividade expresadas a través de códigos artísticos, comprendendo o patrimonio cultural e artístico dos distintos períodos históricos, as súas características e as súas relacións coa sociedade na que se crean, desenvolvendo a capacidade e intención de expresarse e comunicar ideas. Implica coñecer, comprender, apreciar e valorar, cunha actitude aberta e respectuosa, as diferentes manifestacións musicais a través do estudo, análise e a interpretación das súas obras características.

Polo que nesta área, traballaremos os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural no ámbito mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Contribuiremos a esta competencia a través da implicación e a interacción con outras persoas dentro dun grupo, conforme normas baseadas no respecto mutuo en todas as actividades musicais realizadas. Desenvolve o sentido da responsabilidade, mostrando comprensión e respecto aos valores e ideas alleas e a recepción reflexiva e crítica da información sobre as manifestacións e as actividades musicais.

Para iso adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e de traballo e para a resolución de conflitos.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Propoñeranse aos alumnos actividades que impliquen a capacidade de transformar as ideas en actos polo desenvolvemento de actitudes que leven consigo un cambio de mentalidade, capacidade de pensar de forma creativa, autoconhecimento e autoestima, autonomía ou independencia, interese, esforzo e espírito emprendedor, sentido crítico e da responsabilidade.

Os descritores que adestraremos son:

- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.

- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.

Aprender a aprender

Contribuiremos á competencia de aprender a aprender, caracterizada pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe, onde a motivación e a confianza son cruciais para desenvolver aprendizaxes cada vez máis eficaces e a través da ampliación das habilidades de expresión, especialmente presentes en contidos relacionados coa interpretación e a improvisación, tanto individual como colectiva; así como mediante a xeneralización do seu cultivo no tempo de ocio.

Os descritores para esta competencia serán:

- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5. SECUENCIACIÓN E CONTIDOS DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe que se presentan constitúen unha selección dos propostos para o primeiro ciclo da ESO.

Bloque 1. Interpretación e creación

1. O son, os parámetros do son e a súa representación gráfica.
2. Afondamento no coñecemento da linguaxe musical e na súa práctica.
  - O ritmo: pulso, compás, fórmulas rítmicas e tempo.
  - A melodía: organización do discurso melódico, frases e estruturas melódicas, intervalos e escalas, tonalidade e modalidade.
  - A harmonía: consonancia e disonancia, construción de acordes elementais.
  - A textura: horizontalidade e verticalidade; polifonía, monodia, melodía acompañada, homofonía e outros.
  - Procedementos compositivos: repetición, imitación, variación, desenvolvemento, improvisación.
  - Formas: estruturas binarias, ternarias e outras.
3. Lectura e escritura musical como apoio para a interpretación e a creación.
4. A voz, a palabra, os instrumentos e o corpo como medios de expresión musical: características e habilidades técnicas e interpretativas.
5. Interpretación dun repertorio de pezas vocais, instrumentais e de danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas.
6. Interpretación dun repertorio de pezas vocais, instrumentais e de danzas do patrimonio español.
7. A interpretación individual e en grupo: pautas básicas da interpretación.
8. Improvisación vocal, instrumental e corporal: individual e en grupo, libre e dirixida.

Bloque 2. escoita

1. A audición como forma de comunicación e como fonte de coñecemento e enriquecemento intercultural.
2. Utilización de diferentes recursos para a comprensión da música escoitada: corporais, vocais,

- instrumentais, medios audiovisuais e tecnoloxías, textos, partituras, musicogramas e outras representacións gráficas.
3. Clasificación e discriminación auditiva dos diferentes tipos de voces e instrumentos e de distintas agrupacións vocais e instrumentais.
  4. Elementos que interveñen na construción dunha obra musical e identificación destes na audición.
  5. A música en directo: os concertos e outras manifestacións musicais.
  6. A contaminación acústica: detección e prevención.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

1. Manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical occidental e doutras culturas.
2. Manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical español.
3. Recoñecemento da pluralidade de estilos na música actual.
4. A presenza da música nas diferentes manifestacións artísticas: danza, teatro, artes plásticas, cine, literatura e outras.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

1. Tecnoloxías da Información e a Comunicación e outros dispositivos electrónicos nos procesos de creación, gravación e reprodución e interpretación musical.
2. Coñecemento e comprensión do feito musical a través das novas tecnoloxías.
3. Investigación musical e novas tecnoloxías.
4. Recursos para a conservación e a difusión das creacións musicais. Rexistro das composicións propias, usando distintas formas de notación e diferentes técnicas de gravación.

6. CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Interpretación e creación

1. Recoñecer os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada e aplicalos a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.
  - 1.1. Recoñece os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada.
  - 1.2. Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.
  - 1.3. Identifica e transcribe ditados de padróns rítmicos e melódicos con formulacións sinxelas en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias.
2. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama, clave de sol e de fa en cuarta, duración das figuras, signos que afectan á intensidade e matices, indicacións rítmicas e de tempo, etc.).

- 2.1. Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama, clave de sol e de fa en cuarta, duración das figuras, signos que afectan á intensidade e matices, indicacións rítmicas e de tempo, etc.).
3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.
  - 3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.
  - 3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas instrumentais e coreografías.
4. Analizar e comprender o concepto de textura e recoñecer, a través da audición e a lectura de partituras, os diferentes tipos de textura.
  - 4.1. Recoñece, comprende e analiza diferentes tipos de textura.
5. Coñecer os principios básicos dos procedementos compositivos e as formas de organización musical.
  - 5.1. Comprende e identifica os conceptos e os termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais.
6. Mostrar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e achegando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.
  - 6.1. Mostra interese polo coñecemento e o coidado da voz, o corpo e os instrumentos.
  - 6.2. Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.
  - 6.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.
  - 6.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.
  - 6.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.
7. Demostrar interese polas actividades de composición e improvisación e mostrar respecto polas creacións dos seus compañeiros.
  - 7.1. Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.
  - 7.2. Demuestra unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as distintas capacidades e formas de expresión dos seus compañeiros.
8. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuindo ao perfeccionamento da tarefa en común.
  - 8.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.
  - 8.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español.
  - 8.3. Mostra apertura e respecto cara ás propostas do profesor e dos compañeiros.
  - 8.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e aos outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, mostrando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.
  - 8.5. Participa de xeito activo en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e mostrando unha actitude aberta e respectuosa.
9. Explorar as posibilidades de distintas fontes e obxectos sonoros.

- 9.1. Mostra interese polas paisaxes sonoras que nos rodean e reflexiona sobre estes.
- 9.2. Investiga e indaga de forma creativa as posibilidades sonoras e musicais dos obxectos.

Bloque 2. escoita

1. Identificar e describir os diferentes instrumentos, voces e as súas agrupacións.
  - 1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma, e os diferentes tipos de voces.
  - 1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore, e doutras agrupacións musicais.
  - 1.3. Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.
2. Ler distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición.
  - 2.1. Le partituras como apoio á audición.
3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións.
  - 3.1. Valora o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou a cultura á que pertencen distintas obras musicais, interesándose por ampliar as súas preferencias.
  - 4.1. Mostra interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas.
  - 4.2. Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.
5. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), algúns elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.
  - 5.1. Describe os diferentes elementos das obras musicais propostas.
  - 5.2. Utiliza con autonomía diferentes recursos como apoio á análise musical.
  - 5.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita con rigor e claridade.
6. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizando as súas causas e proponendo solucións.
  - 6.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, mostrando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música.
  - 6.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

1. Realizar exercicios que reflectan a relación da música con outras disciplinas.
  - 1.1. Expresa contidos musicais e relaciónaos con períodos da historia da música e con outras disciplinas.
  - 1.2. Recoñece distintas manifestacións da danza.
  - 1.3. Distingue as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade.

2. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.
  - 2.1. Mostra interese por coñecer os distintos xéneros musicais e as súas funcións expresivas, gozando deles como oínte con capacidade selectiva.
  - 2.2. Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e gozo persoal.
3. Apreciar a importancia do patrimonio cultural español e comprender o valor de conservalo e transmitilo.
  - 3.1. Valora a importancia do patrimonio español.
  - 3.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español.
  - 3.3. Coñece e describe os instrumentos tradicionais españois.
4. Valorar a asimilación e o emprego dalgúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou «falar de música».
  - 4.1. Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais.
  - 4.2. Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita con rigor e claridade.
5. Mostrar interese e actitude crítica pola música actual, os musicais, os concertos en vivo e as novas propostas musicais, valorando os elementos creativos e innovadores destes.
  - 5.1. Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música popular etc., e realiza unha revisión crítica das devanditas producións.
  - 5.2. Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.

Bloque 4. Música e Tecnoloxías

1. Utilizar con autonomía os recursos tecnolóxicos dispoñibles, demostrando un coñecemento básico das técnicas e procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear, interpretar música e realizar sinxelas producións audiovisuais.
  - 1.1. Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.
  - 1.2. Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, métodos e tecnoloxías.
2. Utilizar de xeito funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e indagación do feito musical.
  - 2.1. Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.

7. CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou alumna adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Música:

Os piares fundamentais do ensino da música son a audición e a expresión e, polo tanto, a metodoloxía debe dirixirse a desenvolverlas nas súas distintas manifestacións.

A audición permite o gozo da música, facilita a asimilación dos contidos e desenvolve as capacidades perceptivas para aumentar a capacidade de análise e espertar o interese. Estes tres planos da audición deben potenciarse mutuamente para que os coñecementos técnicos melloren a percepción e o gozo e estes á súa vez melloren a comprensión e o afondamento técnico e analítico.

A expresión engloba a interpretación vocal, instrumental e corporal, a composición e a improvisación.

A interpretación vocal, ao utilizar o instrumento máis inmediato, a voz, permite unha expresión directa e espontánea e máis imbricada na personalidade de cada alumno. É un vehículo idóneo para mellorar a interiorización e a formación auditiva.

A interpretación instrumental é eixe vertebrador arredor do cal se organizan os distintos contidos ao longo de cada curso e durante a etapa. Isto é así porque, ademais de mellorar as destrezas instrumentais, é capaz de interconectar contidos de escoita, creación e improvisación, evolución histórica, de linguaxe musical, lecto-escritura, valores, etc., dando continuidade ás ensinanzas musicais.

A interpretación corporal, baseada nos lazos entre o movemento corporal e o movemento musical, desenvolve o sentido kinestésico a través do cal o movemento corporal se relaciona co movemento sonoro, creando imaxes audiomotrices que constitúen un repertorio de percepcións, que, á súa vez, permitirá enriquecer a musicalidade do alumnado e favorecer a autoconfianza e a superación de inhibicións expresivas.

Todas as actividades de interpretación non só responden ás necesidades expresivas e individuais e como canalizador de emocións, senón tamén ao pracer de participar e facer música en grupo fomentando con iso a autoestima, a autonomía, a responsabilidade e os valores sociais.

A improvisación, ademais de ser un medio de expresión creativa e de reforzo da autoestima e da iniciativa persoal, convértese nun recurso metodolóxico de grande importancia para explorar os elementos da linguaxe musical e corporal e reforzar o pensamento creativo xunto coa composición musical.

A composición, guiada ou libre, é a manifestación última da interiorización dos contidos asimilados correspondentes co nivel. Ademais de servir de canle expresiva e creativa en calquera momento da aprendizaxe, implica reflexión, selección, estruturación, toma de decisións e todo iso dun xeito lóxico e crítico. Tamén é un vehículo ideal para exercitar a lectura e a escritura musical.

Para instruír a selección de estratexias metodolóxicas sería conveniente seguir os principais autores que desenvolveron métodos e sistemas didácticos de educación musical, Orff, Kodály, Dalcroze, Willems, Elizalde, etc., para a mellor aplicación dos contidos na aula.

Necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman os andamios da materia. Aínda que a finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico, o alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise musical, as súas vantaxes e as implicacións éticas que en ocasións formulan. Para iso necesitamos certo grao de **adestramento individual e traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a argumentación en público e a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden a interpretación e a expresión musical grupal, o **traballo en grupo colaborador** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto.

Por outro lado, cada alumno parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes, enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os alumnos poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Música é indispensable a **vinculación a contextos reais**, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

8. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

Con respecto ás actividades complementarias que se poden propoñer ao alumnado, convén reflexionar sobre estas cuestións:

- Consegúronse os obxectivos propostos a partir das actividades realizadas?
- Cal foi o resultado da realización das actividades?
- Cales delas gustaron máis?
- Que propostas de mellora podemos sinalar?

9. EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Para rexistrar as evidencias de aprendizaxe vinculadas aos estándares utilizaremos portfolios de aprendizaxe na aula. Ao longo das distintas unidades didácticas iremos planificando a realización e recollida de produtos que mostre o nivel de consecución do estándar e mostre a evolución deste ao longo do curso.

O portfolio é unha ferramenta de avaliación do proceso de aprendizaxe que consiste fundamentalmente na recollida de evidencias de evolución do alumno, pode pautarse a recollida de evidencias ou deixar a ao alumno que seleccione cales quere mostrar. Cada evidencia leva unha reflexión engadida sobre o traballo realizado, as dificultades encontradas e obxectivos de mellora persoal. O documento do portfolio pode realizarse en papel ou formato dixital.

No anexo de avaliación preséntase un posible guión para a súa realización.

As evidencias que podemos recoller na área de Música poden ser:

- Actividades do libro ou da guía que traballen explicitamente sobre os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos.
- Produtos de aprendizaxe deseñados en tarefas de aplicación nun contexto real
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

10. CRITERIOS DE CALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

En cada avaliación o profesor, departamento, seminario ou equipo docente, decidirá o peso que na cualificación final de cada trimestre e área terán os instrumentos de avaliación utilizados para o seguimento das aprendizaxes dos seus alumnos. Para a súa determinación poden apoiarse nunha táboa como a que segue:

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación do traballo competencial	
Probas de avaliación escritas	
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	
Cualificación total	

Ao final do curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a avaliación	
2. ^a avaliación	
3. ^a avaliación	
Portfolio de aprendizaxe	
Cualificación total	

Así mesmo, cada centro determinará o peso de cada área e competencia de cara á promoción final do alumno.

11. RECURSOS DA PROPÓSITA DIDÁCTICA

Suxerimos o uso dos materiais seguintes:

- Recursos fotocopiabes da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

12. MEDIDAS DA ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión debemos solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar (*planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.*).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

12. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programación didáctica. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propoñemos unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS PARA AVALIAR	PARA DESTACAR...	PARA MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención á diversidade			
Interdisciplinabilidade			

Unidade 1

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O son do universo

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo do son, no contorno onde se desenvolve; que adquiran coñecemento das catro calidades do son: altura, intensidade, timbre e duración. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer a procedencia dos sons, a diferenza entre o son e o silencio, e practiquen cos pulsos e as figuras facilitando así o desenvolvemento da memoria auditiva. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para traballar máis en profundidade as figuras musicais.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- O son e o silencio.
- A música.
- As calidades do son: altura, intensidade, duración e timbre.
- O pulso.
- Práctica de linguaxe musical.
- Escoita un concerto de Vivaldi.
- Taller de interpretación: *Ás tres*.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é o son e as súas diferenzas co silencio?
- Cales son as calidades do son?
- Que é o pulso musical?
- Concepto e recoñecemento de sílabas rítmicas.
- Que é un concerto?

Temporalización:

Setembro: Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- escoitar de forma atenta diversas audicións e percibir o silencio e a finalidade deste dentro da audición.
- Comprender as calidades do son e a súa representación gráfica.
- Integrar o pulso dentro do sentido rítmico das audicións.
- Relacionar o concepto de pulso con situacións da vida cotiá.
- Practicar coa fruta as notas: *si, la, sol, mi*.
- Comprender o concepto de concerto e a súa estrutura interna.
- Comprender as características do período artístico do barroco. Coñecer a vida e obra do compositor barroco A. Vivaldi.
- Entoar con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Acompañar con sinxelos bordóns nos instrumentos de láminas.
- Seguir o ritmo e a pulsación en cada parte da danza.

- Aplicar correctamente os pasos coreográficos á danza interpretada na unidade.
- Desenvolver habilidades musicais para crear unha melodía baseándose nunha melodía dada.
- Saber gravar sons do contorno identificando as calidades do son.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- O son e o silencio. - Audición: «O fortuna, velut lú», <i>Carmina Burana</i>, de C. Orff.	1. Recoñecer a dimensión cotiá do son e non só no ámbito musical.	1.1. Coñece o son como fenómeno físico que existe arredor nosa.	CAA, CMCT, CCL
		2. Coñecer o valor e a funcionalidade do silencio dentro dunha composición musical.	2.1. Valora a importancia do silencio dentro dunha obra musical.	CAA, CMCT, CCL
	- As calidades do son: altura, intensidade, duración e timbre - Conceptos e representacións gráficas. - Audición: <i>Cuarto movemento do concerto grosso en Sol menor</i>, de A. Vivaldi.	3. Coñecer as calidades do son.	3.1. Adquire o coñecemento das catro calidades do son.	CAA, CMCT, CCEC
		4. Discriminar auditivamente familias de instrumentos.	4.1. Coñece e percibe auditivamente distintas familias de instrumentos dentro dunha obra musical.	CAA, CMCT, CCEC
	- O pulso na música: a duración do pulso.	5. Distinguir o pulso de distintos fragmentos musicais.	5.1. Distingue os distintos pulsos dun fragmento musical.	CAA, CMCT
		6. Comprender a relación entre o tempo e o pulso dentro da composición musical.	6.1. Comprende a importancia de seguir o pulso para coñecer o tempo da obra musical.	CAA, CMCT
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A entoación como recurso expresivo.	7. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.	7.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CSIEE, CSC
	- Acompañamento de pequena percusión. - Fruta e xilófono soprano: <i>Ás tres</i>. - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Ás tres</i>. - Acompañamento con bordóns.	8. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	8.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSIEE, CSC

	- Execución da danza adaptada á composición: <i>California dreamin'</i> .	9. Participar e aprender os movementos da danza proposta e coñecer a forma musical da canción <i>California dreamin'</i> .	9.1. Participa da coreografía de <i>California dreamin'</i> e coñece a forma musical.	CSIEE , CAA
	- Elaboración dunha melodía sobre unha melodía dada.	10. Desenvolver habilidades musicais para crear unha melodía baseándose nunha melodía dada.	10.1. Crea unha melodía sobre outra melodía dada.	CSIEE , CCL
CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición do terceiro movemento do <i>Concerto para óboe e orquestra en La menor</i> , de A. Vivaldi.	11. Coñecer a orquestra barroca e os instrumentos que a integran, en especial o óboe.	11.1. Discrimina auditivamente o óboe e coñece a orquestra barroca.	CCEC, CAA
	- Vivaldi e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - O barroco musical.	12. Ter coñecemento das características máis importantes do barroco.	12.1. Coñece as características musicais máis representativas do período barroco.	CCEC, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúñas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece o son como fenómeno físico que existe arredor nosa.	- Actividades do LA de comprensión do concepto de son. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Valora a importancia do silencio dentro dunha obra musical.	- Actividades do LA de comprensión da importancia do silencio dentro dunha obra musical. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Adquire o coñecemento das catro calidades do son.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva proposto no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Coñece e percibe auditivamente distintas familias de instrumentos dentro dunha obra musical.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva proposto no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Distingue os distintos pulsos dun fragmento musical.	- Actividades do LA para distinguir os distintos pulsos dun fragmento musical.
6.1. Comprende a importancia de seguir o pulso para coñecer o tempo da obra musical.	- Actividades do LA para interpretar acompañamentos rítmicos co corpo utilizando sílabas rítmicas. - Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca do pulso en accións cotiás.
7.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD. - Actividades de interpretación vocal do LA e RF.
8.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
9.1. Participa da coreografía de <i>California dreamin'</i> e coñece a súa forma musical.	- Actividades do LA para desenvolver a expresión corporal. Danza da unidade do

	LA. - Coreografías suxeridas na PD.
10.1. Creación dunha melodía sobre outra melodía dada.	- Actividades do LA para crear melodías. - Actividades suxeridas na PD para crear máis melodías.
11.1. Discrimina auditivamente o óboe e coñece a orquestra barroca.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao óboe e a orquestra barroca.
12.1. Coñece as características musicais máis representativas do período barroco.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período barroco.
13.1. Grava sons do contorno con tecnoloxía móbil e identifica calidades do son.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos sobre aplicacións de móbil que posibiliten a gravación de sons.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do ámbito.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre os pulsos musicais e os pulsos na vida cotiá
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírituempendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	Realiza interpretacións grupais e participa nas danzas buscando o interese colectivo.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar a forma musical concerto como manifestación artística.	Valora a achega artística da forma no período do barroco.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O son e silencio.

- Realizamos actividades do LA de escoita atenta seguindo e interiorizando o pulso.
- Escoitamos os fragmentos musicais propostos no LA para descubrir o papel que xoga tanto o son coma o silencio dentro da composición musical.
- Escoitamos e percibimos as distintas duracións das figuras ademais de discriminar as familias de instrumentos que interveñen nunha composición musical.
- Obtemos información complementaria do son nas actividades propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: As calidades do son.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coas catro calidades do son e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre as calidades na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar as calidades do son dun xeito activo.
- Coñecemos a música barroca e a súa marcada pulsación co *Concerto grosso en Sol menor*, de A. Vivaldi. Ampliamos información do barroco e Vivaldi na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: O pulso.

- Comprendemos o concepto de pulso e experimentámolo a través da interpretación e a práctica de ritmos no LA.
- Interpretamos sobre unha base rítmica un fragmento melódico coa velocidade adecuada no LA.
- Facilitamos a aprendizaxe por discriminación de ritmos mediante as bases rítmicas presentes no LD.

Tarefa 4: O concerto barroco.

- Escoitamos activamente un movemento dun *Concerto para solista e orquestra*, de A. Vivaldi.
- Comprendemos as características do período histórico artístico do barroco con propostas na PD e actividades do LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: Linguaxe musical.

- Comprendemos o concepto de pulso e experimentámolo a través da interpretación de esquemas melódico rítmicos propostos no LA.
- Completamos con figuras e silencios distintas liñas rítmicas dos RF.

Tarefa 6: A danza e o movemento.

- Inventamos en grupo unha coreografía para a canción final seguindo as suxestións metodolóxicas da PD.
- Acompañamos con percusión corporal distintos ritmos propostos no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores do período barroco.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 2

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

As cores da música

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto traballar todo o referente ao mundo do timbre ou cor do son, o porqué da elección dun timbre determinado por parte do compositor. Xa que logo, trabállase a voz humana e a súa clasificación. Preténdese que o alumnado aprenda as tres familias de instrumentos e as agrupacións instrumentais. Que adquira a curiosidade por coñecer a sonoridade de cada instrumento e os aspectos relacionados con organoloxía e agrupacións musicais.

Finalmente, complétase a unidade cun apartado para ampliar información sobre os instrumentos Orff.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- O timbre.
- O instrumento musical. A elección do timbre.
- A voz e a súa clasificación.
- Os instrumentos e a súa clasificación.
- As agrupacións musicais.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita unha ópera de Wagner.
- Taller de interpretación: *Rompe o xeo*.
- Hoxe toca... o violín.
- Os instrumentos Orff.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é o timbre e como se elixe?
- O instrumento musical e a súa clasificación.
- Que é a voz e a súa clasificación.
- Cales son as agrupacións musicais máis representativas?
- Que é unha ópera?
- O violín.

Temporalización:

Outubro: Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer o significado do concepto de timbre.
- Adquirir coñecemento sobre o concepto de voz como instrumento musical e coñecer as tesituras da voz: aguda, media e grave.
- Saber as tres familias de instrumentos: corda, vento e percusión.
- Coñecer as agrupacións vocais e instrumentais máis representativas.
- Coñecer as partes do violín e as súas características.
- Entoar con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Interpretar melodías formadas por notas, entre outras, *do* e *re*.

- Crear fragmentos melódicos de catro compases en ritmo ternario.
- Discriminar auditivamente as agrupacións vocais que aparecen en «Coro dos peregrinos», ópera *Tannhäuser*, de R. Wagner.
- Coñecer as características musicais máis representativas do período romántico.
- Coñecer como procesar cancións ou sons con aplicación de teléfono móbil ou tablet.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
ESCOITA	- O timbre do son e o instrumento musical. - A elección do timbre. - Audición: melodía interpretada con voz e instrumentos.	1. Coñecer o significado dos conceptos de timbre de son e instrumento musical.	1.1. Coñece o timbre do son como unha calidade particular de cada obxecto sonoro que existe arredor nosa.	CAA, CMCT
	- A voz e a súa clasificación por tesitura. - Audición: «Oh! Mio babbino caro», ópera <i>Gianni Schicchi</i>, de G. Puccini.	2. Coñecer en que consiste a voz como instrumento musical e as tres tesituras da voz e a súa clasificación.	2.1. Adquire o coñecemento sobre o concepto de voz como instrumento musical e coñece as tesituras da voz: aguda, media e grave.	CAA, CMCT
	- Os instrumentos e a súa clasificación. - Audición: «Menuetto», <i>Sonatina en Do menor</i>, de F. Schubert.	3. Coñecer as tres familias de instrumentos.	3.1. Coñece as tres familias de instrumentos: corda, vento e percusión.	CAA, CMCT, CCEC
	- As agrupacións musicais: as agrupacións vocais e instrumentais.	4. Apreciar as formas de agrupación dos conxuntos vocais e instrumentais.	4.1. Coñece as agrupacións vocais e instrumentais máis representativas.	CAA, CCEC
	- O violín. - Audición: danza española «Zapateado» op. 23, n.º 2, de Pablo Sarasate.	5. Coñecer as partes do violín e a súa tímbrica.	5.1. Coñece as partes do violín e a súa tímbrica.	CSIEE, CSC
- A entoación como recurso expresivo.	6. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando <i>Rompe o xeo</i> .	6.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CAA, CSC	

INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- Acompañamento de pequena percusión. - Frauta e xilófono soprano: <i>Rompe o xeo</i>. - Acompañamento con instrumental Orff <i>Rompe o xeo</i>.	7. Acompañar a canción <i>Rompe o xeo</i> desenvolvendo destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSC
	- Posicións da frauta: <i>do, re</i>.	8. Interpretar partituras coa frauta que conteñan as notas <i>do</i> e <i>re</i> .	8.1. Interpreta melodías formadas por notas, entre outras, <i>do</i> e <i>re</i> .	CCEC, CAA
	- Elaboración dun fragmento melódico de catro compases en ritmo ternario.	9. Desenvolver habilidades musicais para crear fragmento melódico de catro compases en ritmo ternario.	9.1. Crea un fragmento melódico de catro compases en ritmo ternario.	CSIEE
CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición «Coro dos peregrinos», ópera <i>Tannhäuser</i>, de R. Wagner. - R. Wagner e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - O romanticismo musical.	10. Recoñecer auditivamente as dúas agrupacións vocais que aparecen na audición: «Coro dos peregrinos», ópera <i>Tannhäuser</i> , de R. Wagner.	10.1. Discrimina auditivamente as agrupacións vocais que aparecen en «Coro dos peregrinos», ópera <i>Tannhäuser</i> , de R. Wagner.	CCEC, CAA, CCL
		11. Ter coñecemento das características máis importantes do romanticismo musical.	11.1. Coñece as características musicais máis representativas do período romántico.	CCEC, CAA, CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e as alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece o timbre do son como unha calidade particular de cada obxecto sonoro que existe arredor nosa.	- Actividades do LA de comprensión do timbre como calidade do son e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de reforzo en RF.
2.1. Adquire o coñecemento sobre o concepto de voz como instrumento musical e coñece as tesituras da voz: aguda, media e grave.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades do LA de comprensión do concepto da voz e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Coñece as tres familias de instrumentos: corda, vento e percusión.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades de reforzo en RF. - Actividades do LA de comprensión das tres familias de instrumentos e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Coñece as agrupacións vocais e instrumentais máis representativas.	- Actividades do LA de comprensión das agrupacións vocais e instrumentais máis representativas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca das agrupacións vocais e instrumentais máis representativas.
5.1. Coñece as partes do violín e a súa tímbrica.	- Actividades de escoita atenta de danza española «Zapateado» op. 23, n.º 2, de Pablo Sarasate do LA.
6.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD. - Actividades de interpretación vocal do LA e RF.

7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
8.1. Interpreta melodías coa frauta formadas por notas, entre outras, <i>do</i> e <i>re</i> .	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
9.1. Crea un fragmento melódico de catro compases en ritmo ternario.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA.
10.1. Discrimina auditivamente as agrupacións vocais que aparecen en «Coro dos peregrinos», ópera <i>Tannhäuser</i> , de R. Wagner.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período romántico.
11.1. Coñece as características musicais máis representativas do período romántico.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período romántico.
12.1. Coñece como procesar cancións ou sons con aplicación de teléfono móbil ou tablet.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos aos mecanismos de procesar cancións a través do móbil.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do ámbito.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital desenvolvendo capacidades para seleccionar información de xeito crítico.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades do alumno como aprendiz.	Realiza técnicas baseadas en metodoloxías activas para desenvolver o pensamento crítico.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Crear novas posibilidades de coñecemento dos temas da unidade.	Favorece a creatividade a través de novas buscas de información.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Mostrar respecto cara ao patrimonio musical español.	Aprecia os compositores españois e as súas obras musicais.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O timbre do son

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co timbre e o instrumento musical.
- Obtemos información complementaria sobre o timbre do son na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar o timbre do son dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria do son nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: A voz e a súa clasificación

- Comprendemos o concepto de voz como instrumento musical e experimentámolo a través da escoita activa no LA.
- Obtemos información complementaria da voz nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 3: Os instrumentos e a súa clasificación

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada cos instrumentos e a súa clasificación.
- Obtemos información complementaria sobre instrumentos e a súa clasificación na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar a clasificación dos instrumentos dun xeito activo.

Tarefa 4: As agrupacións musicais

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coas agrupacións musicais.
- Obtemos información complementaria sobre agrupacións musicais na PD.

Tarefa 5: Linguaxe musical

- Comprendemos a utilidade dos signos de prolongación na música e experimentámolo a través da interpretación de esquemas melódico rítmicos propostos no LA.
- Utilizamos signos de prolongación para completar compases dos RF.

Tarefa 6: A ópera

- Escoitamos activamente un coro dunha ópera de Wagner.
- Comprendemos as características do período histórico artístico do romanticismo con propostas na PD e actividades do LA.

Tarefa 7: O violín

- Comprendemos as características principais do violín coa información achegada no LA e ampliando a información coa PD.
- Discriminamos auditivamente o timbre do violín no LA.
- Completamos as partes do violín nos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores do período romántico.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?

- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 3

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O latexo da música

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo do ritmo musical, que experimente e practique este desde a práctica instrumental e a danza. Preténdese que os alumnos e as alumnas adquiren coñecemento dos conceptos de acento, compás e tempo dentro do ámbito musical. A través da unidade, o alumnado aprende elementos da linguaxe musical dun xeito teórico-práctico traballando os pulsos e as figuras a través de diferentes partituras que facilitan o desenvolvemento da súa memoria auditiva.

Finalmente, complétase a unidade cun apartado no que os alumnos crean unha canción coa axuda de melodías dadas.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- O acento.
- O compás.
- O tempo e as súas variacións.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita unha cantata de Orff.
- Taller de interpretación: «Quen serve Santa Maria», *Cantiga 213*.
- Experimenta coa danza.
- Crea unha canción.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que é o acento musical e o acento da palabra?
- O compás e os compases máis representativos.
- O tempo e as súas variacións (acelerando e ritardando).
- Que é unha cantata.
- Creación dunha canción.

Temporalización:

Novembro: Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer as sílabas acentuadas dentro da composición.
- Distinguir os pulsos en distintas composicións musicais.
- Coñecer os compases binarios, ternarios e cuaternarios.
- Comprender a relación entre o tempo e o pulso dentro da composición musical.
- Percibir e identificar as variacións de tempo dentro dunha composición musical.
- Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.
- Desenvolver a linguaxe expresiva a través do movemento e a danza.
- Integrar a achega individual e respectar a dos compañeiros nas actividades de conxunto instrumental.
- Interpretar partituras coa frauta que conteñan as notas *fa, do.*
- Desenvolver habilidades creativas para crear un texto baseándose nunha melodía dada.
- Coñecer un exemplo de música do s. XX.
- Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.
- Saber modificar o tempo dunha canción cunha aplicación de tecnoloxía móbil.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
ESCOITA	- O acento en música. - Audición: «Como nací en la calle de la Paloma», zarzuela <i>El barberillo de Lavapiés</i>, de Francisco Asenjo Barbieri.	1. Recoñecer as sílabas acentuadas dentro da composición.	1.1. Distingue as sílabas acentuadas dentro da composición percibindo o acento natural das palabras.	CCL, CAA, CCEC
		2. Marcar a pulsación dentro dunha composición musical.	2.1. Interioriza a secuencia de pulsacións dentro dunha composición musical.	CCL, CAA, CCEC
	- Concepto de compás e tipos de compases: representacións gráficas. - Audición: <i>Quinto movimento do concerto grosso en Sol menor</i>, de A. Corelli.	3. Coñecer o concepto de compás e os tipos máis representativos.	3.1. Adquire o coñecemento do compás e os tipos máis representativos.	CAA, CCEC
	- O tempo musical e as variacións de tempo. - Audicións: - «Primeiro movimento», <i>Concerto para dúas mandolinas en Sol maior</i>, de A. Vivaldi - «Segundo movimento», <i>Concerto de Brandeburgo n.º 1 en Fa maior</i>, de J. S. Bach. - <i>Danza húngara n.º 6 en Re maior</i>, de J. Brahms.	4. Comprender a relación entre o tempo e o pulso dentro da composición musical.	4.1. Comprende a importancia de seguir o pulso para coñecer o tempo da obra musical.	CAA, CCEC
		5. Coñecer as variacións do tempo: ritardando e acelerando.	5.1. Comprende os conceptos de ritardando e acelerando como variacións do tempo.	CAA, CCEC
	- A entoación como recurso expresivo.	6. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.	6.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CSC, CCEC

INTERPRETACIÓN E CREAÇÃO	- Acompañamento de pequena percusión. - Fruta e xilófono soprano: <i>Quen serve Santa Maria</i> . - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Quen serve Santa Maria</i> .	7. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSC, CCEC
	- Execución da danza adaptada á composición. - «Danza Trepak», ballet <i>Crebanoces</i> , de Chaikovsky.	8. Participar e aprender os movementos da danza proposta.	8.1. Participa da coreografía de - «Danza Trepak», ballet <i>Crebanoces</i> , de Chaikovsky.	CAA, CSC, CSIEE
	- Posicións da fruta: <i>fa, do</i> '.	9. Interpretar partituras coa fruta que conteñan as notas <i>fa, do</i> '.	9.1. Interpreta melodías formadas por notas, entre outras, <i>fa, do</i> '.	CAA, CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- Elaboración dunha letra para a canción <i>Quedo nesta festa</i> .	10. Desenvolver habilidades creativas para crear un texto baseándose nunha melodía dada.	10.1. Crea un texto sobre outra melodía dada.	CCL, CSIEE
	- Audición da canción «Ecce gratum», <i>Carmina Burana</i> , de Carl Orff. - Carl Orff e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - A música do s. XX.	11. Coñecer un exemplo de música do século XX.	11.1. Coñece as características musicais da composición «Ecce gratum», <i>Carmina Burana</i> , de C. Orff.	CAA, CCEC
		12. Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.	12.1. Desenvolve sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.	CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e as alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Distingue as sílabas acentuadas dentro da composición percibindo o acento natural das palabras.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
2.1. Interioriza a secuencia de pulsacións dentro dunha composición musical.	- Actividades do LA de comprensión do pulso e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de escoita atenta e comprensiva das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
3.1. Adquire o coñecemento do compás e os tipos máis representativos.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca do pulso en accións cotiás.
4.1. Comprende os conceptos de ritardando e acelerando como variacións do tempo.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
5.1. Comprende a importancia de seguir o pulso para coñecer o tempo da obra musical.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva dunha canción da cantata <i>Carmina Burana</i> de C. Orff, proposto no LA.
6.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
8.1- «Danza Trepak», ballet <i>Crebanoces</i> , de Chaikovsky.	- Actividades do LA para desenvolver a expresión corporal. Danza da unidade do LA. - Coreografías suxeridas na PD.
9.1. Interpreta melodías coa fruta formadas por notas, entre outras, <i>fa, do.</i>	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos

	expresivos da voz propostos na PD.
10.1. Crea un texto sobre outra melodía dada.	- Audicións activas do LA. - Actividades suxeridas na PD para crear máis melodías.
11.1. Coñece as características musicais da composición «Ecce gratum», <i>Carmina Burana</i> , de C. Orff.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período do s. XX.
12.1. Desenvolve sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período do s. XX.
13.1. Sabe modificar o tempo dunha canción cunha aplicación de tecnoloxía móbil.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos á modificación do tempo dunha canción cunha aplicación de tecnoloxía móbil.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprende o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Adquirir competencia que desenvolva a capacidade rítmica do alumno.	Escoita con actitude atenta e experimentación do pulso musical.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre os pulsos musicais e os pulsos na vida cotiá.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar obxectivos grupais a intereses particulares dentro das actividades de interpretación instrumental.	Realiza interpretacións colectivas.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar a forma musical cantata como manifestación artística.	Valora a achega artística da forma no período do s. XX.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O acento e o pulso

- Realizamos actividades do LA de escoita atenta seguindo e interiorizando o pulso.
- Escoitamos os fragmentos musicais propostos no LA para descubrir o papel que xoga o acento dentro da composición musical.
- Escoitamos e percibimos os distintos pulsos das composicións ademais de discriminar os acentos.
- Obtemos información complementaria sobre o pulso e o acento musical nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: O compás

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co compás e os tipos de compases máis representativos.
- Obtemos información complementaria sobre os compases na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar os compases dun xeito activo.
- Coñecemos a música barroca e a súa marcada pulsación co *Concerto grosso en Sol menor* de A. Corelli. Ampliamos información do barroco e Corelli na PD.

Tarefa 3: O tempo e as súas variacións

- Comprendemos o concepto de tempo e experimentámolo a través da audición activa no LA.
- Facilitamos a aprendizaxe por discriminación de tempos no LA.
- Obtemos información complementaria sobre o tempo e as súas variacións nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 4: A cantata de Carl Orff

- Escoitamos activamente unha cantata de *Carmina Burana*, de C. Orff.
- Comprendemos as características da música do s. XX con propostas na PD e actividades do LA.

Tarefa 5: As cantigas de Santa María

- Obtemos información sobre as cancións monódicas profanas medievais, en concreto, sobre as *Cantigas de Santa María* a través da interpretación dunha delas: «Quen serve Santa María» proposta no LA.
- Obtemos información complementaria sobre as *Cantigas de Santa María* nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 6: A danza e o movemento

- Inventamos en grupo unha coreografía para a canción final seguindo as suxestións metodolóxicas da PD.
- Acompañamos con percusión corporal distintos ritmos propostos no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores do s. XX.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?

- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 4

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Un mundo de melodías

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto traballar todo o referente ao mundo da melodía, a organización das notas dentro dunha composición musical formando melodías e a súa funcionalidade dentro da música. Xa que logo, trabállanse conceptos relativos á frecuencia do son, os infrasóns e os ultrasóns. Preténdese que os alumnos e as alumnas recorden as notas musicais, teñan curiosidade por coñecer como se constrúe unha melodía e saber recoñecela auditivamente e adquiren a capacidade auditiva de distinguir entre os motivos melódicos e as frases musicais dentro dunha composición musical.

Finalmente complétase a unidade cun apartado para traballar a música en todas as culturas.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- Altura e melodía.
- Motivo melódico. Frase musical.
- Textura musical e tipos.
- escoita unha sonata.
- Taller de interpretación: *Scarborough Fair*.
- Hoxe toca... o piano.
- Música en todas as culturas.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que é a altura do son: definición e representación gráfica?
- Que é a melodía e como se constrúe?
- Concepto de motivo melódico.
- Que é a frase musical e de que partes consta?
- Concepto de textura e tipos de textura máis representativos.
- Concepto de signos de prolongación e utilización destes dentro da partitura.

Temporalización:

Xaneiro: Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer o significado dos conceptos de altura de son e frecuencia deste.
- Coñecer como se representa graficamente a altura do son a través das notas.
- Coñecer que é a melodía e como se constrúe.
- Apreciar os elementos que conforman o motivo melódico e a frase musical.
- Ter coñecemento das principais texturas musicais.
- Coñecer a orixe do piano e en que consiste o seu mecanismo de produción de son.
- Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando *Scarborough Fair*.
- Desenvolver habilidades musicais para crear exemplos rítmicos de catro compases.
- Interpretar unha partitura coa frauta.
- Interpretar con instrumentos de percusión estruturas rítmicas de compases binarios e ternarios utilizando os signos de prolongación.

- Ter coñecemento das características máis importantes do clasicismo musical.
- Gravar melodías coa voz a través da tecnoloxía móbil.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- A altura e a frecuencia do son: concepto e características.	1. Recoñecer a dimensión cotiá do son e non só no ámbito musical.	1.1. Coñece o son como fenómeno físico que existe arredor nosa.	CMCT, CAA, CSC
		2. Coñecer o significado dos conceptos de altura de son e frecuencia deste.	2.1. Valora a importancia da altura do son para formar melodías dunha obra musical.	CMCT, CAA, CSC
	- A representación gráfica da altura: as notas musicais - A clave musical.	3. Coñecer como se representa graficamente a altura do son a través das notas.	3.1. Adquire o coñecemento das notas musicais.	CAA, CCEC
	- A melodía: concepto e características. - Audición: <i>Danza dos cisnes</i> , de Chaikovsky.	4. Coñecer que é a melodía e como se constrúe.	4.1. Coñece os elementos que conforman unha melodía e descobre as melodías que aparecen en distintos fragmentos musicais.	CAA, CCEC
	- O motivo melódico e a frase musical: concepto e características principais. - Audición: «A galiña», <i>Sinfonía 83</i> , de Joseph Haydn.	5. Comprender os conceptos de motivo melódico e frase musical dentro das composicións musicais.	5.1. Comprende os conceptos de motivo melódico e frase musical dentro das composicións musicais.	CAA, CCEC
	- A textura musical: concepto e principais tipos: monódica e polifónica. - Audición 1: «Cruda amarilli», <i>Quinto libro de madrigais</i> , de Claudio Monteverdi. - Audición 2: <i>Victimae paschali laudes</i> , música relixiosa medieval.	6. Coñecer que é a textura musical e as principais texturas musicais.	6.1. Sabe o significado de textura musical e coñece as principais texturas musicais: monódica e polifónica.	CAA, CCEC
	- O piano: o instrumento e as	7. Coñecer a orixe do piano e en que	7.1. Sabe as partes das que consta o piano e como	CMCT,

	súas características. - Audición: «Castela», <i>Suite española n.º 1</i>, de Isaac Albéniz.	consiste o seu mecanismo de produción de son.	xera o son.	CAA, CCEC
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A entoación como recurso expresivo.	8. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando <i>Scarborough Fair</i>.	8.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CSC, CAA
	- Acompañamento de pequena percusión. - Fruta e xilófono soprano: <i>Scarborough Fair</i>. - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Scarborough Fair</i>. - Os signos de prolongación.	9. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	9.1. Acompaña a melodía da canción cos instrumentos de láminas.	CSIEE, CAA, CSC
	- Elaboración de exemplos rítmicos utilizando compases binarios e cuaternarios empregando ligaduras e notas con punto.	10. Desenvolver habilidades musicais para crear exemplos rítmicos utilizando compases binarios e cuaternarios.	10.1. Crea exemplos rítmicos utilizando compases binarios e cuaternarios.	CAA, CSIEE

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e as alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece o son como fenómeno físico que existe arredor nosa. 2.1. Valora a importancia da altura do son para formar melodías dunha obra musical.	- Actividades do LA de comprensión do son e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de reforzo en RF.
3.1. Adquire o coñecemento das notas musicais.	- Actividades do LA de comprensión da altura do son e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de reforzo en RF.
4.1. Coñece os elementos que conforman unha melodía e descobre as melodías que aparecen en distintos fragmentos musicais.	- Actividades do LA de comprensión das notas musicais e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de reforzo en RF.
5.1. Comprende os conceptos de motivo melódico e frase musical dentro das composicións musicais.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca da melodía.
6.1. Sabe o significado de textura musical e coñece as principais texturas musicais: monódica e polifónica.	- Actividades do LA de comprensión do motivo melódico e da frase musical e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
7.1. Sabe as partes das que consta o piano e como xera o son.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos á textura musical.
8.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades do LA de comprensión do piano e as súas características e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido. - Actividades de reforzo en RF. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao piano e o seu

	funcionamento.
9.1. Acompaña a melodía da canción cos instrumentos de láminas.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
10.1. Crea exemplos rítmicos utilizando compases binarios e cuaternarios.	- Actividades de interpretación musical na. - Actividades de reforzo en RF.
11.1. Coñece as características musicais máis representativas do período clásico.	- Actividades previas suxeridas na PD para practicar a elaboración de exemplos rítmicos.
12.1. Grava melodías interpretadas coa voz e musicaliza as cunha aplicación informática.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período clásico. - Actividades de reforzo en RF.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do contorno.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre os pulsos musicais e os pulsos na vida cotiá.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Priorizar obxectivos grupais a intereses particulares dentro das actividades de interpretación instrumental e vogal.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar a forma musical sonata como manifestación artística.	Valora a achega artística da forma sonata no período do clasicismo.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A altura do son

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa altura e frecuencia do son e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a altura do son na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar a altura do son dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria do son nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: A melodía

- Comprenderemos o concepto de melodía e experimentámolo a través da interpretación e a práctica de melodías no LA. escoitamos activamente melodías no LA.
- Facilitamos a aprendizaxe de melodías mediante a audición de fragmentos musicais presentes no LA e LD.

Tarefa 3. O motivo melódico, a frase musical e a textura

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co motivo melódico, a frase musical e a textura.
- Obtemos información complementaria sobre o motivo melódico, a frase musical e a textura na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar a altura do son dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria do son nas actividades propostas no PD e RF.
- Facilitamos a aprendizaxe de motivos melódicos e frases musicais mediante a audición de fragmentos musicais presentes no LA e LD.

Tarefa 4: A sonata

- escoitamos activamente un movemento dunha sonata para piano de W. A. Mozart.
- Comprenderemos as características do período histórico artístico do clasicismo con propostas na PD e actividades do LA. Reforzamos a adquisición de contidos.

Tarefa 5: Linguaxe musical

- Comprenderemos a utilidade dos signos de prolongación na música e experimentámolo a través da interpretación de esquemas melódico rítmicos propostos no LA.
- Utilizamos signos de prolongación para completar compases dos RF.

Tarefa 6: O piano

- Comprenderemos o funcionamento do piano e as súas características principais coa información achegada no LA e ampliando a información coa PD.
- Discriminamos auditivamente o timbre do piano no LA.
- Completamos as partes do piano nos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores do período clásico.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 5

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Orde e concerto

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir os alumnos e as alumnas no mundo da orde estrutural dentro da música, que experimenten e interioricen as estruturas musicais desde a práctica instrumental e a danza. Preténdese que adquiran coñecemento dos conceptos de forma musical, motivo melódico e frase musical dentro dunha composición musical, para afondar nas formas principais da música vocal e a música instrumental. A través da unidade o alumnado aprende elementos da linguaxe musical dun xeito teórico-práctico traballando a síncope a través do desenvolvemento da memoria auditiva.

Finalmente, complétase a unidade cun apartado para traballar a capacidade de análise dunha partitura sinxela.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- A forma musical.
- As formas vocais: canción, ópera e zarzuela.
- As formas instrumentais: sonata, sinfonía e concerto.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita unha banda sonata.
- Taller de interpretación: *Lus no bus*.
- Experimenta coa danza.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é unha forma musical e as seccións que a conforman.
- Cal é a estrutura interna dunha forma musical?
- Cales son as formas máis representativas da música vocal e a música instrumental?
- Concepto de síncope e a súa utilización dentro da partitura.
- Que é unha banda sonora.

Temporalización:

Febreiro: Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender a forma musical que se desenvolve no tempo.
- Coñecer o concepto de forma musical.
- Saber a armazón que conforma a estrutura da forma musical.
- Comprender a estrutura das formas musicais vocais: canción, ópera e zarzuela.
- Comprender a estrutura das formas musicais instrumentais: sonata, sinfonía e concerto.
- Percibir a síncope dentro da composición musical.
- Ter coñecemento das posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.
- Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.
- Desenvolver a linguaxe expresiva a través do movemento e a danza.

- Coñecer a forma musical da «Marcha n.º 1», *Pompa e circunstancia*, de E. Elgar.
- Desenvolver habilidades creativas para crear un texto baseándose nunha melodía dada.
- Coñecer a música do s. XX.
- Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.
- Desenvolver a competencia dixital ao editar e transformar unha composición musical a través do móbil ou a tablet.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
ESCOITA	- A forma na música e fóra dela.	1. Recoñecer as formas noutros ámbitos non relacionados coa música.	1.1. Recoñece visualmente formas de obras de arte.	CAA, CCEC
		2. Comprender a forma musical que se desenvolve no tempo.	2.1. Recoñece auditivamente unha forma musical.	CAA, CCEC
	- Concepto e estrutura xeral de forma musical	3. Coñecer o concepto de forma musical.	3.1. Adquire o coñecemento en que consiste a forma musical.	CAA, CCEC
	- Audición: «Ich will hier bei dir stehen», oratorio da <i>Paixón segundo San Mateo</i> , de J. S. Bach.	4. Saber a armazón que conforma a estrutura da forma musical.	4.1. Entende a estrutura interna dunha forma musical.	CAA, CCEC
	- As formas da música vocal: canción, ópera e zarzuela	5. Comprender a estrutura das formas musicais vocais: canción, ópera e zarzuela.	5.1. Comprende a estrutura das formas musicais vocais: canción, ópera e zarzuela.	CAA, CCEC
	- Audicións: - <i>A rosa dos ventos</i> , de Txus Di Fellatio. - « <i>When I am laid</i> », ópera <i>Dido e Eneas</i> , de Henry Purcel. - «Coro ronda de los enamorados», zarzuela <i>La del Soto del Parral</i> , de Reveriano Soutullo e Juan Vert.			
- As formas da música instrumental: sonata, sinfonía e concerto.	6. Comprender a estrutura das formas musicais instrumentais: sonata, sinfonía e concerto.	6.1. Comprende a estrutura das formas musicais instrumentais: sonata, sinfonía e concerto.	CAA, CCEC	
- Audicións: - «Primeiro				

	movemento», <i>Sonata para piano Claro de lúa</i>, de L.V. Beethoven. - «Primeiro movemento: Moderato», <i>Sinfonía n.º 5</i>, de D. Shostakovich. - «Giga» da <i>Suite francesa n.º 5</i>, de J. S. Bach.			
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A síncope.	7. Traballar a síncope dentro da composición musical.	7.1. Interpreta melodías que utilizan síncofes.	CAA
	- A entoación como recurso expresivo.	8. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.	8.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CSC, CCEC
	- Acompañamento de pequena percusión. - Frauta e xilófonos: <i>Lus no bus</i> e <i>La vida é bela</i> . - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Lus no bus</i> e <i>A vida é bela</i> .	9. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	9.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSIEE, CSC, CCEC
	- Execución da danza adaptada á composición «Marcha n.º 1», <i>Pompa e circunstancia</i> , de E. Elgar.	10. Participar e aprender os movementos da danza proposta.	10.1. Participa na actividade asumindo de forma responsable o seu papel dentro da danza.	CSIEE, CSC, CCEC
		11. Coñecer a forma musical da «Marcha n.º 1», <i>Pompa e circunstancia</i> , de E. Elgar.	11.1. Coñece a forma musical da «Marcha n.º 1», <i>Pompa e circunstancia</i> , de E. Elgar.	CSIEE, CSC, CCEC
	- Análise da partitura dunha canción.	12. Analizar unha partitura e detectar os elementos que faltan.	12.1. Analiza unha partitura e detecta aqueles elementos que faltan.	CAA

CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición da canción <i>A vida é bela</i>, de Nicola Piovani. - A música do s. XX. - As bandas sonoras.	13. Coñecer un exemplo de música do s. XX.	13.1. Coñece as características musicais da composición canción <i>A vida é bela</i> , de Nicola Piovani.	CAA, CCEC
		14. Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do s. XX.	14.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúñas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiabíles (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece visualmente formas de obras de arte. 2.1. Recoñece auditivamente unha forma musical.	- Actividades de comprensión de formas de obras de arte suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Adquire o coñecemento en que consiste a forma musical.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA para conseguir recoñecer auditivamente a súa forma.
4.1. Entende a estrutura interna dunha forma musical.	- Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas sobre en que consiste a forma musical.
5.1. Comprende a estrutura das formas musicais vocais: canción, ópera e zarzuela.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva do coral «Ich will hier bei dir stehen», oratorio da <i>Paixón segundo San Mateo</i> , de J. S. Bach no LA.
6.1. Comprende a estrutura das formas musicais instrumentais: sonata, sinfonía e concerto.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos sobre formas musicais vocais.
7.1. Interpreta melodías que utilizan síncope.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos sobre formas musicais instrumentais.
8.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
9.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
10.1. Participa na actividade asumindo de forma responsable o seu papel dentro da danza.	- Actividades do LA para desenvolver a expresión corporal. - Danza da unidade do LA. - Coreografías suxeridas na PD.

11.1. Coñece a forma musical da «Marcha n.º 1», <i>Pompa e circunstancia</i> , de E. Elgar.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva do LA.
12.1. Analiza unha partitura e detecta aqueles elementos que faltan.	- Audicións activas do LA. - Actividades suxeridas na PD para crear máis melodías.
13.1. Coñece as características musicais da composición canción <i>A vida é bela</i> , de Nicola Piovani.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos á música cinematográfica.
14.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período do s. XX.
15.1. Sabe cambiar as seccións dunha composición a través de programas dixitais de edición musical.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos sobre aplicacións de móbil que posibiliten saber cambiar as seccións dunha composición.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprende o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do contorno.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre as partes da forma musical.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demuestra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar o valor da música cinematográfica como manifestación artística.	Valora a achega artística da música cinematográfica no período do s. XX.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A forma musical

- Realizamos actividades do LA de escoita atenta seguindo e interiorizando o pulso e discriminando a estrutura interna.
- Escoitamos os fragmentos musicais propostos no LA para descubrir a súa forma dentro da composición musical.
- Obtemos información complementaria sobre a forma musical nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: As formas da música vocal: canción, ópera e zarzuela

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coas distintas formas máis representativas da música vocal.
- Obtemos información complementaria sobre as formas vocais na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar as formas vocais dun xeito activo.

Tarefa 3: As formas da música instrumental: sonata, sinfonía e concerto

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coas distintas formas máis representativas da música instrumental.
- Obtemos información complementaria sobre as formas instrumentais na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar as formas instrumentais dun xeito activo.

Tarefa 4: A síncope

- Comprendemos o concepto de síncope e interpretámolo a través da partitura no LA.
- Facilitamos a aprendizaxe por discriminación de síncofes coa interpretación destas no LA.
- Obtemos información complementaria sobre a síncope nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 5: A banda sonora

- Obtemos información sobre o tema principal da banda sonora da película *La vida é bela* a través da súa interpretación proposta no LA.
- Obtemos información complementaria sobre a música de cine nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 6: A danza e o movemento

- Inventamos en grupo unha coreografía para a canción final seguindo as suxestións metodolóxicas da PD.
- Acompañamos con percusión corporal distintos ritmos propostos no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das

audicións propostas.

- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiabes da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?

- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 6

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Planeta de contrastes

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da intensidade do son e todo o relacionado con esta dentro e fóra da composición musical. Preténdese que os alumnos e as alumnas coñezan os matices de intensidade e saiban recoñecelos na música, teñan curiosidade por coñecer en que consiste o carácter dunha composición e os termos que se adoitan utilizar para presentar esa indicación expresiva dentro da partitura. Inténtase que os alumnos discriminen auditivamente os matices de intensidade e desenvolvan a súa capacidade auditiva. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para traballar a contaminación acústica a través da realización dun mapa sonoro.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- A intensidade na música.
- A finalidade da intensidade musical.
- Os matices de intensidade.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita un oratorio de Haendel.
- Taller de interpretación: *Soul no meu recanto*.
- Hoxe toca... A fruta traveseira.
- O mapa sonoro.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que é a intensidade da música?
- Cal é a finalidade da intensidade na composición musical?
- Que son os matices de intensidade, para que serven e como se representan?
- O carácter da música.
- Concepto de tresillo e a súa utilización dentro dunha partitura.

Temporalización:

Marzo: Abril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer o significado do concepto de intensidade do son e a finalidade da intensidade musical.
- Coñecer os indicadores de carácter dentro dunha obra musical.
- Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando *Soul no meu canto*.
- Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.
- Traballar o tresillo dentro dunha composición musical.
- Desenvolver habilidades para crear un mapa sonoro.
- Discriminar auditivamente as distintas seccións do coro «For unto us a child is born», *O Mesías*, de G. F. Haendel.
- Coñecer as características máis importantes do barroco musical.
- Gravar sons do contorno e poñelos en común co resto de compañeiros e compañeiras.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
ESCOITA	- A intensidade como calidade do son e a súa finalidade na música. - Audición: «A multitude», do ballet <i>Petrushka</i> , de Igor Stravinsky.	1. Coñecer o significado do concepto de intensidade de son e a finalidade da intensidade musical.	1.1. Valora a importancia da intensidade do son dentro dunha composición musical.	CAA, CCEC
	- Os matices de intensidade e os reguladores. - O carácter de obra musical.	2. Coñecer como se representan os matices de intensidade dentro da partitura.	2.1. Adquire o coñecemento dos matices de intensidade.	CAA, CCEC
	- Audición: <i>Nocturno número 2, op. 9</i> , de F. Chopin.	3. Coñecer os indicadores de carácter dentro dunha obra musical.	3.1. Coñece a función dos reguladores dentro da composición musical.	CAA, CCEC
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A entoación como recurso expresivo.	4. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando <i>Soul no meu canto</i> .	4.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CAA, CSC, CSIEE
	- Acompañamento de pequena percusión. - Frauta e xilófono soprano: <i>Soul no meu canto</i> . - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Soul no meu canto</i> .	5. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	5.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CAA, CSC, CSIEE
	- O tresillo en música.	6. Traballar o tresillo dentro dunha composición musical.	6.1. Interpreta melodías que utilizan o tresillo.	CAA, CSC
	- Elaboración dun mapa sonoro.	7. Desenvolver habilidades para crear un mapa sonoro.	7.1. Creación dun mapa sonoro.	CSC, CSIEE

CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición: «For unto us a child is born», <i>O Mesías</i>, de G. F. Haendel. - G. F. Haendel e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - O barroco musical.	8. Recoñecer auditivamente as distintas seccións do coro «For unto us a child is born», <i>O Mesías</i> , de G. F. Haendel.	8.1. Discrimina auditivamente as distintas seccións do coro «For unto us a child is born», <i>O Mesías</i> , de G. F. Haendel.	CAA, CCEC
		9. Ter coñecemento das características máis importantes do barroco musical.	9.1. Coñece as características musicais máis representativas do período barroco.	CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e as alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Valora a importancia da intensidade do son dentro dunha composición musical.	- Actividades do LA de comprensión da intensidade do son e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Adquire o coñecemento dos matices de intensidade.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
3.1. Coñece a función dos reguladores dentro da composición musical.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e os fragmentos musicais propostos no LA.
4.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
5.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA.
6.1. Interpreta melodías que utilizan o tresillo.	- Actividades de interpretación das melodías do LA empregando tresillos.
7.1. Creación dun mapa sonoro.	- Actividade de emprendemento proposta na unidade do LA.
8.1. Discrimina auditivamente as distintas seccións do coro «For unto us a child is born», <i>O Mesías</i> , de G. F. Haendel.	- Actividades de escoita atenta e comprensiva do coro «For unto us a child is born», <i>O Mesías</i> , de G. F. Haendel.
9.1. Coñece as características musicais máis representativas do período barroco.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período barroco.
10.1. Grava e discrimina sons dependendo da súa intensidade sonora.	- Actividades do LA utilizando tecnoloxía móbil do alumno.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do contorno.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre os pulsos musicais e os pulsos na vida cotiá.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar o valor da música cinematográfica como manifestación artística.	Valora a achega artística da forma no período do clasicismo.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A intensidade do son

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa intensidade do son e a finalidade desta dentro dunha composición musical.
- Obtemos información complementaria sobre a intensidade do son na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar a intensidade do son dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria da intensidade do son nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: Os matices de intensidade e os reguladores

- Comprendemos en que consisten os matices de intensidade e experimentámolo a través da audición no LA.

Tarefa 3: O tresillo

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co tresillo.
- Obtemos información complementaria sobre o tresillo na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar o tresillo dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria do tresillo nas actividades propostas na PD e RF.

Tarefa 4: O oratorio

- Escoitamos activamente o coro «For unto us a child is born», *O Mesías*, de G. F. Haendel.
- Comprendemos as características do período histórico artístico do barroco con propostas na PD e actividades do LA.

Tarefa 5: A fruta traveseira

- Comprendemos o funcionamento da fruta traveseira e as súas características principais coa información achegada no LA e ampliando a información coa PD.
- Discriminamos auditivamente o timbre da fruta traveseira no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como basee da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.

- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 7

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Escaleira ao ceo

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir os alumnos e as alumnas no mundo das escalas, que coñezan o xeito de ordenarse as notas e as relacións entre estas dentro da escala. Quérese que experimenten e practiquen estruturas rítmicas con semicorcheas desde a práctica instrumental. Preténdese que adquiran coñecemento dos conceptos de alteracións, tons e semitóns. A través da unidade, o alumnado aprende elementos da linguaxe musical dun xeito teórico-práctico experimentando con fragmentos melódico-rítmicos que preparan a interpretación de composicións musicais.

Finalmente, considérase a unidade cun apartado para repasar o ritmo e as figuras a través da baralla rítmica.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- As alteracións e a súa escritura na partitura.
- O ton e o semitón.
- A escala musical: selección de notas e a nota tónica.
- As escalas diatónicas e pentatónicas.
- A escala maior e a tonalidade maior.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita un lied de F. Schubert.
- Taller de interpretación: *El trébole*.
- Experimenta coa danza: *Minueto en Fa maior*, de F. Schubert.
- A baralla rítmica.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son as alteracións na música e para que serven.
- Conceptos de ton e semitón. A escala musical.
- Diferenzas entre a escala diatónica e pentatónica.
- Como se forma a escala maior e que é a tonalidade maior.

Temporalización:

Abril: Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer as alteracións e os tipos que encontramos: díese, bemol e becuadro.
- Coñecer os conceptos de ton e semitón e a súa finalidade na música.
- Comprender a ordenación das notas formando unha escala.
- Comprender a ordenación das notas formando unha escala maior.
- Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.
- Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.
- Interpretar fragmentos musicais realizando o ritmo de corchea con punto e semicorchea e ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.
- Participar e aprender os movementos da danza proposta.
- Coñecer a forma musical de *Minueto en Fa maior*, de F. Schubert.

- Desenvolver habilidades creativas para crear un sinxelo fragmento melódico de catro compases, que utilice a escala pentatónica.
- Coñecer a forma musical do lied.
- Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do romanticismo musical.
- Experimentar as escalas co piano virtual dun móbil ou unha tablet.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- As alteracións e a súa escritura no pentagrama.	1. Recoñecer as alteracións: díese, bemol e becuadro.	1.1. Distingue o xeito no que afecta á nota cada unha das alteracións.	CAA, CCEC
	- Conceptos de ton e semitón. - Audición: «Pedro no prado», «Pedro rube por unha árbore cunha corda», «O gato» e «O gato rube á árbore», <i>Pedro e o lobo</i> , de Serguéi Prokofiev.	2. Coñecer os conceptos de ton e semitón e a súa finalidade na música.	2.1. Adquire o coñecemento do significado do ton e semitón.	CAA, CCEC
	- A escala e a nota tónica. - Tipos de escalas máis representativas: escalas diatónica e pentatónica.	3. Comprender a ordenación das notas formando unha escala.	3.1. Comprende o concepto de escala e coñece a estrutura interna das escalas diatónica e pentatónica.	CAA, CCEC
	- Escala maior e tonalidade maior. - Audición: «Do, re, mi», <i>The Sound of Music</i> , de Richard Rodgers.	4. Comprender a ordenación das notas formando unha escala maior.	4.1. Coñece a estrutura interna da escala maior.	CAA, CCEC
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A entoación como recurso expresivo.	5. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando cancións.	5.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CAA, CSC
	- Acompañamento de pequena percusión. - Fruta e voz: <i>El trébole</i> . - Acompañamento con instrumental Orff: <i>El trébole</i> .	6. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	6.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CAA, CSC, CSIEE

	- Ritmo de corchea con punto e semicorchea e ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.	7. Interpretar fragmentos musicais realizando o ritmo de corchea con punto e semicorchea e ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.	7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental realizando o ritmo de corchea con punto e semicorchea e ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.	CAA, CSC, CSIEE
	- Execución <i>Minueto en Fa maior</i> , de F. Schubert.	8. Participar e aprender os movementos da danza proposta.	8.1. Participa na actividade asumindo de forma responsable o seu papel dentro da danza.	CAA, CSC, CSIEE , CCEC
		9. Coñecer a forma musical de <i>Minueto en Fa maior</i> , de F. Schubert.	9.1. Coñece a forma musical de <i>Minueto en Fa maior</i> , de F. Schubert.	CAA, CSC, CSIEE , CCEC
	- Elaboración dun sinxelo fragmento melódico de catro compases que utilice a escala pentatónica.	10. Desenvolver habilidades creativas para crear un sinxelo fragmento melódico de catro compases, que utilice a escala pentatónica.	10.1. Crea un fragmento melódico de catro compases, utilizando a escala pentatónica.	CAA, CSC
CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición do lied «Das wandern», <i>A fermosa muiñeira</i> , de F. Schubert.	11. Coñecer a forma musical do lied.	11.1. Coñece a forma estrófica do lied «Das wandern».	CAA, CSC, CCEC
	- F. Schubert e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - A música do romanticismo.	12. Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do romanticismo musical.	12.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	CAA, CSC, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Distingue o xeito no que afectan á nota cada unha das alteracións.	- Actividades do LA de comprensión das alteracións. - Actividades de ampliación de contidos en RF.
2.1. Adquire o coñecemento do significado do ton e semitón.	- Actividades do LA de comprensión de conceptos de ton e semitón e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Comprende o concepto de escala e coñece a estrutura interna das escalas diatónica e pentatónica.	- Actividades do LA das escalas diatónicas e pentatónicas. Escala maior. - Actividades de ampliación de contidos en RF.
4.1. Coñece a estrutura interna da escala maior.	- Actividades do LA das escalas maiores. - Actividades de ampliación de contidos en RF.
5.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
6.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
7.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental realizando o ritmo de corchea con punto e semicorchea e ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.	- Actividades do LA para interpretar acompañamentos rítmicos utilizando o ritmo de corchea con punto e semicorchea e do ritmo de silencio de corchea e dúas semicorcheas.
8.1. Participa na actividade asumindo de forma responsable o seu papel dentro da danza.	- Actividades do LA para desenvolver a expresión corporal. Danza da unidade do LA. - Coreografías suxeridas na PD.
9.1. Coñece a forma musical de <i>Minueto en Fa maior</i> , de F. Schubert.	- Audicións activas do LA.
10.1. Crea un fragmento melódico de catro compases, utilizando a escala	- Audicións activas do LA.

pentatónica.	- Actividades suxeridas na PD para crear máis melodías con escalas pentatónicas.
11.1. Coñece a forma estrófica do lied «Das wandern».	- Actividades de escoita atenta e comprensiva do lied «Das wandern», <i>A bela muiñeira</i> , de F. Schubert, proposto no LA.
12.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período do romanticismo musical.
13.1. Experimenta as escalas co piano virtual dun móbil ou unha tablet.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos sobre aplicacións de móbil que posibiliten experimentar as escalas.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do contorno.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de relación entre as partes da forma musical.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Apreciar a forma musical cantata como manifestación artística.	Valora a achega artística da forma no período romántico.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: As alteracións. Notas naturais, notas alteradas

- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar as alteracións.
- Obtemos información complementaria sobre as alteracións nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: O ton e o semitón

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co ton e o semitón.
- Obtemos información complementaria sobre o ton e o semitón na PD.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar os tons e semitóns dun xeito activo.

Tarefa 3: As escalas diatónicas e pentatónicas. A escala maior

- Comprendemos como se forman cada unha das tres escalas e practicamos as mesmas no LA.
- Obtemos información complementaria sobre as escalas diatónicas e pentatónicas. A escala maior nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 4: O lied de Schubert

- Escoitamos activamente o lied «Das wandern», *A bela muiñeira*, de F. Schubert.
- Comprendemos as características da música do romanticismo con propostas na PD e actividades do LA.

Tarefa 5: *El trébole*

- Obtemos información sobre a canción folk *El trébole* proposta no LA.
- Traballamos sobre a melodía da canción *El trébole* no PD e RF.

Tarefa 6: A danza e o movemento

- Inventamos en grupo unha coreografía para a canción final seguindo as suxestións metodolóxicas da PD.
- Acompañamos con percusión corporal distintos ritmos propostos no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa frauta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.

- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Frauta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Ourivería musical

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir os alumnos e as alumnas, de xeito inicial, no mundo dos acordes, poderán coñecer os tipos de acorde máis representativos e a súa función dentro da escala e da composición musical. Preténdese que coñezan como se elaboran os acordes, e para iso empezarán adquirindo coñecementos sobre o intervalo e a súa clasificación. Preténdese que teñan curiosidade por coñecer en que consiste o concepto de acorde, o carácter dunha composición e os termos que se adoitan utilizar para presentar esa indicación expresiva dentro da partitura. Inténtase que o alumnado recoñeza os acordes dentro da partitura e sexa capaz de analizar os intervalos que os conforman.

Finalmente, complétase a unidade cun apartado para traballar o arranxo musical.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- O intervalo musical: intervalos melódicos e harmónicos.
- O acorde: o acorde tríade.
- Os acordes dunha escala.
- Práctica da linguaxe musical.
- escoita un nocturno de F. Chopin.
- Taller de interpretación: polca costa abaixo.
- Hoxe toca... a guitarra eléctrica.
- O arranxo musical.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é o intervalo musical?
- En que se diferencian os intervalos melódicos dos harmónicos?
- Que é o acorde tríade?
- Os acordes dunha escala musical.
- En que consiste o cifrado americano.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer o significado do concepto de intervalo musical e os seus tipos máis característicos.
- Coñecer o concepto de acorde e a súa utilización dentro dunha composición.
- Coñecer os acordes dunha escala.
- Recoñecer o cifrado americano de acordes.
- Ter coñecemento de como se forman os acordes dunha escala e en que consiste o cifrado americano de acordes.
- Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando *Polca costa abaixo*.
- Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.
- Desenvolver habilidades para crear textos.
- Coñecer en que consiste a profesión de adaptador musical.

- Ter coñecemento das características máis importantes do romanticismo musical.
- Desenvolver a sensibilidade artística en actividades de audición do romanticismo.
- Desenvolver habilidades dixitais para escoller unha secuencia de acordes e compoñer unha melodía sobre a devandita secuencia.
- Coñecer as partes da guitarra eléctrica e o seu timbre característico.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- O intervalo musical: intervalo melódico e harmónico.	1. Coñecer o concepto do intervalo musical e as súas variantes: intervalo melódico e harmónico.	1.1. Coñece o concepto do intervalo musical e as súas variantes: intervalo melódico e harmónico.	CAA, CCEC
	- O acorde: o acorde tríade. - Audición: <i>Estudo número 11, op. 25</i> , de F. Chopin.	2. Coñecer en que consiste un acorde tríade e a súa utilización dentro dunha composición.	2.1. Adquire o coñecemento da estrutura dun acorde tríade.	CAA, CCEC
	- Os acordes dunha escala. - O cifrado americano de acordes.	3. Coñecer os acordes dunha escala e recoñecer o cifrado americano de acordes.	3.1. Coñece os acordes dunha escala e en que consiste o cifrado americano.	CAA, CCEC
	- As partes da guitarra eléctrica e o seu timbre característico.	4. Coñecer as partes da guitarra eléctrica e o seu timbre característico.	4.1. Coñece as partes da guitarra eléctrica e o seu timbre característico.	CAA, CCEC, CMCT
INTERPRETACIÓN E CREACIÓN	- A entoación como recurso expresivo.	5. Coñecer as posibilidades expresivas da entoación interpretando <i>Polca costa abaixo</i> .	5.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	CAA, CSC, CSIEE
	- Acompañamento de pequena percusión. - Frauta e xilófono soprano: <i>Polca costa abaixo</i> . - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Polca costa abaixo</i> .	6. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	6.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CAA, CSC, CSIEE
	- Elaboración dunha letra que encaixe coa melodía proposta no apartado de arranxo musical.	7. Desenvolver habilidades para crear textos.	7.1. Creación dun texto para unha melodía dada.	CCL, CAA, CSC, CSIEE
		8. Coñecer en que consiste a profesión de adaptador musical.	8.1. Coñecemento da profesión de adaptador musical.	CCL, CAA, CSC, CSIEE

CONTEXTOS MUSICAIS	- Audición: <i>Nocturno n.º 15 en Fa menor</i> , de F. Chopin.	9. Ter coñecemento das características máis importantes do romanticismo musical.	9.1. Coñece as características musicais máis representativas do período do romanticismo.	CAA, CCEC
	- F. Chopin e o contexto histórico artístico no que desenvolveu a súa obra musical. - O romanticismo musical.	10. Desenvolver a sensibilidade artística a partir de audicións do romanticismo.	10.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece o concepto do intervalo musical e as súas variantes: intervalo melódico e harmónico.	- Actividades do LA de comprensión do intervalo musical e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Adquire o coñecemento da estrutura dun acorde tríade.	- Actividades do LA de comprensión do acorde e actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Coñece os acordes dunha escala e en que consiste o cifrado americano.	- Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca dos acordes da escala.
4.1. Coñece as partes da guitarra eléctrica e o seu timbre característico.	- Actividades previas suxeridas na PD para detectar ideas previas acerca da guitarra eléctrica.
5.1. Entoa con afinación apropiada nas actividades de canto en grupo.	- Actividades de entoación expresiva das cancións do LA. - Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
6.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
7.1. Creación dun texto para unha melodía dada.	- Audicións activas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período do romanticismo.
8.1. Coñecemento da profesión de adaptador musical.	- Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos á profesión de adaptador musical.
9.1. Coñece as características musicais máis representativas do período do romanticismo.	- Actitude activa na escoita de composicións románticas do LA. - Actividades previas suxeridas na PD para ampliar contidos relativos ao período romántico.
10.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística.	- Audicións activas do LA.
11.1. Desenvolve habilidades dixitais para	- Actividades previas suxeridas na PD para

escoller unha secuencia de acordes e
compoñer unha melodía sobre a
devandita secuencia.

ampliar contidos relativos ao piano e o seu
funcionamento.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Segue as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do contorno.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet, para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias individuais e cooperativas que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de relación entre as partes da forma musical.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose en fortalezas propias.	Fomenta a aprendizaxe individual e cooperativa a través da creación musical.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.
	Mostrar respecto cara ao patrimonio musical e cara aos compositores que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora a composición musical como expresión artística.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O intervalo musical. Intervalos melódicos e harmónicos

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada con intervalos melódicos e harmónicos.
- Obtemos información complementaria sobre os intervalos nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 2: O acorde: o acorde tríade

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co acorde: o acorde tríade.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar o acorde dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria sobre o acorde tríade nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 3: Os acordes dunha escala

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada cos acordes dunha escala.
- Realizamos as tarefas do LA e as actividades para traballar o acorde dun xeito activo.
- Obtemos información complementaria sobre os acordes dunha escala nas actividades propostas no PD e RF.

Tarefa 4: O nocturno de F. Chopin

- Escoitamos activamente un nocturno de F. Chopin.
- Comprendemos as características do período histórico artístico do romanticismo con propostas na PD e actividades do LA.

Tarefa 5: A guitarra eléctrica

- Comprendemos o funcionamento da guitarra eléctrica e as súas características principais coa información achegada no LA e ampliando a información coa PD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.

- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- Frauta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

CONTRIBUCIÓNS XERAIS Á METODOLOXÍA DIDÁCTICA

As clases de Música en 2º da ESO basearanse principalmente na experiencia práctica como medio para fomentar a aprendizaxe do alumnado. A base tomada para a comprensión teórica será esta, de xeito que todo aquilo que poidamos aprender mediante a experiencia non sexa derivado ó marco teórico. Agora ben, esta é só a parte básica e máis atractiva da asignatura pero non podemos esquecer que a música ten tamén unha dimensión teórica que precisa ser traballada, así por exemplo, a escritura musical e a comprensión dos signos e símbolos propios desta linguaxe, o feito de familiarizarse coas familias de instrumentos, cos estilos musicais, etc... . Para elo, empregárase o material facilitado polo profesor en forma de apontamentos, así como as audicións relacionadas co tema ou temas a tratar no momento. Pedirase tamén en certos ámbitos, coma o da música moderna, a colaboración do alumnado en forma de recolección de pezas e elaboración de listas de audición. A nivel práctico traballarase as pezas facilitadas polo profesor, empregando o material e instrumental presente na aula. Todo isto deberá ser alternado de forma que sempre e en todo momento se de ponderancia ó campo práctico como base do coñecemento musical do que derivaremos todo o marco teórico.

Para as clases precisarase o seguinte material:

- Caderno de traballo propio.
- Libreta de apuntes (para pegar as diferentes partituras que se poidan entregar e tomar apontamentos).
- Fruta.

Para o desenvolvemento do currículo empregárase:

- Os instrumentos escolares presentes na aula (material Orff, teclado, guitarras, piano, etc...) e tamén aqueles que os alumnos poidan aportar.
- A voz como elemento de aprendizaxe e como medio imprescindible para o autoconhecimento e realización propia.
- A discografía presente na aula e mailos discos que conteñen todo o material de audio presente na citada programación que poderán ser elaborados polo profesor ou ben expostos nun [blog educativo](#) á disposición do alumnado.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Existirán dous ámbitos diferenciados:

- * **O ámbito teórico (valorado nun 40% da nota de avaliación)**
- * **O ámbito práctico (valorado nun 40% da nota de avaliación)**
- * **O 20% restante adicarase a presentación de exercicios, traballo de aula, caderno de traballo).**

- Cada un dos ámbitos (teórico e práctico) considerárase **como independente** e deberá ser

superado cunha calificación **media superior a 5.**

- Dentro de cada ámbito, **non se fará media cunha calificación inferior a 4** e a media resultante entre os diferentes exames dun ámbito deberá superar a calificación de 5, segundo o dito no parágrafo anterior.

- No caso dos exames escritos os erros ortográficos e a expresión escrita, poderán ser penalizados segundo o estipulado no Departamento de Lingua Galega, excepto naqueles casos nos que o alumno non sexa pertencente á Comunidade Autónoma Galega ou teña exención de Lingua Galega. Nestes casos axudaráselle ó alumno a acadar unha expresión adecuada (no caso de que se incorpore dende outra Comunidade Autónoma)* Os erros ortográficos, no caso de repetirse, soamente serán computados unha soa vez.

-No caso dos exames teóricos a valoración das preguntas será en función do estipulado en cada pregunta dos exames segundo o traballado e correxido na aula.

- No caso dos exames prácticos realizarase unha grabación do alumno na que se valorarán a expresión musical, a destreza e o traballo realizado polo alumno...

- Un xeito “orientativo” para avaliar dita proba será este cadro:

Puntuación de 10	Sen erros de medida e interpretación. Expresa correctamente e frasea.
Puntuación de 9	1 erro breve. Interpreta ben e expresa correctamente.
Puntuación de 8	De 2 a 3 erros breves. Interpreta ben e expresa.
Puntuación de 7	De 2 a 3 erros.
Puntuación de 6	4 erros claros (erros de medida, posicións)
Puntuación de 5	Maís de 5 erros claros (medida e posicións)
Puntuación de 4	6 erros de medida e posición
Puntuación de 3	8 erros
Puntuación de 2	10 erros
Puntuación de 1	Intenta tocar e fai algo.
Puntuación de 0	Non presenta nada nin intenta.

RECUPERACIÓNS

- O alumno que teña suspensa a avaliación presentarse os exames de recuperación pertinentes, que serán: un para aqueles persoas que teñan suspendido por causa da parte teórica, e o outro para aquelas que suspendan por parte práctica. Aqueles que teñan suspensas ámbalas dúas partes presentaranse ós dous exames (teórico e práctico) coa materia correspondente a cada parte. Aqueles que suspenderan por traballo de aula deberán presentar a libreta na data indicada con todos os traballos correspondentes á avaliación completados.

- Os alumnos que se presenten a recuperación e deberán cumprir cos requisitos anteriormente estipulados para acadar o aprobado na asignatura.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Empregaranse como medios para a avaliación os seguintes elementos.

- Probas ou exames escritos realizados.
  - Probas prácticas e preparación das mesmas cos diferentes instrumentos (xilófonos, frautas, etc...)
- Traballos de aula individuais e en grupo.
- Presentación de exercicios realizados durante o trimestre e o curso correspondente.
  - Interés por aprender e esmero á hora de afrontar aprendizaxes novas (instrumentais, vocais, ou de música e movemento)

PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

En primeira instancia e tendo en conta que non coñecemos o nivel do alumnado, procederase a posta en práctica dunha serie de probas para determinar o nivel no que se atopa cada un deles. Estas probas serán de dous tipos:

- A) Probas prácticas: lectura e entoación.
- B) Probas teóricas para ter en conta o nivel de coñecementos do alumno.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Á hora de calificar teranse en conta nas diferentes probas os seguintes elementos:

A) PROBA TEÓRICA E TRABALLOS PRESENTADOS

- Se o alumno resposta con concreción ás preguntas realizadas.
- Se a expresión é correcta e clara.
- Se introduce termos propios da linguaxe musical que foron previamente explicados e que debe aprender a empregar.
- Se presenta adecuadamente os traballos e as probas.
- Poderase ademáis propor na aula outros medios para calificar os traballos, como por exemplo, a inclusión de videos e explicacións, imaxes, pequenos fragmentos musicais preparados polos alumnos, etc...

B) PROBAS PRÁCTICAS

- Se o alumno é capaz de facer unha lectura rítmica da peza examinada
- Se coñece e é capaz de solfexar a partitura.
- Se é capaz de entoar e medir correctamente.
- Adxúntase un cadro no partado de Procedementos de Avaliación polo que se rexerá a práctica instrumental.

ABANDONO MANIFESTO

Considerarase abandono manifesto por parte dun alumno o feito de:

- Non traer o material preciso o longo do curso de xeito que non poida participar ou facer as tarefas encomendadas ó resto dos alumnos. Aquí inclúense instrumentos para as clases de práctica, partituras a traballar, caderno de traballo.
- O non facer as tarefas que se encomendan na clase ou negarse a realización das mesmas.
- O non presentarse ós exames de avaliación de xeito reiterado, sexa no caso dos alumnos propios do curso e grupo no que se imparte música, ou ben dos alumnos que teñen dita asignatura como pendente de anos anteriores. Dito comportamento porase en coñecemento da xunta de avaliación e do titor para que considerando este feito a xunta avaliadora tome unha decisión ó respecto.

ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

Os alumnos coa materia pendente realizarán e entregarán os exercicios esixidos polo profesor de forma periódica e segundo os prazos establecidos previamente. Isto será valorado positivamente polo profesor de cara á avaliación do alumno. Ademais disto realizaranse unha serie de exames ó longo do curso. As normas de calificación son as mesmas que o resto do alumnado do mesmo curso e deberán por tanto acadar os mesmos obxetivos. Se non entregaran os traballos requeridos enfrentaríanse a un único exame final que reuniría todos os contidos presentes ó longo do curso incluídas as actividades recollidas ó longo do ano. Pode ademais facerse un seguimento do alumno na aula no caso de que se atope nun curso superior para ver o avance que ten nese curso na mesma materia que está pendente, aproveitando así dita situación para reforzar aqueles contidos que teñen que ver coa materia do curso anterior.

No caso dos alumnos con materia pendente considerarase como abando manifesto:

- O feito de non presentar as tarefas de xeito reiterado e desentenderse dos avisos do profesor respecto a este comportamento.
- O non presentarse os exames dispostos para avaliar ó alumno. Este comportamento será comunicado á Xunta de Avaliación e ó titor para que se tome en consideración á hora de obter o graduado.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaránse para as clases as coleccións de música de que se dispoñen no instituto, o material orff co que se complementará as explicacións teóricas sobre o tema a dar. Será tamén necesario realizar unha serie de traballos acerca de músicos que están a estudar ou de períodos históricos de certa relevancia. Estes traballos serán expostos na clase.

Os materiais cos que se conta na aula son:

- Pizarra de pentagramas
- Ordenador portátil e proxetor
- Colección de discos Oceano Música
- Cadea Musical (CD, Cassette, Radio)
- Grabadoras (3)
- Instrumentos musicais Orff (xilofonos, metalofonos, carillons, claves, maracas,

- triángulo, pandeiros, flautas, timbais escolares, etc...)
- Piano
  - Baixo eléctrico e amplificador
  - Guitarras
  - Flautas contralto
  - Caixón flamenco

TEMAS TRANSVERSAIS

Consideranse como temas que se deben de incluír ou tratar na aula, pola súa importancia a nivel de convivencia e de respecto non só cara ó compañeiros, ou a calquera persoa, senón que tamén como temas fundamentais para o propio desenvolvemento como persoa consciente, os seguintes:

- **Educación para a paz:** procurarase a concienciar o alumnado para que este, sexa un valor, non solo nomeado, senón vivido na súa persoa e na súa relación coa comunidade educativa, ensinándolle a valorar e respetar opinións diversas e diferentes e solventar os problemas dun xeito non cal a “non violencia nin verbal nin física” sexa un pilar básico. Procurarase ensinar como a música pode, relaxar, calmar e cambiar o noso estado anímico ademais de fomentar a empatía e mellorar as nosas relacións cos demais.
- **Educación para un consumo responsable:** mediante o discernimento de saber que é un ben necesario e que é prescindible. Fomentando a liberdade de elección fronte a compra compulsiva e sendo conscientes de que precisamos moito menos do que creemos para ser felices.
- **Educación para o respecto e conservación da natureza:** mediante a visualización de vídeos e textos acompañados de música.
- **Educación para respecto e a igualdade entre pobos, razas, etnias e sexos.**

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PREVISTAS

Dentro das actividades complementarias que se poderan realizar ó longo do curso inclúense as seguintes:

- Acudirase a un ou varios **Concerto didácticos** dentro da nosa comunidade, coa intención de fomentar o interese do alumnado por este tipo de manifestacións culturais e tamén para ampliar o seu coñecementos no que se refire a Concertos e espazos públicos (Auditorios) nos que se veñen realizando as diferentes programacións musicais de xeito regular.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Unha vez realizada a avaliación inicial previa, iranse detectando diferentes dificultades no referente a todos e cada un dos aspectos musicais tratados. Da mesma maneira, veremos as carencias ou necesidades especiais de certos alumnos; para eles hai que artellar actividades que axuden a desenvolver as actividades e coñecementos propostos. Podense encontrar entre estas actividades as seguintes: traballo con axuda específica do profesor, realización de partes musicais con medidas máis sinxelas, realización de ritmos con instrumentos de pequena percusión.

No caso dos exercicios de clase será necesario acompañar ós alumnos cunha atención específica axudándolles na medida do posible e incentivando a súa labor e capacidades de xeito que adquiran un certo grao de independencia dentro da aula.

Buscar recursos para que os alumnos con dificultades poidan integrarse no grupo, será función do profesor.

Unha aplicación máis flexible da programación será necesaria para eses alumnos con necesidades educativas especiais.

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

Unha das funcións do sistema educativo é axudar e animar a lectura, e dentro da materia de música tamén queremos apoiar ese propósito. En anos anteriores púxose en práctica o plan lector de centro pero neste ano o Departamento de Música quere propor un medio diferente baseado no audiovisual no cal se realizarían lecturas de 20' que estarían baseados en vídeos con contido de texto e nos que se promovan valores, ideas a reflexionar sobre temas de actualidade: medioambientais, sociais, culturais... sempre coa presenza de música de fondo para que deste xeito a lectura e o seu fomento se vexan apoiadas e conxuntadas pola música e coa música. Os vídeos serán escollidos polo profesor sendo sempre de contidos educativos e visualizaranse en silencio dentro da aula nos días sinalados polo plan lector do centro.

CONTRIBUCIÓNS Ó PLAN DE CONVIVENCIA

Dende o departamento de Música formentarase é incidirase no reforzo do PLAN DE CONVIVENCIA dende os seguintes aspectos:

- Educar na tolerancia e o respecto das opinións dos demais aínda cando estas non se correspondan cos nosos gustos ou preferencias.
  - Practicar e pór en valor a atención e o respecto ó profesor valorando os seus consellos e apreciacións e comentando ou expresando ante el aqueles puntos cos que non estamos dacordo e que poden ser modificados para a súa mellora.
- Comprender e pór en práctica o respecto polos demais sabendo que coa nosa actitude podemos axudar a que entendan.
- Axudar e colaborar nas actividades de grupo integrándose no grupo e participando activamente.
  - Axudar a que exista unha comunicación entre o alumnado e que isto o leve á resolución de posibles conflitos e desavenencias de xeito que aprendan a solventar estas problemáticas cos seus propios medios e exerciten así “a mediación” como un elemento imprescindible.
- Ser conscientes das palabras, expresións e actitudes que entorpecen o feito educativo e

e reconducilas de xeito que sexan proveitosas para a aula e os compañeiros.

PROXECTO TIC NA MATERIA DE MÚSICA

- Na época que nos toca vivir, faixe imprescindible o uso e o coñecemento das novas tecnoloxías. Na era da informática e internet, o sistema educativo debe apoiar uso desas novas tecnoloxías.

- Tamén debe ser unha ferramenta para a educación do alumno: para recoller información, para completar temas dados na aula, para facer traballos que completen ou incluso formen parte da evolución do alumno.

- Dende a materia de música usarémolo da seguinte maneira:

- Buscar datos en internet.

- Propoñer un tema e buscar información na rede, axudando aos alumnos a discernir o que é información e o que é intoxicación, teoricamente falando.

- Creación de partituras, ou amosar pequenas noções de como se pode escribir música en ordenador.

- Explicar como é un sistema de gravación de música en ordenador, incluso facendo gravacións na aula para que se escoiten.

- Estas actividades realizaranse nas aulas de informática as que dispoña o centro ou ben na aula de música, levando un ordenador con tarxeta de son e un proxector.

- Na aula o recurso informático é básico para un bo desenvolvemento da materia. Hai que ter en conta que internet ofrece unhas grandísimas posibilidades de información

- Concertos en directo, gravación de obras, páxinas web con datos- . Unhas das utilidades máis grandes é amosar aos alumnos certos instrumentos e gravación que o seminario de música non posúe, e que si pode sacar da rede.

PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Como medio para avaliar a propia programación teremos que ter en conta:

- O grado de cumprimento do exposto a nivel de contidos, temporalización, etc...

- A porcentaxe de alumnado que obten unha nota de aprobado, de xeito que se se dan casos de porcentaxes de aprobados inferiores a un rango comprendido entre 50% e 70% deberá facerse unha análise dos motivos e a xustificación dos mesmos. Asimesmo poderá estipularse como medida nestes casos a comparativa cos resultados de asignaturas semellantes á música, e dicir, do ámbito cultural ou artístico.

- A realización e mostra de traballos ou actuacións públicas será un medio para valorar o éxito das iniciativas emprendidas na aula.

3º DA E.S.O.

I.E.S. ALLARIZ			
CURSO	3º E.S.O.	CÓD	S230000
ASIGNATURA	MÚSICA		
PROFESOR:	DANIEL ALEXANDRE IGLESIAS LOSADA		
LIBRO DE TEXTO	Título	SEN LIBRO DE TEXTO	
	Autor	-----	
	Editor	-----	ISBN -----
	Data Autoriz.	-----	CLASES EN GALEGO

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A música, como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, constitúe un elemento con valor incuestionable na vida das persoas. Na actualidade, vivimos en contacto permanente coa música, sen dúbida é o arte máis poderosamente masivo do noso tempo. O desenvolvemento tecnolóxico foi modificando considerablemente os referentes musicais da sociedade pola posibilidade idunha escoita simultanea de toda a produción musical mundial a través da radio, da televisión, dos xogos electrónicos, do cine, da publicidade, de internet, etc... Ese mesmo desenvolvemento tecnolóxico abriu á súa vez novos cauces para a interpretación e creación musical, tanto de músicos profesionais como de calquera outra persoa interesada en facer música. Dende esta perspectiva, a materia de Música, para a Educación Secundaria Obrigatoria pretende establecer puntos de contacto entre o mundo exterior e a música que se ensina nas aulas, establecendo novos cauces necesarios para estimular ó alumnado no desenvolvemento da percepción, da sensibilidade estética, da expresión creativa e a reflexión crítica, chegando a un grao de autonomía tal que posibilite a participación activa e informada en diferentes actividades vinculadas coa audición, a interpretación e a creación musical.

O carácter máis global que a area de Educación artística presenta na Educación Primaria, sucede nesta etapa unha aproximación máis diferenciada e analítica. Isto, correspóndese coas características evolutivas do alumnado, nun momento no que a súa capacidade de abstracción experimenta un desenvolvemento notable. Esta diferenciación, non impide sen embargo, que a materia se sega articulando en torno a dous eixos fundamentais, percepción e expresión, vencellados á súa vez e de forma directa coa adquisición dunha cultura musical básica e necesaria para todos os cidadans.

A percepción refírese nesta materia ó desenvolvemento de capacidades de discriminación auditiva, de audición activa e de memoria comprensiva da música, tanto durante o desenvolvemento de actividades de interpretación e creación musical como na audición de obras musicais en vivo ou grabadas.

Pola súa parte, a expresión alude o desenvolvemento de todas aquelas capacidades vencelladas coa interpretación e a creación musical. Dende o punto de vista da interpretación, a ensinanza e o aprendizaxe da música céntranse en tres ámbitos diferenciados pero estreitamente relacionados: a expresión vocal, a expresión instrumental e o movemento e a danza. Mediante o desenvolvemento destas capacidades, trátase de facilitar o logro dun dominio básico das técnicas requiridas para o movemento e a danza. A creación musical, remite á exploración dos exemplos propios de linguaxe musical e a expresión e combinación dos sons á través da improvisación, a elaboración de arranxos e a composición musical e colectiva.

O tratamento dos contidos que integran estes dous eixos debe facerse tendo en conta que na actualidade máis que noutras épocas, a música é un dos principais referentes de identificación da xuventude. O feito de que o alumnado a sinta como propia constitúe paradoxicamente unha ventaxa e un inconveniente no momento de traballala na aula: ventaxa por que o valor, así como as expectativas e a motivación respecto a esta materia son moi elevadas e inconveniente por que o alumno ó facela súa posee sesgos confirmatorios moi arraigados.

A continuación expónse aquí a programación proposta na que se combinan as diferentes áreas dun xeito variado e tamén progresivo para o bo desenvolvemento da aprendizaxe e a formación do alumno, tendo ademais en conta, tal e como se expuxo anteriormente todas aquelas manifestacións artísticas presentes no mundo actual e aproveitando as mesmas como ponte cara ás manifestacións antigas ou históricas, logrando así unha unión entre o novo e o antigo que sempre dará unha visión de conxunto e un coñecemento amplo e necesario para valorar un legado artístico tan amplo e diverso.

CONTIDOS/ CRITERIOS DE AVALIACIÓN /ESTANDARES DE APRENDIZAXE/ COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).
Obxectivos do bacharelato: segundo o DOG 120 do 29/VI/2015

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	tación en grupo e a achega das ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.		nancia e a entoación.	
	▪ B1.7. Aceptación e predisposición para mellorar as capacidades técnicas e interpretativas propias, e respecto ante outras formas de expresión. ▪ B1.8. Sonorización de representacións dramáticas, actividades de expresión corporal, e danza e imaxes fixas e en movemento na realización de producións audiovisuais. ▪ B1.9. Fomento da sensibilidade estética desenvolvida a través da comprensión e interiorización da música.		▪ MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. ▪ MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.	▪ CCEC ▪ CCEC ▪ CAA
▪ a ▪ n	▪ B1.10. Composición individual ou en grupo de cancións e pezas instrumentais para distintas agrupacións a partir da combinación de elementos e recursos presentados no contexto das actividades que se realizan na aula	▪ B1.5. Amosar interese e polas actividades de composición, e improvisación e amosar respecto polas creacións dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	▪ MUB1.5.1. Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas. ▪ MUB1.5.2. Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSIEE
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ ñ	▪ B1.11. Práctica, creación, memorización e interpretación de pezas musicais en grupo, aprendidas a través da lectura de partituras con diversas formas de notación. ▪ B1.12. Práctica das pautas básicas	▪ B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e	▪ MUB1.6.1. Practica, crea, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de nota-	▪ CCEC ▪ CSIEE

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto.	contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común.	ción, adecuadas ao nivel.	
			▪ MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. ▪ MUB1.6.3. Amosa apertura e respecto cara ás propostas do profesor/a e dos compañeiros/as. ▪ MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. ▪ MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.	▪ CCEC ▪ CSC ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CSIEE ▪ CAA
▪ n ▪ b ▪ e	▪ B1.13. Exploración das posibilidades de diversas fontes sonoras e práctica de habilidades técnicas para a interpretación.	▪ B1.7. Explorar as posibilidades de distintas fontes e obxectos sonoros.	▪ MUB1.7.1. Amosa interese polas paisaxes sonoras que nos rodean e reflexiona sobre elas. ▪ MUB1.7.2. Investiga de forma creativa acerca das posibilidades sonoras e musicais dos obxectos sonoros.	▪ CCEC ▪ CD ▪ CAA
Bloque 2. Escucha				

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ m ▪ n	▪ B2.1. Clasificación e discriminación auditiva dos tipos de voces e instrumentos e das agrupacións vocais e instrumentais.	▪ B2.1. Identificar e describir os instrumentos e voces e as súas agrupacións.	▪ MUB2.1.3. Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos, e a súa evolución ao longo da historia da música.	▪ CCEC ▪ CAA
▪ b ▪ n	▪ B2.2. Utilización dos recursos necesarios para a comprensión da música escoitada. ▪ B2.3. Identificación dos elementos da música e das súas características na audición e na análise de obras musicais.	▪ B2.2. Ler e analizar distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición.	▪ MUB2.2.1. Le e analiza partituras como apoio á audición.	▪ CCEC
▪ b ▪ n	▪ B2.4. Aplicación de estratexias de atención, audición interior, memoria comprensiva e anticipación durante a interpretación e a creación musical.	▪ B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións.	▪ MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.	▪ CSC
▪ l ▪ n ▪ g	▪ B2.5. Audición, análise elemental e apreciación crítica de obras vocais e instrumentais de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, incluíndo as interpretacións e as composicións realizadas na aula. Interese por coñecer músicas de distintas características e por ampliar as propias preferencias musicais. ▪ B2.6. Música en vivo: concertos e outras manifestacións musicais, da propia cultura musical e de outras. Interese por desenvolver hábitos positivos e de respecto ás demais persoas durante a escoita.	▪ B2.4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou a cultura á que pertencen distintas obras musicais, interesándose por ampliar as súas preferencias.	▪ MUB2.4.1. Amona interese e por coñecer músicas doutras épocas e culturas, comparando e contrastando as novas músicas coñecidas. ▪ MUB2.4.2. Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas e épocas históricas.	▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSC

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h ▪ e	▪ B2.7. Elementos que interveñen na construción dunha obra musical: melodía, ritmo, harmonía, timbre, textura, forma, tempo, dinámica, etc. ▪ B2.8. Valoración da audición como forma de comunicación e como fonte de coñecemento e enriquecemento intercultural.	▪ B2.5. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), algúns elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación e variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.	▪ MUB2.5.1. Describe de xeito pormenorizado os diferentes elementos das obras musicais propostas usando distintas linguaxes.	▪ C CEC
			▪ MUB2.5.2. Utiliza recursos con autonomía como apoio ao análise musical.	▪ C AA
			▪ MUB2.5.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	▪ C CL
Bloque 3. Contextos musicais e culturais				
▪ n ▪ f	▪ B3.1. A música ao servizo doutras linguaxes: corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria. ▪ B3.4. Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e producións audiovisuais.	▪ B3.1. Realizar exercicios que reflotan a relación da música con outras disciplinas.	▪ MUB3.1.1. Expressa contidos musicais e relacións con épocas da historia da música e con outras disciplinas.	▪ C CEC ▪ C CL
			▪ MUB3.1.2. Recoñece e interpreta manifestacións da danza identificando e explicando con linguaxe técnica adecuada a época histórica á que pertencen.	▪ C CEC
			▪ MUB3.1.3. Distingue e explica as diversas funcións que cumpre a música na sociedade ao longo da historia.	▪ C CEC ▪ C CL
▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.5. Utilización de diversas fontes de información para indagar sobre instrumentos, compositores e compositoras, concertos e producións.	▪ B3.2. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias.	▪ MUB3.2.1. Amosa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción.	▪ C CEC ▪ C AA

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	cións musicais en vivo e gravadas, tanto do patrimonio galego como da música occidental en xeral e doutras culturas. ▪ B3.6. O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e da comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos como instrumentos para o coñecemento da música e a satisfacción con ela.	preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.	persoal, elaborando algún proxecto de investigación e exposición	
▪ b ▪ f ▪ ñ	▪ B3.7. Recoñecemento e localización nas coordenadas espazo-temporais das manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical galego, occidental e doutras culturas.	▪ B3.3. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características das épocas da historia musical.	▪ MUB3.3.1. Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.	▪ CCEC ▪ CAA
▪ n	▪ B3.8. Épocas da historia da música: características principais, autores/as significativos/as, audicións con apoio de partitura e interpretación de pezas ou fragmentos das distintas épocas.	▪ B3.4. Distinguir, situar e caracterizar as grandes épocas da historia da música.	▪ MUB3.4.1. Distingue e sitúa temporalmente ás épocas da historia da música e as tendencias musicais. ▪ MUB3.4.2. Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.	▪ CCEC ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
▪ h ▪ n ▪ g	▪ B3.9. Recollida de información, valoración e exposición do feito musical e as súas opinións.	▪ B3.5. Valorar a asimilación e empregar algúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou falar de música.	▪ MUB3.5.1. Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais. ▪ MUB3.5.2. Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de	▪ CCL ▪ CCL

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	
▪ g ▪ n ▪ e	▪ B3.10. Recollida de información, valoración e exposición do feito musical ao longo da historia.	▪ B3.6. Aposar interese e actitude crítica pola música, os concertos en vivo e as propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e innovadores ao longo da historia.	▪ MUB3.6.1. Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.	▪ CD
			▪ MUB3.6.2. Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.	▪ CAA
Bloque 4. Música e tecnoloxías				
▪ e ▪ n	▪ B4.1. Utilización de dispositivos electrónicos, recursos de internet e software musical de distintas características para o adestramento auditivo, a escoita, a interpretación e a creación musical. ▪ B4.2. Aplicación de diferentes técnicas de gravación para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais. ▪ B4.3. Utilización das tecnoloxías da información nos procesos de creación musical. ▪ B4.4. Coñecemento e emprego das tecnoloxías da información na interpretación e na gravación de pezas musicais.	▪ B4.1. Utilizar con autonomía os recursos tecnolóxicos dispoñibles, demostrando un coñecemento básico das técnicas e dos procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear, interpretar música e realizar sinxelas producións audiovisuais.	▪ MUB4.1.1. Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.	▪ CD ▪ CCEC
			▪ MUB4.1.2. Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.	▪ CSC ▪ CSIEE

Música. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ e ▪ b	▪ B4.5. Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.	▪ B4.2. Utilizar de maneira funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e a indagación do feito musical.	▪ MUB4.2.1. Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.	▪ CD ▪ CAA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN PARA A ASIGNATURA DE MÚSICA 3º ESO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN
BLOQUE 1 : INTERPRETACIÓN E CREACIÓN			
Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama, notas adicionais, clave en fa cuarta, duración de figuras...)	Durante todo o curso no traballo práctico e escrito.	É capaz de ler e interpretar unha partitura e comprender os signos que se atopan nela e o seu significado.	Práctica de diversas pezas instrumentais cantadas e/ou tocadas con diversos instrumentos. Realización de dictados rítmico-melódicos.
Recoñece, comrende e analiza tipos de textura. ----- Comprende e identifica os conceptos e os termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais.	3 sesións incluíndo unha sesión práctica de análise de melodías.	Diferencia os estilos de composición nos que estan escritas as obras visual e auditivamente.	Analise e escoita de diferentes obras sinxelas nas que se identifiquen os estilos e texturas de composición máis frecuentes.
Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. ----- Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. ----- Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e entoación. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de	A traballar durante todo o curso.	Vocaliza e preocúpase polo coidado da voz e dos instrumentos. Canta entoando emprega a respiración diafragmática e consegue unha boa impostación da voz.	Práctica de exercicios de vocalización en diferentes alturas e extensións así como das técnicas de dominio do diafragma. Práctica de pezas vocais sinxelas e con dificultade crecente ó longo do curso.

interpretación adecuadas ó nivel.			
Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.	Durante todo o curso.	É capaz de interpretar satisfactoriamente diante dun público ou de compañeiros as pezas practicadas na aula.	Realización de interpretación probas grabadas en formato de audio nas que o alumno poderá escoitar a súa progresión e mellora. Práctica da interpretación en conxunto e individual.
Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.	3 ou 4 sesións en cada avaliación.	É capaz de improvisar pequenas e sinxelas estruturas ritmico-melódicas.	Realización de actividades prácticas de creación de ritmos con percusión corporal creados ou aprendidos de cancións actuais que deben servir como marco para a improvisación e creación.
Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras. ----- Practica, crea, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ó nivel. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.	Durante todo o curso	Respeto polas diferentes opinións e actitude de mellora e superación. Interpretación, coñecemento, valoración e creación de partituras das diferentes etapas históricas.	Lectura e interpretación de diferentes pezas vocais e instrumentais, así como de danzas, que pertencen á diferentes períodos históricos así como ó repertorio galego ou español.
Amosa apertura e respecto cara ás propostas do profesor e dos compañeiros.	Durante todo o curso	Respetar as diferentes propostas	Escoitar diferentes audicións propostas polos compañeiros ou polo profesor mostrándose aberto e tolerante.

Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ó director, ou a interpretes, audición interior, memoria e adecuación ó conxunto amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. ----- Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitude de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respetuosa.	Durante todo o curso	Atención ó director e o conxunto. Respeto polas diferentes opinións e actitude de mellora e superación.	Practicar durante as sesións de práctica instrumental tendo en conta os preceptos de atención ó director e silencio durante a interpretación. Realización de pezas vocais en pequenos grupos.
Amosa interese polas paixases sonoras que nos rodean e reflexiona sobre elas.	0,5 sesión	Diferentes ambientes sonoros e son.	Grabación e escoita na aula de diferentes lugares e ambientes para tratar así de identificar os sons propios de cada situación e lugar.
Investiga de forma creativa acerca das posibilidades sonoras e musicais dos obxectos sonoros	1 sesión	Percusión corporal e percusión con instrumentos caseiros: percusión de vasos.	Aprender e practicar nas diferentes obras percusión con diferentes obxectos como os vasos ou a percusión corporal.
BLOQUE 2 : ESCOITA			
Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos ó longo da historia da música.	Durante todo o curso.	Evolución da voz e dos instrumentos ó longo da historia da música.	Audición e interpretación de diferentes pezas vocais de diferentes épocas históricas. Comentario e debate sobre as audicións realizadas e os puntos de vista do alumnado e do profesor intentando chegar a puntos de comprensión e encontro.
Le e analiza partituras como apoio á audición	Durante todo o curso.	Análise e lectura de partituras.	Audición, seguimento e entoación das melodías dunha partitura. Análise de diferentes obras previas á audición.
Valora e aplica o silencio como elemento	Durante todo o curso.	Silencio e atención nas audicións e na	Audición de diferentes obras como medio para

indispensable para a interpretación e a audición.		intepretación.	acostumar ó alumnado á practica do silencio. Practica do silencio como exercicio de atención mediante a audición consciente discriminando ruidos e centrando a atención en sons ou matices concretos da obra.
Amosa interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas, comparando e contrastando as novas músicas coñecidas. Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo música de diferentes culturas e épocas históricas.	Durante todo o curso (épocas históricas), 4 ou 5 sesións no caso da música doutras culturas.	Coñemento das diferentes épocas históricas e da música doutras culturas.	Audición e descubrimento de novas músicas propostas polos alumnos. Presentación de instrumentos populares de diferentes culturas que animen ó alumnado a coñecer máis a fondo a súa música e os seu pensamento. (p..e. didjeridoo ou cuencos tibetanos, ukele, charango...)
Describe de xeito pormenorizado os diferentes elementos das obras musicais propostas usando distintas linguaxes. ----- Utiliza recursos con autonomía como apoio ao análise musical. ----- Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de eito oral e escrito, con rigor e claridade.	Todo o curso	Termos musicais propios da linguaxe musica, estilos compositivos...	Comentar e analizar obras empregando un vocabulario de termos propios da asignatura. Entoación ou interpretación con instrumentos previa ó análise das partituras.
BLOQUE 3 : CONTEXTOS MUSICAIS E CULTURAIS			
Expresa contidos musicais e relacionaos con épocas da historia da música e con outras disciplinas. ----- Recoñece e interpreta	Durante todo o curso.	A música ó servizo doutras linguaxes. Análise da música en diferentes tipos de espectáculos e produccions audiovisuais.	Realizar exercicios que reflectan a relación da música con outras disciplinas.

manifestacións da danza identificando e explicando con linguaxe técnica adecuada a época histórica á que pertencen. ----- Distingue e explica as diversas funcións que cumpre a música na sociedade ó longo da historia.			
Amosa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción elaborando algún proxecto de investigación e exposición.	2 sesións de traballo na aula.	O son e amúsica nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información de da comunicación.	Utilización das fontes de información para indagar sobre instrumentos compaositores e compositoras, concertos e produción musical.
Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.	Todo o curso	Coñecemento práctico aplicado á historia da música: armonía, acordes, texturas, formas....	Audición e comentario de obras. Práctica de fragmentos de obras propios de cada época ou periodo histórico.
Distingue e situa temporalmente as épocas da historia da música e as tendencias musicais. ----- Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.	Todo o curso.	Épocas da historia da música: características principais, autores significativos, audicións con apoio de partitura e interpretación de pezas e fragmentos.	Explicación con apoio de audicións comentadas e práctica de partituras propias de cada época.
Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais. ----- Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito con rigo e claridade.	Durante todo curso.	Termos musicais propios da linguaxe musica, estilos compositivos...	Comentar e analizar obras empregando un vocabulario de termos propios da asignatura.
Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas	O longo de todo o curso: no apartado adicado á musica moderna. 1 sesión	O feito musical ó longo da historia.	Traballos de investigación sobre grupos, tendencias,

tendencias, representantes, grupos de música popular, etc... e realiza unha revisión crítica desas producións.	por unidade (total 9 sesións). No apartado historico (diferentes épocas da música clásica) : todo o curso.		compositores e obras. Audición e investigación sobre obras concretas.

Interese por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.			
BLOQUE 4 : MÚSICA E TECNOLOXÍAS			
Coñece algunhas posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilizaas como ferramentas para a actividade musical	3 sesións	Utilización de dispositivos e de software para a creación e grabación musical.	Realización de pequenos traballos de creación con programas de software libre como “audiosauna” ou “musescore”.

Participa en todos os aspectos da produción musical desmostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos, as tecnoloxías.			
Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.	Todo o curso	Creación e grabación empregando software e incorporando tamén o manexo de aparellos ou dispositivos que permiten a reprodución e grabación de son.	Emprego e incorporación de audio a traballos de todo tipo. Edición e manexo de audio.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 1

COMPETENCIAS E CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS MESMAS

- Cultural e artística:

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e valoración das distintas manifestacións culturais.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Establecer un diálogo a partir da observación do son no ámbito cotián.
- Participar activamente no traballo colaborativo e na desinhibición fronte á interpretación

musical.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Aplicar as nocións de acústica para o coñecemento do fenómeno sonoro.

- Aprender a aprender:

- Integrar o plan de traballo da unidade nas estruturas de coñecemento dos alumnos e das alumnas mediante o uso de esquemas de contidos.

- Exercitar actividades musicais vinculadas ás características do son coñecendo as capacidades dos alumnos.

- Comunicación lingüística:

- Entoar, con precisión, cancións de música popular urbana.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Coñecer o labor do produtor ou da produtora musical, as súas funcións e os traballos que realiza.

- Matemática:

- Desenvolver a través da práctica dos pulsos regulares, o coñecemento do compás e as distintas figuras musicais.

OBXECTIVOS

1. Ter coñecemento do concepto de son e as súas características.
2. Coñecer as partes do oído.
3. Coñecer os límites do oído humano con respecto á altura e á intensidade do son.
4. Interiorizar o pulso e levalo con precisión en diferentes audicións.
5. Saber dos tipos de compases simples que se utilizan con maior asiduidade.
6. Recoñecer as figuras musicais e a súa duración.
7. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas sinxelas.
8. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións da música popular urbana coa técnica precisa.
9. Coñecer e interpretar pezas cos instrumentos de láminas adaptados a escolares, así como o resto dos instrumentos presentes na aula.
10. Expresarse corporalmente a través de danza e valorarala como medio de expresión.
11. Montar pezas rítmica utilizando a percusión corporal, percusión de vasos, ou outros medios sinxelos de acompañamento.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Tres últimas semanas de setembro e primeira semana de outubro

ESCOITA

- O son e as súas características.
- Partes do oído.
- A altura e a intensidade percibida polo oído.
- Audicións: «Venus», *Os planetas*, de Holst; «Ecce Gratum», *Carmina Burana*, de C. Orff; *Danza húngara*, de Béla Bartók.
- Lectura de estruturas rítmicas e melódicas.

INTERPRETACIÓN

- Os pulsos e as figuras musicais.
- O compás e o acento natural.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Fragmentos melódicos de acompañamento a unha audición.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, frauta e voz: *Big, Big, World*, de Emilia; *Always on my Mind*, de W. Nelson.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: *Danza húngara*, de B. Bartók.

CREACIÓN

- Peza rítmica con percusión corporal.
- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisación e creación con instrumentos de láminas.
- Experimentación cunha danza escolar.

CONTEXTOS MUSICAIS

- Os instrumentos de láminas.
- Música académica occidental.
- O produtor e a produtora musical, as súas funcións.
- O museo dos instrumentos: a percusión.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Comprende o concepto de son e as súas características.
- 2.1. Sabe as partes das que consta o oído.
- 3.1. Coñece os límites do oído humano con respecto á altura e á intensidade do son.

- 4.1. Interioriza o pulso e lévao con precisión en diferentes audicións.
- 5.1. Coñece e executa correctamente os tipos de compases simples que se utilizan con maior asiduidade.
- 6.1. Recoñece as figuras musicais e a súa duración.
- 7.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas sinxelas.
- 8.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana coa técnica precisa.
- 9.1. Comprende con maior detalle os instrumentos de láminas adaptados a escolares.
- 10.1. Ten estratexias para expresarse corporalmente a través de danza.
- 11.1. Sabe montar unha peza rítmica utilizando a percusión corporal.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Discriminar auditivamente as características do son.
- Entender os enunciados das actividades.
- Montar unha peza rítmica con percusión corporal.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción moderna.

METODOLOXÍA PARA A UNIDADE 1

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 1.
- Desenvolver a capacidade de discriminar as características do son.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar os pulsos e os acentos naturais dunha obra musical.
- Desenvolver a maneira de expresarse vogal, instrumental e corporalmente.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Utilizar a danza como base da expresión musical mediante o intercambio de experiencias xurdidas no grupo.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música e actividades propostas polo profesor no caderno.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 2

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e de valoración das distintas manifestacións culturais.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Pór en xogo habilidades de discriminación auditiva de distintas estruturas musicais.

- Social e cidadá:

- Participar en actividades de análise formal musical compartindo ideas propias co resto dos compañeiros.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Interrelacionar a estrutura das formas musicais a estruturas doutra índole que se producen na vida cotiá.

- Aprender a aprender:

- Potenciar a atención, a concentración e a memoria auditiva á hora da interpretación.

- Comunicación lingüística:

- Entoar, con precisión, cancións de música popular urbana.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Obter información sobre a toma de son.

- Matemática:

- Desenvolver a capacidade de interpretar estruturas rítmicas que utilicen corcheas a contratempo.

- Comprender a estrutura interna das obras musicais e o sentido das proporcións.

OBXECTIVOS

1. Ter coñecemento da importancia de desenvolver a memoria auditiva.
2. Coñecer o que entendemos por forma musical e a estrutura da forma canción con e sen retrouso.
3. Coñecer os elementos que conforman a frase musical.
4. Saber dos tipos de tempos e recoñecelos auditivamente.
5. Aprender a recoñecer auditivamente as variacións de tempo ou contrastes agónicos.
6. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen corcheas a contratempo.
7. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana coa técnica precisa.
8. Coñecer a orixe e a evolución da frauta.
9. Saber expresarse corporalmente a través da danza, en concreto, un *minué*.
10. Saber en que consisten os cotidiáfonos utilizados para sonorizar efectos nunha narración.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Tres últimas semanas de outubro e primeira semana de novembro

ESCOITA

- O tempo e a memoria auditiva.
- A forma musical. A forma canción.
- A frase musical.
- O tempo e as variacións de tempo.
- Audicións: *Higway to Hell*, de AC/DC; «A galiña», *Sinfonía 83*, de J. Haydn; danza do «Acto II», ópera *Orfeo e Eurídice*, de Gluck; *Twist and Shout*, de Phil Medley e Bert Russell.
- Lectura de estruturas rítmicas con sílabas rítmicas.

INTERPRETACIÓN

- O tempo e as variacións.
- Practica: a corchea a contratempo.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Fragmentos melódicos baseados en tres notas: Mi, Sol, La.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, frauta e voz: *Stand by Me*, de B.B. King.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: «Orfeo», ópera *Orfeo e Eurídice*, de Gluck.

CREACIÓN

- Sonorización dunha narración.
- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisación e creación coa frauta.
- Experimentación cunha danza popular: o *minué*.

CONTEXTOS MUSICAIS

- A frauta, orixe e evolución.
- Música académica occidental.
- Mundo dixital: a toma de son.
- O museo dos instrumentos: a percusión.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE 2

- 1.1. Entende a importancia de desenvolver a memoria auditiva para adquirir unha maior comprensión da obra musical.
- 2.1. Coñece os elementos fundamentais que conforman a frase musical.
- 3.1. Sabe o que entendemos por forma musical e coñece e discrimina auditivamente a estrutura da forma canción con e sen retrouso.
- 4.1. Coñece os tipos de tempos e recoñéceos auditivamente.
- 5.1. Recoñece auditivamente as variacións de tempo ou contrastes agónicos.
- 6.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen corcheas a contratempo.
- 7.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana coa técnica precisa.
- 8.1. É coñecedor da orixe e da evolución da frauta.
- 9.1. Exprésase corporalmente a través da danza, en concreto, un *minué*.
- 10.1. Ten coñecemento dos cotidiáfonos utilizados para sonorizar efectos nunha narración.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Entender os enunciados das actividades.
- Saber como se constitúe a frase musical.
- Saber discriminar auditivamente os tempos.
- Interpretar compases rítmicos nos cales se utilice a estrutura de corcheas a contratempo.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melodicamente unha canción moderna.

METODOLOXÍA PARA A UNIDADE 2

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 2.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para

poder discriminar as diferentes seccións dunha obra musical.

- Desenvolver a capacidade de discriminar o tempo nas audicións.
- Desenvolver a maneira de expresarse vogal, instrumental e corporalmente.
- Utilizar a danza como base da expresión musical.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD's de audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 3

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Comprender a estrutura dos motivos musicais a través da súa composición.
- Apreciar e valorar as distintas manifestacións culturais e artísticas.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Participar activamente no traballo colaborativo e desinhibición fronte á interpretación musical.
- Desenvolver o valor persoal da perseveranza e a autoestima nas actividades da práctica instrumental e da creatividade e improvisación.

- Comunicación lingüística:

- Expresar adecuadamente ideas e emocións suscitadas tras a audición da obra dun gran compositor.
- Entoar con precisión cancións de música popular urbana.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Utilizar o medio como pretexto para a creación artística.
- Relacionar altura de son coa expresión corporal (movementos ascendentes e descendentes).

- Aprender a aprender:

- Favorecer a integración do plan de traballo da unidade nas estruturas de coñecemento dos alumnos e das alumnas mediante o uso de esquemas de contidos.

- Coñecer a clasificación dos instrumentos de corda.
- Desenvolver a creación musical baseándose no motivo musical como célula mínima.
- **Matemática:**
- Pór en práctica procesos de razoamento para a comprensión de estruturas rítmicas.

OBXECTIVOS

1. Ter coñecemento do concepto de motivo musical.
2. Coñecer os tipos de motivos máis representativos.
3. Adquirir destrezas básicas para crear e transformar motivos.
4. Coñecer os signos que se utilizan en música para indicar a repetición con diferente final e a volta ao principio.
6. Ter coñecemento da clasificación dos instrumentos de corda.
7. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas sinxelas.
8. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións da música popular urbana coa técnica precisa.
9. Expresarse corporalmente a través de danza.
10. Saber construír un monocordio con materiais sinxelos.
11. Crear en grupo motivos musicais.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Tres últimas semanas de novembro

ESCOITA

- O motivo musical. Tipos.
- Creación e transformación do motivo.
- Signos utilizados para indicar a repetición con diferente final e a volta ao principio.
- Audicións: *Quinta Sinfonía*, de Beethoven; *Sinfonía 40*, de Mozart; *A rosa dos ventos*, de Txus Difellatio; *Sinfonía nº 8*, de Beethoven;
- Lectura de estruturas rítmicas con sílabas rítmicas *taam - ta* e *tai - ti*.

INTERPRETACIÓN

- A repetición con diferente final e a volta ao principio.
- A negra con puntillo e corchea.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Fragmentos melódicos de acompañamento á audición.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, fruta e voz: *Jingle Bells*, panxoliña popular, e *For Auld Lang Syne*, de R. Burns.

CREACIÓN

- Motivos musicais.
- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisación e creación con instrumentos de corda.
- Interpretación dunha danza escolar: *Pintando*, de E. Gancedo.

CONTEXTOS MUSICAIS

- Os instrumentos de corda.
- Música académica occidental.
- O taller do *lutier*: o monocordio.
- O museo dos instrumentos: a corda fretada.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Comprende o concepto de motivo musical.
- 2.1. Sabe os tipos de motivos máis representativos.
- 3.1. Adquire destrezas básicas para crear e transformar motivos.
- 4.1. Coñece os signos que se utilizan en música para indicar a repetición con diferente final e a volta ao principio.
- 5.1. Coñece e interpreta coas figuracións *taam - ta e tai - ti*.
- 6.1. Ten constancia da clasificación dos instrumentos de corda.
- 7.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas sinxelas.
- 8.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana coa técnica precisa.
- 9.1. Ten estratexias para expresarse corporalmente a través de danza.
- 10.1 Sabe construír un monocordio.
- 11.1. Crea en grupo motivos musicais.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Saber discriminar auditivamente motivos musicais, saber crealos, repetilos e transformalos.
- Interpretar correctamente os termos e os signos musicais que indican a repetición con diferente final e a volta ao principio.
- Interpretar con instrumentos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción moderna.

METODOLOXÍA PARA A UNIDADE 3

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 3.

Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar os distintos motivos musicais dunha composición.

- Desenvolver a maneira de expresarse vocalmente e instrumentalmente.
- Desenvolver a capacidade de creación de motivos melódicos.
- Utilizar a danza como base da expresión musical.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 4

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e valoración das distintas manifestacións culturais.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Comprender a análise das formas musicais internas e así interiorizalas como fontes de enriquecemento persoal.

- Entender o feito musical para interiorizalo e gozalo.

- Social e cidadá:

- Coñecer a profesión do arreglista.

- Traballar en equipo cooperando e asumindo responsabilidades.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Usar de maneira correcta a voz.

- Desenvolver a capacidade de expresar corporalmente a través das escalas de tonalidades maiores.

- Aprender a aprender:

- Favorecer a integración do plan de traballo da unidade nas estruturas de coñecemento dos

alumnos e das alumnas mediante o uso de esquemas de contidos.

- Ser consciente da capacidade de aprendizaxe, os coñecementos adquiridos e o desenvolvemento da creatividade.
- Potenciar a atención e a concentración, a memoria auditiva á hora da interpretación e a improvisación vocal.

- Comunicación lingüística:

- Adquirir o vocabulario específico da área.
- Desenvolver capacidades relacionadas coa fala: a respiración, a dicción e a articulación.
- Explicar a linguaxe musical con termos adecuados.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Investigar sobre as precaucións e o coidado da voz, exercicios para favorecer o canto.

- Matemática:

- Desenvolver a capacidade de interpretar estruturas rítmicas que utilicen corcheas con puntillo e semicorchea.

OBXECTIVOS

1. Coñecer a estrutura da escala, os seus elementos, as escalas diatónicas e pentatónicas e a tonalidade maior.
2. Saber o significado das alteracións e a súa función dentro da escala.
3. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen corcheas con puntillo.
4. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións da música popular urbana coa técnica precisa.
5. Coñecer o instrumento musical da voz e os seus rexistros.
6. Expresarse corporalmente a través da danza: a danza de *Les vieyes*.
7. Coñecer a profesión de arreglista.
8. Indagar sobre a voz, as precaucións e os seus coidados, e exercicios a realizar para favorecer o canto.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Tres primeiras semanas de decembro

ESCOITA

- A selección de notas.
- A escala e a nota tónica.
- As escalas diatónicas maiores.
- A tonalidade maior.
- Audicións: *Rhapsody in Blue*, de Gershwin; «Air», *Música acuática*, de G.F. Haendel;

«Ecce Gratum», *Carmina Burana*, de C. Orff; a danza de *Les vieyes*, popular.

INTERPRETACIÓN

- A escritura das alteracións.
- Audición: «Air», *Música acuática*, de G.F. Haendel.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas, percusión corporal e instrumentos.
- Practica: as figuracións da corchea con puntillo.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, frauta e voz: «Marcha nupcial», ópera *Lohengrin*, de R. Wagner; *Oh, my Darling, Clementine*, popular inglesa.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: «Ecce Gratum», *Carmina Burana*, de C. Orff.

CREACIÓN

- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisación e creación coa voz.
- Experimentación cunha danza popular: a danza de *Les vieyes*, popular.

CONTEXTOS MUSICAIS

- A voz como instrumento.
- Unha profesión: o arreglista musical.
- O museo dos instrumentos: a voz solista.
- Música académica occidental.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Coñece a estrutura da escala, os seus elementos, as escalas diatónicas e pentatónicas e a tonalidade maior.
- 2.1. Sabe o significado das alteracións e a súa función dentro da escala.
- 3.1. Ten destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen corcheas con puntillo.
- 4.1. Interpreta cancións da música popular urbana.
- 5.1. Coñece o instrumento musical da voz e os seus rexistros.
- 6.1. Sabe expresarse corporalmente a través da danza, en concreto, da danza de *Les vieyes*.
- 7.1. Coñece a profesión de arreglista.
- 8.1. Indaga sobre a voz, as precaucións e os seus coidados, e exercicios a realizar para favorecer o canto.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Saber como se constitúe unha escala musical.
- Interpretar con instrumentos fragmentos musicais sinxelos.
- Saber executar unha danza sinxela.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente as cancións propostas.
- Interpretar compases rítmicos nos cales se utilice a estrutura de corcheas con puntillo.
- Entender os enunciados das actividades.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

METODOLOXÍA DA UNIDADE 4

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 4.
- Motivar a escoita activa das audicións.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal, instrumental e corporalmente.
- Utilizar a danza como base da expresión musical.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 5

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Coñecer diferentes manifestacións musicais con audicións variadas.
- Coñecer a tradición rural a través de cantos do folclore do noso país.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Desenvolver a capacidade de intervención activamente nas interpretacións colectivas respectando as normas da aula.
- Elixir os recursos tendo en conta a intencionalidade expresiva do que se desexa lograr.

- Social e cidadá:

- Respetar opinións diferentes á propia no ámbito musical.
- Apertura a distintas manifestacións artístico-musicais.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Desenvolver a expresión corporal a través de danzas.
- Utilizar o medio como pretexto para a creación artística.

- Aprender a aprender:

- Favorecer a integración do plan de traballo da unidade nas estruturas de coñecemento dos alumnos e das alumnas mediante o uso de esquemas de contidos.
- Desenvolver a capacidade de transmitir os coñecementos adquiridos con linguaxe técnica.
- Desenvolver a capacidade de improvisación e acompañamento coa guitarra.

- Comunicación lingüística:

- Saber interpretar audicións en inglés e comprender o texto.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Coñecer a importancia da música popular tradicional e urbana.

- Matemática:

- Comprender e reproducir estruturas rítmicas complexas utilizando a síncopa de negra entre dúas corcheas.
- Comprender o concepto de acorde, o seu cifrado e a relación interválica entre cada un dos

sons que o conforman.

OBXECTIVOS

1. Coñecer os acordes dunha escala, a súa estrutura e elementos, o acorde tríade e o cifrado dos acordes.
2. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen a síncopa de negra entre dúas corcheas.
3. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana e tradicional coa técnica precisa.
4. Analizar formalmente e interpretar composicións modernas.
5. Coñecer a guitarra e os seus tipos.
6. Coñecer o procedemento para gravar por pistas.
7. Adquirir destrezas para discriminar auditivamente os acordes de tónica, dominante e subdominante.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Tres últimas semanas de xaneiro

ESCOITA

- O acorde.
- O acorde tríade.
- Os acordes dunha escala.
- O cifrado de acordes.
- Acordes en diferentes tonalidades.

- Lectura de estruturas rítmicas e melódicas.
- Audicións: *Intermezzo*, de R. Schuman; «A ritirata di Madrid», *Quinteto n.º 9, para guitarra e cuarteto de corda en do maior*, de L. Boccherini; *California Dreamin'*, de John e Michelle Phillips; *Fandango de Olivenza*, popular.

INTERPRETACIÓN

- Os acordes nas distintas tonalidades.
- A repetición desde calquera punto da partitura.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Practica: a síncopa de negra entre corcheas.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, fruta e voz: *Tears in Heaven*, de E. Clapton; *Old Kentucky Home*, popular; *California Dreamin'*, de John e Michelle Phillips.

CREACIÓN

- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisación e acompañamento coa guitarra.
- Experimentación cunha danza popular: *Fandango de Olivenza*.

CONTEXTOS MUSICAIS

- Mundo dixital: a gravación por pistas.
- O museo dos instrumentos: a corda pulsada.
- Música académica occidental.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Coñece os acordes dunha escala, a súa estrutura e elementos, o acorde tríade e o cifrado dos acordes.
- 2.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen a síncopa de negra entre dúas corcheas.
- 3.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música popular urbana e tradicional coa técnica precisa.
- 4.1. Analiza formalmente e interpreta composicións modernas.
- 5.1. Coñece a guitarra e os seus tipos.
- 6.1. Sabe o procedemento para gravar por pistas.
- 7.1. Adquire destrezas para discriminar auditivamente os acordes de tónica, dominante e subdominante.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Entender os enunciados das actividades.
- Saber como se constitúe un acorde tríade.
- Saber construír un acorde tríade de tónica, dominante e subdominante.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción popular.
- Interpretar compases rítmicos nos cales se utilice a estrutura de síncopa de negra entre dúas corcheas.

METODOLOXÍA

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 5.
- Desenvolver a maneira de crear acordes tríade.

- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar as diferentes seccións dunha obra musical e interpretalas.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal e instrumentalmente.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 6

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e valoración das distintas manifestacións culturais.
- Desenvolver aptitudes de crítica musical ante a música que consumimos directa e indirectamente (música e publicidade).

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Participar activamente no traballo colaborativo e desinhibirse na interpretación musical.
- Desenvolver capacidades creativas e de intuición.
- Desenvolver a capacidade de creación da música dun anuncio publicitario.

- Social e cidadá:

- Coñecerse e valorarse un mesmo e en conxunto cos compañeiros nos traballos colaborativos.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Desenvolver a capacidade de expresar corporalmente diferentes intervalos melódicos.
- Desenvolver a expresión corporal a través de danzas da Bretaña francesa.

- Aprender a aprender:

- Mostrar boa predisposición ante coñecementos novos.
- Desenvolver a capacidade de improvisación e creación coa batería.
- Coñecer a clasificación dos instrumentos de percusión.

- Comunicación lingüística:

- Explicar a linguaxe musical con termos adecuados.
- Entoar cancións de música popular urbana con precisión.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Saber a importancia da música popular tradicional e urbana.

- Matemática:

- Comprender e reproducir estruturas rítmicas complexas utilizando síncopas.
- Relacionar o intervalo co seu concepto numérico.
- Comprender os intervalos de terceira.

OBXECTIVOS

1. Aprender a interiorizar a música, a sentila en toda a súa dimensión.
2. Coñecer o concepto de semitón.
3. Coñecer o modo maior e o modo menor.
4. Saber en que consiste un intervalo. Saber escribir intervalos de terceira.
5. Coñecer e saber construír un acorde tríade maior e un menor.
6. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen a síncopa de corchea e negra con puntillo.
7. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións de música académica e popular urbana coa técnica precisa.
8. Analizar formalmente e interpretar composicións modernas.
9. Coñecer a batería e saber improvisar con ela.
10. Adquirir destrezas motrices para bailar danzas populares.
11. Adquirir destrezas creativas para compor unha melodía.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Mes de febreiro

ESCOITA

- O semitón.
- O modo maior e o modo menor.

- O intervalo.
- O intervalo de terceira maior e menor.
- Audicións: «Abertura», ópera *A urraca ladroa*, de G. Rossini; *Así falou Zaratustra*, de R. Strauss; *Peggy Sue*, de Holly, Allison e Petty; danza *Andró bretón*, popular.

INTERPRETACIÓN

- A tríade maior e a tríade menor.
- Os matices de intensidade e os reguladores.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Practica: a síncopa de corchea e negra con puntillo
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, fruta e voz: *Sugar, Sugar*, de The Archies; *Peggy Sue*, de Holly, Allison e Petty.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: «Barcarola», *Os contos de Hoffman*, de J. Offenbach.

CREACIÓN

- Improvisación e creación coa batería.
- Experimentación cunha danza: o *Andró bretón*.

CONTEXTOS MUSICAIS

- A batería.
- O taller do *lutier*: a batería con materiais sinxelos.
- O museo dos instrumentos: música electrónica.
- Música académica occidental.
- Música para un anuncio.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Aprende a interiorizar a música, a sentila en toda a súa dimensión.
- 2.1. Coñece o concepto de semitón.
- 3.1. Sabe en que consiste o modo maior e o modo menor.
- 4.1. Saber o significado do intervalo. Sabe escribir intervalos de terceira.
- 5.1. Coñece e sabe construír un acorde tríade maior e un menor.
- 6.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen a síncopa de corchea e negra con puntillo.
- 7.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música académica e popular urbana coa técnica precisa.
- 8.1. Analiza formalmente e interpreta composicións modernas como *Peggy Sue*.
- 9.1. Coñece a batería e adquire ferramentas para improvisar con ela.
- 10.1. Adquire destrezas motrices para bailar danzas populares.
- 11.1. Adquire destrezas creativas para compor unha melodía.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Saber como se constitúe o modo maior e o menor.
- Saber construír un acorde tríade maior e menor.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción popular.
- Interpretar compases rítmicos nos cales se utilice a estrutura de síncopa de corchea e negra con puntillo.
- Saber executar unha danza tecnicamente simple.

METODOLOXÍA

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 6.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar as diferentes seccións dunha obra musical e interpretalas.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal, instrumental e corporalmente.
- Desenvolver a maneira de crear acordes maiores e menores.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 7

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- **Cultural e artística:**

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e valoración das distintas manifestacións culturais.

- Desenvolver aptitudes de crítica musical ante a música que consumimos directa e indirectamente (música e publicidade).

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Comprender e analizar as texturas das composicións como fontes de enriquecemento persoal.

- Entender o feito musical para interiorizalo e gozalo.

- Social e cidadá:

- Crear un sistema de valores propio baseado no respecto á hora de cantar, tocar e danzar en grupo.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Coñecer o concepto de música como produto ao servizo do consumidor, coñecer o funcionamento do mercado musical.

- Desenvolver a capacidade de expresar corporalmente a través das distintas texturas que poidan aparecer nunha obra musical.

- Aprender a aprender:

- Desenvolver aptitudes para a aprendizaxe guiada e o desenvolvemento da memoria auditiva.

- Realizar actividades de interpretación musical e de composición tomando conciencia das capacidades reais de cada un.

- Coñecer os instrumentos de teclado.

- Desenvolver a capacidade de improvisación e creación co teclado.

- Comunicación lingüística:

- Explicar a linguaxe musical con termos adecuados.

- Entoar cancións de música folk en inglés con precisión.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Ser capaces de coñecer o labor dun enxeñeiro ou unha enxeñeira de son, as súas funcións e os traballos que realiza.

- Matemática:

- Comprender a existencia dunha liña melódica en textura monódica e varias en polifónica.

- Comprender a reproducir estruturas rítmicas en compases de 2 pulsos.

OBXECTIVOS

1. Saber en que consiste a textura musical, os seus tipos e o seu recoñecemento auditivo.
2. Coñecer que é a articulación.
3. Entender o significado das indicacións *staccato* e *legato* e as diferenzas.
4. Saber interpretar as indicacións *staccato* e *legato*.
5. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións de música folk e popular urbana coa técnica precisa.
6. Analizar formalmente e interpretar composicións académicas como «Coro de escravos», *A frauta máxica*, de W.A. Mozart.
7. Coñecer os instrumentos de teclado e saber crear e improvisar con eles.
8. Adquirir destrezas motrices para bailar danzas baseadas en música académica.
9. Coñecer en que consiste a profesión de enxeñeiro de son.
10. Entender o mundo do mercado musical na actualidade.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Mes de marzo e primeira quincena de abril

ESCOITA

- A textura da música.
- A textura monódica e a textura polifónica.
- As texturas polifónicas.
- Audicións: *Laudate Deum*, canto gregoriano; *Hont paur*, de G. de Machaut; *Sinfonía n.º 8*, movemento 1.º, de Franz Schubert; *Fair Phyllis*, de J. Farmer; «Coro de escravos», *A frauta máxica*, de W.A. Mozart; «Ecce Gratum», *Carmina Burana*, de C. Orff.
- Lectura de estruturas rítmicas e melódicas.

INTERPRETACIÓN

- A articulación.
- As indicacións de *staccato* e de *legato*.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Fragmentos melódicos de acompañamento á audición.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, frauta e voz: *Born Free*, de J. Barry; *Sixteen Tons*, popular.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: «Coro de escravos», *A frauta máxica*, de W.A. Mozart.

CREACIÓN

- Entoación de melodías sinxelas.
- Improvisa e crea co teclado.

- Experimenta coa danza: «Ecce Gratum», *Carmina Burana*, de C. Orff.

CONTEXTOS MUSICAIS

- O teclado.
- Unha profesión: enxeñeiro de son.
- O museo dos instrumentos: o teclado.
- O consumo da música onte e hoxe.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Coñece a textura musical, os seus tipos e o recoñecemento auditivo.
- 2.1. Sabe o que é a articulación a nivel musical.
- 3.1. Entende o significado das indicacións *staccato* e *legato* e as diferenzas das mesmas.
- 4.1. Sabe interpretar as indicacións *staccato* e *legato*.
- 5.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de música folk e popular urbana coa técnica precisa.
- 6.1. Analiza formalmente e interpreta composicións académicas como «Coro de escravos», *A frauta máxica*, de W.A. Mozart.
- 7.1. Ten coñecemento das características do piano e sabe crear e improvisar con el.
- 8.1. Adquire destrezas motrices para bailar danzas baseadas en música académica.
- 9.1. Coñece en que consiste a profesión de enxeñeiro de son.
- 10.1. Entende o mundo do mercado musical na actualidade.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Saber que é a textura musical e os seus tipos.
- Saber interpretar as indicacións *staccato* e *legato*.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción folk.
- Saber executar unha danza tecnicamente simple baseada en música académica.

METODOLOXÍA

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 7.
- Desenvolver a maneira de interpretar as indicacións *staccato* e *legato*.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar os pulsos e os acentos naturais dunha obra musical.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal, instrumental e corporalmente.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 8

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- Cultural e artística:

- Respetar as manifestacións musicais doutras culturas distintas á occidental.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Ter presente a variedade de músicas que nos rodean e favorecer a comprensión de diferentes culturas.

- Entender o feito musical para interiorizalo e gozalo.

- Social e cidadá:

- Participar das interpretacións colectivas favorecendo a desinhibición e o traballo colaborativo.

- Ter actitude aberta a distintas manifestacións artístico-musicais.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Desenvolver a capacidade de expresar corporalmente a escala maior e a escala menor.
- Desenvolver a expresión corporal a través de danzas como a *farandola*.

- Aprender a aprender:

- Realizar actividades de interpretación musical e de composición tomando conciencia das capacidades reais de cada un.

- Mostrar boa predisposición ante coñecementos novos como as escalas noutros modos.

- Comunicación lingüística:

- Comprender a fusión entre texto e música nun musical.
- Obter un vocabulario musical preciso e óptimo.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Saber o proceso de elaboración dun disco ata a obtención da mestura final.

- Matemática:

- Relacionar o intervalo co seu concepto numérico.
- Relacionar o ton e o semitón coas escalas.
- Saber en que consiste a composición do compás de 6/8 de subdivisión binaria e saber interpretar estruturas rítmicas que utilice o mesmo.
- Coñecer o tresillo e a súa execución práctica.
- Analizar unha partitura.

OBXECTIVOS

1. Aprender a interiorizar a música e apreciar as escalas modais.
2. Coñecer a escala en modo maior e menor.
3. Coñecer escalas noutros modos.
4. Saber en que consisten os compases de subdivisión ternaria.
5. Coñecer que é un tresillo.
6. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen tresillo.
7. Interpretar vocal e instrumentalmente cancións de musical e de banda sonora coa técnica precisa.
8. Analizar formalmente e interpretar unha xiga irlandesa.
9. Diferenciar entre instrumentos melódicos e harmónicos.
10. Adquirir destrezas motrices para bailar unha *farandola*.
11. Adquirir destrezas para analizar unha partitura.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Segunda quincena de abril e primeira quincena de maio

ESCOITA

- A escala en modo maior.
- A escala en modo menor.
- A escala noutros modos.
- Audicións: *Concerto en do maior, para dúas frautas*, de A. Vivaldi; *Humils Forfaitz*, do trobador Guiraut Riquier; *Les Entretiens de la Belle et da Bête*, de M. Ravel.

INTERPRETACIÓN

- Os compases de subdivisión ternaria.
- O ritmo de tresillo.
- Practica: o ritmo de subdivisión ternaria e o *tresillo* de corchea
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, frauta e voz: *My favourite things* de Rodgers e Hammerstein; «Memory», *Cats*, de A.L. Webber.
- Composicións de música popular con instrumentos de aula: Xiga irlandesa.

CREACIÓN

- A clasificación dos instrumentos.
- Improvisa e crea en grupo.
- Experimenta coa danza: a *farandola*, popular.

CONTEXTOS MUSICAIS

- Instrumentos harmónicos e melódicos.
- Música académica occidental.
- Mundo dixital: a mestura final.
- O museo dos instrumentos: o zapateado.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.
- Análise dunha partitura.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Interioriza a música e aprecia as escalas modais.
- 2.1. Coñece a escala en modo maior e menor.
- 3.1. Coñece escalas noutros modos.
- 4.1. Sabe en que consisten os compases de subdivisión ternaria.
- 5.1. Coñece que é un tresillo.
- 6.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen tresillo.
- 7.1. Interpreta vocal e instrumentalmente cancións de musical e de banda sonora coa técnica precisa.
- 8.1. Analiza formalmente e interpretar unha xiga irlandesa.
- 9.1. Diferenza entre instrumentos melódicos e harmónicos.
- 10.1. Adquire destrezas motrices para bailar unha *farandola*.
- 11.1. Adquire destrezas para analizar unha partitura.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Entender os enunciados das actividades.
- Saber como se constitúe a escala en modo maior e o menor.
- Coñece outras escalas modais.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción extraída dun musical.

- Interpretar compases rítmicos nos cales se utilicen os tresillos.
- Saber executar unha danza tecnicamente simple.

METODOLOXÍA

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 8.
- Desenvolver a capacidade de discriminar as características do son.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar os pulsos e os acentos naturais dunha obra musical.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal, instrumental e corporalmente.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Utilizar a danza como base da expresión musical mediante o intercambio de experiencias xurdidas no grupo.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

SISTEMAS DE CUALIFICACIÓN

- Cualificación cualitativa e cuantitativa en función da superación dos contidos mínimos esixidos na unidade.
- Cualificación cualitativa da unidade segundo resultados do rexistro.

PROGRAMACIÓN DA UNIDADE 9

COMPETENCIAS E INDICADORES DE SEGUIMENTO

- **Cultural e artística:**
- Aprender a compor unha sonata.

- Fomentar o desenvolvemento da capacidade de apreciación e valoración das distintas manifestacións culturais.

- Autonomía e iniciativa persoal:

- Entender o feito musical para interiorizalo e gozalo.
- Desenvolver a capacidade de intervención activamente nas interpretacións colectivas respectando as normas da aula.

- Social e cidadá:

- Participar en actividades de análises da forma sonata.
- Apertura a distintas manifestacións artístico-musicais.

- Coñecemento e interacción co mundo físico:

- Coñecer o concepto de música como produto ao servizo do consumidor e coñecer o funcionamento do mercado musical.
- Desenvolvemento da expresión corporal a través de danzas como unha danza africana do noroeste de África.

- Aprender a aprender:

- Mostrar boa predisposición ante coñecementos novos como a forma sonata.
- Realizar actividades de interpretación musical tomando conciencia das capacidades reais de cada un.
- Desenvolver a capacidade de improvisación e creación coa pequena percusión.

- Comunicación lingüística:

- Obter un vocabulario musical preciso e óptimo.
- Entoar cancións de música popular en inglés con precisión.

- Tratamento da información e competencia dixital:

- Saber a importancia da música académica.

- Matemática:

- Comprender e reproducir estruturas rítmicas complexas utilizando secuencias de corchea e dúas semicorcheas.

OBXECTIVOS

1. Aprender a recoñecer a forma sonata.
2. Coñecer as formas clásicas.
3. Coñecer a forma sonata clásica bitemática.

4. Saber cales son os termos e os signos máis utilizados da linguaxe musical.
5. Adquirir destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen diversas combinacións de semicorcheas dentro dun pulso.
6. Interpretar vocalmente unha canción popular estadounidense e instrumentalmente a marcha triunfal da ópera *Aída*, de G. Verdi, coa técnica precisa.
7. Analizar formalmente e interpretar composicións modernas como *Miranda en Irlanda*.
8. Coñecer os instrumentos considerados como pequena percusión e saber improvisar e crear con eles.
9. Adquirir destrezas motrices para bailar danzas africanas.
10. Adquirir destrezas creativas para compor unha sonata.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

Primeiras tres semanas de xuño

ESCOITA

- As formas clásicas.
- Unha forma desenvolvida: a sonata.
- A sonata clásica con dous temas.
- Audicións: «Escena xunto ao arroyo, movemento 2», *Sinfonía n.º 6*, de Beethoven; *Sonata en fa maior*, de F.J. Haydn; *Danza norteafricana*, popular.

INTERPRETACIÓN

- Os termos e os signos musicais.
- Combinacións de figuras.
- Practica: semicorcheas dentro dun pulso.
- Fragmentos rítmicos e melódicos con sílabas rítmicas, percusión corporal e instrumentos.
- Fragmentos melódicos de acompañamento á audición.
- Música popular urbana con instrumentos de láminas, fruta e voz: *One More River*, popular; *Miranda en Irlanda*, de E. Gancedo.
- Composicións de música académica con instrumentos de aula: *Marcha Triunfal*, de G. Verdi.

CREACIÓN

- Improvisa e crea con pequena percusión.
- Experimenta coa danza: Danza africana, popular.

CONTEXTOS MUSICAIS

- A pequena percusión na aula.

- Música académica occidental.
- O taller do *lutier*: a pequena percusión.
- O museo dos instrumentos: a pequena percusión.
- Respecto polas manifestacións artísticas doutros períodos históricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- 1.1. Aprende a recoñecer auditivamente a forma sonata.
- 2.1. Coñece as formas clásicas máis representativas.
- 3.1. Coñece a forma sonata clásica bitemática.
- 4.1. Ten coñecemento dos termos e os signos máis utilizados da linguaxe musical.
- 5.1. Adquire destrezas básicas na execución de estruturas rítmicas que utilicen diversas combinacións de semicorcheas dentro dun pulso.
- 6.1. Interpreta vocalmente unha canción popular estadounidense e instrumentalmente a marcha triunfal da ópera *Aída*, de G. Verdi, coa técnica precisa.
- 7.1. Analiza formalmente e interpreta composicións modernas como *Miranda en Irlanda*.
- 8.1. Coñece os instrumentos considerados como pequena percusión e aprende a improvisar e crear con ela.
- 9.1. Adquire destrezas motrices para bailar danzas africanas.
- 10.1. Adquire destrezas creativas para compor unha sonata.

MÍNIMOS ESIXIBLES

- Discriminar auditivamente as características do son.
- Entender os enunciados das actividades.
- Montar unha peza rítmica con percusión corporal.
- Interpretar con instrumentos melódicos fragmentos musicais sinxelos.
- Adquirir destrezas básicas para interpretar melódicamente unha canción moderna.

METODOLOXÍA

- A partir de preguntas abertas detectar coñecementos previos á unidade 9.
- Desenvolver a capacidade de discriminar as características do son.
- Motivar a escoita activa das audicións e conseguir desenvolver a memoria auditiva para poder discriminar os pulsos e os acentos naturais dunha obra musical.
- Desenvolver a maneira de expresarse vocal, instrumental e corporalmente.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Utilizar a danza como base da expresión musical mediante o intercambio de experiencias xurdidas no grupo.

MATERIAIS CURRICULARES E OUTROS RECURSOS DIDÁCTICOS

- Caderno de música.
- CD audio.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DA UNIDADE

- Actividades de detección de ideas previas ao comezo e de repaso ao peche da unidade.
- Probas de avaliación teórico-prácticas correspondentes á unidade.
- Seguimento de avaliación continua no rexistro adxunto.

ción musical.

CONTRIBUCIÓNS XERAIS Á METODOLOXÍA DIDÁCTICA

As clases de Música en 3º da ESO basearanse principalmente na experiencia práctica como medio para fomentar a aprendizaxe do alumnado. A base tomada para a comprensión teórica será esta, de xeito que todo aquilo que poidamos aprender mediante a experiencia non sexa derivado ó marco teórico. Agora ben, esta é só a parte básica e máis atractiva da asignatura pero non podemos esquecer que a música ten tamén unha dimensión teórica que precisa ser traballada, así por exemplo, a escritura musical e a comprensión dos signos e símbolos propios desta linguaxe, o feito de familiarizarse coas familias de instrumentos, cos estilos musicais, etc... . Para elo, empregárase o material facilitado polo profesor en forma de apontamentos, así como as audicións relacionadas co tema ou temas a tratar no momento. Pedirase tamén en certos ámbitos, coma o da música moderna, a colaboración do alumnado en forma de recolección de pezas e elaboración de listas de audición. A nivel práctico traballarase as pezas facilitadas polo profesor, empregando o material e instrumental presente na aula. Todo isto deberá ser alternado de forma que sempre e en todo momento se de ponderancia ó campo práctico como base do coñecemento musical do que derivaremos todo o marco teórico.

Para as clases precisarase o seguinte material:

- Caderno de traballo propio.
- Libreta de apuntes (para pegar as diferentes partituras que se poidan entregar e tomar apontamentos).
- Fruta.

Para o desenvolvemento do currículo empregárase:

- Os instrumentos escolares presentes na aula (material Orff, teclado, guitarras, piano, etc...) e tamén aqueles que os alumnos poidan aportar.

- A voz como elemento de aprendizaxe e como medio imprescindible para o autoconhecimento e realización propia.
- A discografía presente na aula e mailos discos que conteñen todo o material de audio presente na citada programación que poderán ser elaborados polo profesor ou ben expostos nun blog educativo á disposición do alumnado.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Existirán dous ambitos diferenciados:

* O ámbito teórico (valorado nun 40% da nota de avaliación)

* O ámbito práctico (valorado nun 40% da nota de avaliación)

* O 20% restante adicarase a presentación de exercicios, traballo de aula, caderno de traballo).

- Cada un dos ámbitos (teórico e práctico) considerárase **como independente** e deberá ser superado cunha calificación **media superior a 5**.

- Dentro de cada ámbito, **non se fará media cunha calificación inferior a 4** e a media resultante entre os diferentes exames dun ámbito deberá superar a calificación de 5, segundo o dito no parágrafo anterior.

- No caso dos exames escritos os erros ortográficos e a expresión escrita, poderán ser penalizados segundo o estipulado no Departamento de Lingua Galega, excepto naqueles casos nos que o alumno non sexa pertencente á Comunidade Autónoma Galega ou teña exención de Lingua Galega. Nestes casos axudaráselle ó alumno a acadar unha expresión adecuada (no caso de que se incorpore dende outra Comunidade Autónoma)* Os erros ortográficos, no caso de repetirse, soamente serán computados unha soa vez.

-No caso dos exames teóricos a valoración das preguntas será en función do estipulado en cada pregunta dos exames segundo o traballado e correxido na aula.

- No caso dos exames prácticos realizarase unha grabación do alumno na que se valorarán a expresión musical, a destreza e o traballo realizado polo alumno...

- Un xeito “orientativo” para avaliar dita proba será este cadro:

Puntuación de 10	Sen erros de medida e interpretación. Expresa correctamente e frasea.
Puntuación de 9	1 erro breve. Interpreta ben e expresa correctamente.

Puntuación de 8	De 2 a 3 erros breves. Interpreta ben e expresa.
Puntuación de 7	De 2 a 3 erros.
Puntuación de 6	4 erros claros (erros de medida, posicións)
Puntuación de 5	Maís de 5 erros claros (medida e posicións)
Puntuación de 4	6 erros de medida e posición
Puntuación de 3	8 erros
Puntuación de 2	10 erros
Puntuación de 1	Intenta tocar e fai algo.
Puntuación de 0	Non presenta nada nin intenta.

RECUPERACIÓN

- O alumno que teña suspensa a avaliación presentase os exames de recuperación pertinentes, que serán: un para aqueles persoas que teñan suspendido por causa da parte teórica, e o outro para aquelas que suspendan por parte práctica. Aqueles que teñan suspensas ámbalas dúas partes presentaranse ós dous exames (teórico e práctico) coa materia correspondente a cada parte. Aqueles que suspenderan por traballo de aula deberán presentar a libreta na data indicada con todos os traballos correspondentes á avaliación completados.

- Os alumnos que se presenten a recuperación e deberán cumprir cos requisitos anteriormente estipulados para acadar o aprobado na asignatura.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Empregaranse como medios para a avaliación os seguintes elementos.

- Probas ou exames escritos realizados.
- Probas prácticas e preparación das mesmas cos diferentes instrumentos (xilófonos, frautas, etc...)
- Traballos de aula individuais e en grupo.
- Presentación de exercicios realizados durante o trimestre e o curso correspondente.
- Interés por aprender e esmero á hora de afrontar aprendizaxes novas (instrumentais, vocais, ou de música e movemento)

PROCEDIMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

En primeira instancia e tendo en conta que non coñecemos o nivel do alumnado, procederase a posta en práctica dunha serie de probas para determinar o nivel no que se atopa cada un deles.

Estas probas serán de dous tipos:

- C) Probas prácticas: lectura e entoación.
- D) Probas teóricas para ter en conta o nivel de coñecementos do alumno.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Á hora de calificar teranse en conta nas diferentes probas os seguintes elementos:

C) PROBA TEÓRICA E TRABALLOS PRESENTADOS

- Se o alumno resposta con concreción ás preguntas realizadas.
- Se a expresión é correcta e clara.
- Se introduce termos propios da linguaxe musical que foron previamente explicados e que debe aprender a empregar.
- Se presenta adecuadamente os traballos e as probas.
- Poderase ademáis propor na aula outros medios para calificar os traballos, como por exemplo, a inclusión de videos e explicacións, imaxes, pequenos fragmentos musicais preparados polos alumnos, etc...

D) PROBAS PRÁCTICAS

- Se o alumno é capaz de facer unha lectura rítmica da peza examinada
- Se coñece e é capaz de solfexar a partitura.
- Se é capaz de entoar e medir correctamente.
- Adxúntase un cadro no partado de Procedementos de Avaliación polo que se rexerá a práctica instrumental.

ABANDONO MANIFESTO

Considerarase abandono manifesto por parte dun alumno o feito de:

- Non traer o material preciso o longo do curso de xeito que non poida participar ou facer as tarefas encomendadas ó resto dos alumnos. Aquí inclúense instrumentos para as clases de práctica, partituras a traballar, caderno de traballo.
- O non facer as tarefas que se encomendan na clase ou negarse a realización das mesmas.
- O non presentarse ós exames de avaliación de xeito reiterado, sexa no caso dos alumnos propios do curso e grupo no que se imparte música, ou ben dos alumnos que teñen dita asignatura como pendente de anos anteriores. Dito comportamento porase en coñecemento da xunta de avaliación e do titor para que considerando este feito a xunta

avaliadora tome unha decisión ó respecto.

ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

Os alumnos coa materia pendente realizarán e entregarán os exercicios esixidos polo profesor de forma periódica e segundo os prazos establecidos previamente. Isto será valorado positivamente polo profesor de cara á avaliación do alumno. Ademais disto realizaranse unha serie de exames ó longo do curso. As normas de calificación son as mesmas que o resto do alumnado do mesmo curso e deberán por tanto acadar os mesmos obxetivos. Se non entregaran os traballos requeridos enfrentaríanse a un único exame final que reuniría todos os contidos presentes ó longo do curso incluídas as actividades recollidas ó longo do ano. Pode ademais facerse un seguimento do alumno na aula no caso de que se atope nun curso superior para ver o avance que ten neste curso na mesma materia que está pendente, aproveitando así dita situación para reforzar aqueles contidos que teñen que ver coa materia do curso anterior.

No caso dos alumnos con materia pendente considerarase como abando manifesto:

- O feito de non presentar as tarefas de xeito reiterado e desentenderse dos avisos do profesor respecto a este comportamento.

- O non presentarse os exames dispostos para avaliar ó alumno. Este comportamento será comunicado á Xunta de Avaliación e ó titor para que se tome en consideración á hora de obter o graduado.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaranse para as clases as coleccións de música de que se dispoñen no instituto, o material orff co que se complementará as explicacións teóricas sobre o tema a dar. Será tamén necesario realizar unha serie de traballos acerca de músicos que están a estudar ou de períodos históricos de certa relevancia. Estes traballos serán expostos na clase.

Os materiais cos que se conta na aula son:

- Pizarra de pentagramas
- Ordenador portátil e proxector
- Colección de discos Oceano Música
- Cadea Musical (CD, Cassette, Radio)
- Grabadoras (3)
- Instrumentos musicais Orff (xilofonos, metalofonos, carillons, claves, maracas, triangulo, pandeiros, flautas, timbais escolares, etc...)
- Piano
- Baixo eléctrico e amplificador
- Guitarras

- Flautas contralto
- Caixón flamenco

TEMAS TRANSVERSAIS

Consideranse como temas que se deben de incluír ou tratar na aula, pola súa importancia a nivel de convivencia e de respecto non só cara ó compañeiros, ou a calquera persoa, senón que tamén como temás fundamentais para o propio desenvolvemento como persoa consciente, os seguintes:

- **Educación para a paz:** procurarase a concienciar o alumnado para que este, sexa un valor, non solo nomeado, senón vivido na súa persoa e na súa relación coa comunidade educativa, ensinándolle a valorar e respetar opinións diversas e diferentes e solventar os problemas dun xeito non cal a “non violencia nin verbal nin física” sexa un pilar básico. Procurarase ensinar como a música pode, relaxar, calmar e cambiar o noso estado anímico ademais de fomentar a empatía e mellorar as nosas relacións cos demais.
- **Educación para un consumo responsable:** mediante o discernimento de saber que é un ben necesario e que é prescindible. Fomentando a liberdade de elección fronte a compra compulsiva e sendo conscientes de que precisamos moito menos do que creemos para ser felices.
- **Educación para o respecto e conservación da natureza:** mediante a visualización de vídeos e textos acompañados de música.
- **Educación para respecto e a igualdade entre pobos, razas, etnias e sexos.**

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PREVISTAS

Dentro das actividades complementarias que se poderan realizar ó longo do curso inclúense as seguintes:

- Acudirase a un ou varios **Concerto didácticos** dentro da nosa comunidade, coa intención de fomentar o interese do alumnado por este tipo de manifestacións culturais e tamén para ampliar o seu coñecementos no que se refire a Concertos e espazos públicos (Auditorios) nos que se

veñen realizando as diferentes programacións musicais de xeito regular.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Unha vez realizada a avaliación inicial previa, iranse detectando diferentes dificultades no referente a todos e cada un dos aspectos musicais tratados. Da mesma maneira, veremos as carencias ou necesidades especiais de certos alumnos; para eles hai que artellar actividades que axuden a desenvolver as actividades e coñecementos propostos. Podense encontrar entre estas actividades as seguintes: traballo con axuda específica do profesor, realización de partes musicais con medidas máis sinxelas, realización de ritmos con instrumentos de pequena percusión.

No caso dos exercicios de clase será necesario acompañar ós alumnos cunha atención específica axudándolles na medida do posible e incentivando a súa labor e capacidades de xeito que adquiren un certo grao de independencia dentro da aula.

Buscar recursos para que os alumnos con dificultades poidan integrarse no grupo, será función do profesor.

Unha aplicación máis flexible da programación será necesaria para eses alumnos con necesidades educativas especiais.

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

Unha das funcións do sistema educativo é axudar e animar a lectura, e dentro da materia de música tamén queremos apoiar ese propósito. En anos anteriores púxose en práctica o plan lector de centro pero neste ano o Departamento de Música quere propor un medio diferente baseado no audiovisual no cal se realizarían lecturas de 20' que estarían baseados en vídeos con contido de texto e nos que se promovan valores, ideas a reflexionar sobre temas de actualidade: medioambientais, sociais, culturais... sempre coa presenza de música de fondo para que deste xeito a lectura e o seu fomento se vexan apoiadas e conxuntadas pola música e coa música. Os vídeos serán escollidos polo profesor sendo sempre de contidos educativos e visualizáranse en silencio dentro da aula nos días sinalados polo plan lector do centro.

CONTRIBUCIÓNS Ó PLAN DE CONVIVENCIA

Dende o departamento de Música formentarase é incidirase no reforzo do PLAN DE CONVIVENCIA dende os seguintes aspectos:

- Educar na tolerancia e o respecto das opinións dos demais aínda cando estas non se correspondan cos nosos gustos ou preferencias.
  - Practicar e pór en valor a atención e o respecto ó profesor valorando os seus consellos e apreciacións e comentando ou expresando ante el aqueles puntos cos que non estamos dacordo e que poden ser modificados para a súa mellora.
- Comprender e pór en práctica o respecto polos demais sabendo que coa nosa actitude

podemos axudar a que entendan.

- Axudar e colaborar nas actividades de grupo integrándose no grupo e participando activamente.

- Axudar a que exista unha comunicación entre o alumnado e que isto o leve á resolución de posibles conflitos e desavenencias de xeito que aprendan a solventar estas problemáticas cos seus propios medios e exerciten así “a mediación” como un elemento imprescindible.

- Ser conscientes das palabras, expresións e actitudes que entorpecen o feito educativo e e reconducilas de xeito que sexan proveitosas para a aula e os compañeiros.

PROXECTO TIC NA MATERIA DE MÚSICA

- Na época que nos toca vivir, faixe imprescindible o uso e o coñecemento das novas tecnoloxías. Na era da informática e internet, o sistema educativo debe apoiar uso desas novas tecnoloxías.

- Tamén debe ser unha ferramenta para a educación do alumno: para recoller información, para completar temas dados na aula, para facer traballos que completen ou incluso formen parte da evolución do alumno.

- Dende a materia de música usarémolo da seguinte maneira:

- Buscar datos en internet.

- Propoñer un tema e buscar información na rede, axudando aos alumnos a discernir o que é información e o que é intoxicación, teoricamente falando.

- Creación de partituras, ou amosar pequena noção de como se pode escribir música en ordenador.

- Explicar como é un sistema de gravación de música en ordenador, incluso facendo gravacións na aula para que se escoiten.

- Estas actividades realizaranse nas aulas de informática as que dispoña o centro ou ben na aula de música, levando un ordenador con tarxeta de son e un proxector.

- Na aula o recurso informático é básico para un bo desenvolvemento da materia. Hai que ter en conta que internet ofrece unhas grandísimas posibilidades de información

- Concertos en directo, gravación de obras, páxinas web con datos- . Unhas das utilidades máis grandes é amosar aos alumnos certos instrumentos e gravación que o seminario de música non posúe, e que si pode sacar da rede.

PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Como medio para avaliar a propia programación teremos que ter en conta:

- O grado de cumprimento do exposto a nivel de contidos, temporalización, etc...

- A porcentaxe de alumnado que obten unha nota de aprobado, de xeito que se se dan casos de porcentaxes de aprobados inferiores a un rango comprendido entre 50% e 70% deberá facerse unha análise dos motivos e a xustificación dos mesmos. Asimesmo poderá estipularse como medida nestes casos a comparativa cos resultados de asignaturas semellantes á música, e dicir, do ámbito cultural ou artístico.

I.E.S. ALLARIZ				
CURSO	4º E.S.O.		Cód	S240000
ASIGNATURA	MÚSICA 4º E.S.O.			
PROFESOR/A (ES/AS)	DANIEL ALEXANDRE IGLESIAS LOSADA			
LIBRO DE TEXTO	<i>Título</i>	SEN LIBRO DE TEXTO OBRIGATORIO		
	<i>Autor</i>			
	<i>Editorial</i>		<i>ISBN</i>	
	<i>Data Autoriz.</i>		Castelán	Galego

INTRODUCCIÓN

1. **Obxectivos xerais de Educación Secundaria.**
2. **Obxectivos da área de Música.**
3. **Descritores.**
4. **Contribución da área ao desenvolvemento das competencias clave.**
5. **Organización e secuenciación de contidos e estándares de aprendizaxe avaliábeis.**
6. **Criterios metodolóxicos e estratexias didácticas xerais para utilizar na área.**
7. **Actividades complementarias.**
8. **Evidencias para o portfolio.**
9. **Criterios de cualificación e promoción.**
10. **Recursos didácticos.**
11. **Medidas de atención á diversidade e inclusión.**
12. **Avaliación da programación didáctica.**

1. OBXETIVOS E AREAS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

2. OBXETIVOS DA AREA DE MÚSICA NA ESO

1. Interpretar de forma grupal cancións ou coreografías a través da descodificación de partituras ou grafías non convencionais.

2. Contribuír ao desenvolvemento musical da comunidade educativa, participando en actuacións, ensaios e outros medios de difusión da música.
3. Desenvolver a capacidade compositiva a través de diferentes técnicas e recursos.
4. Coñecer as distintas profesións que rodean a creación, a edición e a difusión musical.
5. Utilizar a audición e a análise de partituras, textos ou musicogramas como medios para a análise e a descrición dos distintos xéneros musicais.
6. Xerar un criterio crítico á hora de comprender e analizar os distintos xéneros musicais.
7. Manexar a linguaxe técnica apropiada na análise de obras e situacións musicais.
8. Clasificar as obras musicais segundo o seu tempo, época ou cultura, estilo e autor, mostrando respecto polos distintos xéneros e ampliando as súas preferencias.
9. Dirimir a función da música en cada contexto.
10. Coñecer e respectar o patrimonio musical español e contribuír á súa conservación e transmisión.
11. Valorar as distintas manifestacións musicais como fonte de enriquecemento musical.
12. Extrapolar o coñecemento da música para expresarse a través doutras manifestacións artísticas.
13. Descubrir a singularidade da música e as tendencias actuais.
14. Recoñecer o papel das tecnoloxías na transmisión, modernización e formación musical.
15. Utilizar distintas técnicas de rexistro e gravación musical como medio para evidenciar os avances musicais.
16. Recoñecer a importancia da música nos medios de comunicación.
17. Optimizar o uso de ferramentas tecnolóxicas aplicadas á música.

3. DESCRITORES

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
	A ciencia no día a día	- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...).

		- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece arredor nosa e responder preguntas.
	Manexo de elementos matemáticos	- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	- Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	- Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	Expresión: oral e escrita	- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiáns ou en materias diversas.
<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	- Empregar distintas fontes para a

		busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	Relación cos demais	- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.

		- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo, superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
	Creatividade	- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no contorno que outros non aprecian.
	Emprendemento	- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.

	Ferramentas para estimular o pensamento	- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	- Planificar os recursos necesarios e os pasos que se han de realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

4. CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Descrición do modelo competencial

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; lembremos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre dous e cinco por competencia), grandes paires que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan **descritores da competencia**, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en **desempeños competenciais**, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivable. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os **elementos transversais**, como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores**, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, deberanos de conducir a traballar desde as **diferentes potencialidades** de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Música

Na área de Música incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área de Música contribúe a esta competencia de xeito significativo porque promove condutas e adquisición de valores responsables co ben común inmediato no que afecta ao coidado do ambiente, para conseguir un contorno libre de ruídos e de contaminación acústica. Ademais, contribúe, a través da aplicación de métodos propios da racionalidade científica e as destrezas tecnolóxicas, na creación e mellora de instrumentos musicais e as súas formacións ao longo da historia e en todas as culturas do mundo.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que arredor nosa e responder preguntas.
- Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística

A comunicación lingüística na área de Música será o resultado da acción comunicativa dentro das prácticas musicais e manifestarase tamén pola expresión adecuada das propias ideas en contextos comunicativos de análise, creación e interpretación, así como no traballo sobre a respiración, a dicción, a articulación e a expresión adecuadas. Ademais, no seu formato non verbal, o individuo tamén desenvolve as súas capacidades comunicativas grazas ás cales expande a súa competencia e a súa capacidade de interacción con outros individuos.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.

En caso de centros bilingües ou plurilingües que impartan a materia noutra lingua:

- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Contribuirase ao desenvolvemento da competencia dixital na elaboración de traballos de investigación individuais e/ou en grupo, xa que implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e a comunicación, accedendo, xestionando e manexando diferentes motores de busca e bases de datos, e transformando esta información en coñecemento.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.

Conciencia e expresións culturais

A través da área os alumnos e as alumnas accederán ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural e musical, coa concreción destas en diferentes autores e obras, así como en distintos xéneros e estilos. Desenvolverán a iniciativa, a imaxinación e a creatividade expresadas a través de códigos artísticos, comprendendo o patrimonio cultural e artístico dos distintos períodos históricos, as súas características e as súas relacións coa sociedade na que se crean. Ao mesmo tempo, traballarán a capacidade e intención de expresarse e comunicar ideas. Implica coñecer, comprender, apreciar e valorar, cunha actitude aberta e respectuosa, as diferentes manifestacións musicais a través do estudo, a análise e a interpretación das súas obras características.

Polo que nesta área, traballaremos os seguintes descritores:

- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos.

- Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade, e mostrar gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.

Competencias sociais e cívicas

Contribuiremos a esta competencia a través da implicación e a interacción con outras persoas dentro dun grupo, conforme normas baseadas no respecto mutuo en todas as actividades musicais realizadas. Desenvolve o sentido da responsabilidade, mostrando comprensión e respecto aos valores e ideas alleas, e a recepción reflexiva e crítica da información sobre as manifestacións e actividades musicais.

Para iso adestraremos os seguintes descritores:

- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo, e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Propoñeranse ao alumnado actividades que impliquen a capacidade de transformar as ideas en actos polo desenvolvemento de actitudes que leven consigo un cambio de mentalidade, capacidade de pensar de forma creativa, autoconecemento e autoestima, autonomía ou independencia, interese, esforzo e espírito emprendedor, sentido crítico e da responsabilidade.

Os descritores que adestraremos son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema.
- Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.

Aprender a aprender

Contribuiremos á competencia de aprender a aprender, caracterizada pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe, onde a motivación e a confianza son cruciais para desenvolver aprendizaxes cada vez máis eficaces. Así mesmo, traballarase esta competencia a través da ampliación das habilidades de expresión, especialmente presentes en contidos relacionados coa interpretación e a improvisación, tanto individual coma colectiva, así como mediante a xeneralización do seu cultivo no tempo de ocio.

Os descritores para esta competencia serán:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5. ORGANIZACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS E DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe que se presentan constitúen unha selección dos propostos para cuarto curso da ESO.

CONTIDOS

Bloque 1. Interpretación e creación

1. A interpretación vocal e instrumental e o movemento e a danza: afondamento nas habilidades técnicas e interpretativas.
2. Técnicas, recursos e procedementos compositivos na improvisación, a elaboración de arranxos e a creación de pezas musicais.
3. Planificación, ensaio, interpretación, dirección e avaliación de representacións musicais na aula e noutros espazos e contextos.
4. Identificación e descrición dos ámbitos profesionais relacionados coa música.

Bloque 2. escoita

1. A música como elemento de constante presenza na vida das persoas: a audición de música na vida cotiá, nos espectáculos e nos medios audiovisuais.
2. Audición, recoñecemento, análise e comparación de músicas de diferentes xéneros e estilos.
3. Fontes de información para obter referencias sobre músicas de diferentes épocas e culturas, incluídas as actuais, e sobre a oferta de concertos e outras manifestacións musicais en vivo e divulgadas a través dos medios de comunicación.
4. A música nos medios de comunicación. Factores que inflúen nas preferencias e modas musicais.
5. A crítica como medio de información e valoración do feito musical.
6. Interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

1. A orixe da música popular urbana: o salón, o teatro e as variedades. O jazz: orixe, evolución e difusión. Movementsos da música popular urbana actual. A música popular xuvenil: aspectos estéticos e sociolóxicos.
2. A música española: música culta e música tradicional.
3. A música na España medieval e renacentista. O Barroco: teatro musical, música relixiosa e civil. Música e sociedade decimonónica. A música española nos séculos XX e XXI.
4. Zonificación da música tradicional en España. O canto e a danza na música tradicional española. Organoloxía da música tradicional en España. O flamenco.
5. Músicas do mundo: Folclore, etnomusicoloxía e antropoloxía da música. A música tradicional e popular en Iberoamérica. A música doutras culturas: África e Afastado Oriente.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

1. O papel das tecnoloxías na música. Transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances tecnolóxicos das últimas décadas.
2. Utilización de dispositivos electrónicos, recursos de Internet e «software» musical de distintas características para o adestramento auditivo, a escoita, a interpretación e a creación musical.
3. A gravación audiovisual. Sistemas de gravación: analóxico e dixital. Evolución das técnicas de gravación e reprodución do son.
4. Análise das funcións da música en distintas producións audiovisuais: publicidade, televisión, cine, videoxogos, etc.
5. Sonorización de imaxes fixas e en movemento mediante a selección de músicas preexistentes ou a creación de bandas sonoras orixinais.
6. Utilización dos medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e a comunicación como recursos para a creación, a interpretación, o rexistro e a difusión de producións sonoras e audiovisuais.
7. As redes sociais e a música. Ámbitos virtuais de aprendizaxe. Aplicacións de páxinas web para a aprendizaxe musical.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. Interpretación e creación

1. Ensañar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal, instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo, ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.
2. Participar activamente nalgunhas das tarefas necesarias para a celebración de actividades musicais no centro: planificación, ensaio, interpretación, difusión, etc.
3. Compoñer unha peza musical utilizando diferentes técnicas e recursos.
4. Analizar os procesos básicos de creación, edición e difusión musical considerando a intervención de distintos profesionais.

Bloque 2. Escoita

1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais, apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.
2. Expoñer de forma crítica a opinión persoal respecto a distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.
3. Utilizar a terminoloxía adecuada na análise de obras e situacións musicais.
4. Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo, e determinar a época, a cultura e o estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.
5. Distinguir as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade, atendendo a diversas variables: intención de uso, estrutura formal e medio de difusión utilizado.
6. Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

1. Apreciar a importancia patrimonial da música española e comprender o valor de conservala e transmitila.
2. Coñecer a existencia doutras manifestacións musicais e consideralas como fonte de enriquecemento cultural.
3. Relacionar a música con outras manifestacións artísticas.
4. Coñecer os principais grupos e tendencias da música popular actual.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

1. Valorar o papel das tecnoloxías na formación musical.
2. Aplicar as diferentes técnicas de gravación, analóxica e dixital, para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.
3. Sonorizar unha secuencia de imaxes fixas ou en movemento utilizando diferentes recursos informáticos.
4. Caracterizar a función da música nos distintos medios de comunicación: radio, televisión, cine e as súas aplicacións na publicidade, videoxogos e outras aplicacións tecnolóxicas.
5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.

ESTANDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Interpretación e creación

- 1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación. Colabora co grupo e

- respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.
- 1.2. Le partituras como apoio á interpretación.
  - 2.1. Interpreta e memoriza un repertorio variado de cancións, pezas instrumentais e danzas cun nivel de complexidade en aumento.
  - 3.1. Coñece e utiliza adecuadamente diferentes técnicas, recursos e procedementos compositivos para elaborar arranxos musicais, improvisar e compoñer música.
  - 3.2. Utiliza con autonomía diferentes recursos informáticos ao servizo da creación musical.
  - 4.1. Coñece e analiza o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cine, etc.) e o papel xogado en cada unha das fases do proceso polos diferentes profesionais que interveñen.

Bloque 2. escoita

- 1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais.
- 1.2. Le partituras como apoio á audición.
- 2.1. Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.
- 3.1. Utiliza con rigor un vocabulario adecuado para describir a música.
- 4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeos utilizando unha terminoloxía adecuada.
- 4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.
- 4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.
- 5.1. Mostra unha actitude crítica ante o papel dos medios de comunicación na difusión e a promoción da música.
- 6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

- 1.1. Mostra interese por coñecer o patrimonio musical español.
- 1.2. Coñece os testemuños máis importantes do patrimonio musical español, situándoos no seu contexto histórico e social.
- 2.1. Analiza, a través da audición, músicas de distintos lugares do mundo, identificando as súas características fundamentais.
- 2.2. Recoñece as características básicas da música española e da música popular urbana.
- 3.1. Elabora traballos nos que establece sinerxías entre a música e outras manifestacións artísticas.
- 4.1. Realiza traballos e exposicións ao resto do grupo sobre a evolución da música popular.
- 4.2. Utiliza os recursos das novas tecnoloxías para expoñer os contidos de xeito claro.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

- 1.1. Selecciona recursos tecnolóxicos para diferentes aplicacións musicais.
- 1.2. Comprende a transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances tecnolóxicos.
- 2.1. Manexa as técnicas básicas necesarias para a elaboración dun produto audiovisual.
- 3.1. Sabe buscar e seleccionar fragmentos musicais adecuados para sonorizar secuencias de imaxes.
- 3.2. Sonoriza imaxes fixas e en movemento mediante a selección de músicas preexistentes ou a creación de bandas sonoras orixinais.
- 4.1. Utiliza con autonomía as fontes de información e os procedementos apropiados para indagar e elaborar traballos relacionados coa función da música nos medios de comunicación.
- 5.1. Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.
- 5.2. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.
- 5.3. Utiliza a información de xeito crítico, obtena de distintos medios e pode usala e transmitila a través de distintos soportes.
- 5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes actividades da aula.

6. CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS XERAIS PARA DESENVOLVER NA AULA

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou alumna adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Música:

Os piares fundamentais do ensino da música son a audición e a expresión, e polo tanto a metodoloxía debe dirixirse a desenvolverlas nas súas distintas manifestacións.

A audición permite gozar da música, facilita a asimilación dos contidos e desenvolve as capacidades perceptivas para aumentar a capacidade de análise e espertar o interese. Estes tres planos da audición deben potenciarse mutuamente para que os coñecementos técnicos melloren a percepción e o gozo, e estes, á súa vez, melloren a comprensión e o afondamento técnico e analítico.

A expresión engloba a interpretación vocal, instrumental e corporal, a composición e a improvisación.

A interpretación vocal, ao utilizar o instrumento máis inmediato, a voz, permite unha expresión directa e espontánea, e máis imbricada na personalidade de cada alumno ou alumna. É un vehículo idóneo para mellorar a interiorización e a formación auditiva.

A interpretación instrumental é o eixe vertebrador arredor do cal se organizan os distintos contidos ao longo de cada curso e durante a etapa. Isto é así porque ademais de mellorar as destrezas instrumentais, o alumnado é capaz de interconectar contidos de escoita, creación e improvisación, evolución histórica, linguaxe musical, lecto-escritura, valores, etc... dando continuidade ás ensinanzas musicais.

A interpretación corporal, baseada nos lazos entre o movemento corporal e o movemento musical, desenvolve o sentido kinestésico, a través do cal o movemento corporal se relaciona co movemento sonoro, creando imaxes audiomotrices que constitúen un repertorio de percepcións, que permitirá enriquecer a musicalidade do alumnado e favorecer a autoconfianza e a superación de inhibicións expresivas.

Todas as actividades de interpretación non só responden ás necesidades expresivas e individuais e actúan como canalizador de emocións, senón que tamén responden ao pracer de participar e facer música en grupo, fomentando con iso a autoestima, a autonomía, a responsabilidade e os valores sociais.

A improvisación, ademais de ser un medio de expresión creativa e de reforzo da autoestima e da iniciativa persoal, convértese nun recurso metodolóxico de grande importancia para explorar os elementos da linguaxe musical e corporal, e reforzar o pensamento creativo xunto coa composición musical.

A composición, guiada ou libre, é a manifestación última da interiorización dos contidos asimilados correspondentes co nivel. Ademais de servir de canle expresiva e creativa en calquera momento da aprendizaxe, implica reflexión, selección, estruturación e toma de decisións, e todo iso dun xeito lóxico e crítico. Tamén, é un vehículo ideal para exercitar a lectura e a escritura musical.

Para instruír a selección de estratexias metodolóxicas sería conveniente seguir aos principais autores que desenvolveron métodos e sistemas didácticos de educación musical, Orff, Kodaly, Dalcroze, Willems, Elizalde, etc...e así mellorar a aplicación dos contidos na aula.

Necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman os andamios da materia. Malia que a finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico, o alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise musical, as súas vantaxes e as implicacións éticas que en ocasións consideran. Para iso, necesitamos certo grao de **adestramento individual e traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a argumentación en público e a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden a interpretación e a expresión musical grupal, o **traballo en grupo colaborador** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto.

Por outro lado, cada alumno e alumna parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes; enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todo o alumnado poida chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Música é indispensable a **vinculación a contextos reais**, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

7. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

Con respecto ás actividades complementarias que se poden propoñer ao alumnado, convén reflexionar sobre estas cuestións:

- Consegúronse os obxectivos propostos a partir das actividades realizadas?
- Cal foi o resultado da realización das actividades?
- Cales delas gustaron máis?
- Que propostas de mellora podemos sinalar?

8. EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

A partir do traballo cos desempeños competenciais, obteranse diversas evidencias de aprendizaxe, vinculadas aos estándares que inclúe o currículo de cada materia. Para rexistralas, utilizaremos portfolios de aprendizaxe na aula, o que fai necesario que, ao longo das distintas unidades didácticas, se planifiquen a realización e a recollida de probas que mostren o nivel de consecución do estándar, así como a súa evolución ao longo do curso.

O portfolio é unha ferramenta de avaliación do proceso de aprendizaxe que consiste fundamentalmente na recollida de evidencias da evolución de cada alumno e alumna; esta recollida pode pautarse, ou deixar que sexa o propio alumnado o que seleccione que evidencias quere mostrar. Cada evidencia debe incorporar unha reflexión engadida sobre o traballo realizado, as dificultades encontradas e os obxectivos de mellora persoal. O documento do portfolio pode realizarse en papel ou en formato dixital. No anexo de avaliación preséntase un guión para a súa realización.

As evidencias que podemos recoller na área poden obterse a partir de:

- Actividades do libro do alumnado ou da guía que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e as alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que evidencien o traballo cos estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

9. CRITERIOS DE AVALIACIÓN E PROMOCIÓN

En cada avaliación, o profesor ou a profesora, o departamento, o seminario ou o equipo docente decidirá o peso que na cualificación final de cada trimestre e área terán os instrumentos de avaliación utilizados para o seguimento das aprendizaxes dos seus estudantes. Para a súa determinación, poden apoiarse nunhas táboas como as seguintes:

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación do traballo competencial	
Probas de avaliación escritas	
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	

Cualificación total	

Ao final do curso:

PORCENTAXE NA NOTA FINAL	
1. ^a avaliación	
2. ^a avaliación	
3. ^a avaliación	
Portfolio de aprendizaxe	
Cualificación total	

Así mesmo, cada centro determinará o peso de cada área e competencia de cara á promoción final de cada alumno e alumna.

10. RECURSOS DIDÁCTICOS

Suxerimos o uso dos materiais seguintes:

- Recursos fotocopiados da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD de audio e os CD de audio da proposta didáctica.
- Fruta doce e instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión debemos solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar (*planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.*).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

12. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programación didáctica. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica proponse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos o uso dunha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

Unidade 1

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Perseguindo o son

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da captura do son e o proceso de gravación. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer as técnicas de gravación primitivas, como foi o nacemento da industria discográfica, a gravación por pistas, etc. Que se interne no coñecemento de en que consiste un estudio de gravación e o papel do produtor musical. Ademais achegarase ao mundo dos electrófonos. Preténdese que traballen coa percusión e a fruta a interpretación instrumental. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para coñecer estratexias que faciliten o estudo do alumno.

A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- O son capturado.
- As primeiras gravacións.
- A aplicación da electricidade.
- A gravación por pistas.
- O estudio de gravación.
- Os novos sons.
- escoita o primeiro disco máis vendido.
- Taller de interpretación. Interpreta *Mary had little lamb*.
- O muro musical: o son no túnel do tempo.
- Estratexias para o estudo.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cales foron as técnicas de gravación primitivas e como naceu a industria discográfica?
- Cal foi a utilización do micrófono, amplificador e altafalante nas gravacións sonoras?
- En que consiste a gravación por pistas.
- Que é un estudio de gravación e cal é a función do produtor musical?
- Os instrumentos electrófonos e os efectos e filtros sonoros.
- A ópera e a industria discográfica.
- Estratexia para o estudo.

Temporalización:

Setembro: Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer como xurdiron as primeiras gravacións.
- Saber o papel que xogaron o fonógrafo e o gramófono nas primeiras gravacións.
- Analizar como influíron as juke-box no desenvolvemento da industria discográfica.
- Coñecer os elementos básicos dos sistemas de gravación e de reprodución que empregan a electricidade.
- Saber en que consiste o tocadiscos e o magnetófono.

- Coñecer en que consiste o sistema de gravación por pistas e o proceso de mestura.
- Saber o significado dos instrumentos electrófonos: instrumento eléctrico ou electromecánico e instrumento electrónico.
- escoitar de forma atenta diversas mesturas dun fragmento musical.
- escoitar a aria «Vesti la giubba» da ópera *I Pagliacci* de Ruggero Leoncavallo como unha das primeiras gravacións que se comercializaron.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Improvisar esquemas rítmicos con secuencias rítmicas a contratempo.
- Coñecer as posibilidades que ofrecen as técnicas de gravación para recuperar música do pasado.
- Coñecer estratexias de estudo para transformar a información en coñecemento.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- Técnicas de gravación primitivas. - Audición <i>Rhapsody in blue</i> de G. Gershwin.	1. Coñecer as técnicas de gravación primitivas.	1.1. Coñece as técnicas de gravación primitivas.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A gravación por pistas. - Audición <i>Could you be loved?</i> de Bob Marley.	2. Saber en que consiste a gravación por pistas.	2.1. Sabe en que consiste a gravación por pistas.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Os efectos e filtros sonoros. - Diversos exemplos de audicións nos que se aplican distintos filtros sonoros a un piano.	3. Ter coñecemento dos efectos e filtros sonoros e a súa utilidade no ámbito musical.	3.1. Ten coñecemento dos efectos e filtros sonoros e a súa utilidade no ámbito musical.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera e a industria discográfica. - Audición: «Vesti la giubba», ópera <i>I Pagliacci</i> de Ruggero Leoncavallo.	4. escoitar unha das primeiras gravacións que se comercializaron.	4.1. escoita unha das primeiras gravacións que se comercializaron.	CSIEE , CCEC, CAA, CMCT
CONTEXTOS MUSICAIS	- As primeiras gravacións. O fonógrafo e o gramófono.	6. Coñecer en que consistía o fonógrafo e o gramófono.	6.1. Coñece en que consiste o fonógrafo e o gramófono.	CSIEE , CCEC,
	- Técnicas de gravación co fonógrafo e o gramófono.	7. Coñecer as técnicas de gravación co fonógrafo e o gramófono.	7.1. Coñece as técnicas de gravación co fonógrafo e o gramófono.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Aparatos e sistemas de gravación e de reprodución de son.	8. Ter coñecemento dos aparatos e sistemas de gravación e de reprodución de son.	8.1. Ten coñecemento dos aparatos e sistemas de gravación e de reprodución de son.	CAA, CSIEE , CCEC, CMCT

CONTEXTOS MUSICAIS	- Sistemas de gravación e reprodución do son utilizando a electricidade.	9. Coñecer os sistemas de gravación e reprodución do son que empezaron a utilizar a electricidade.	9.1. Coñece os sistemas de gravación e reprodución do son que empezaron a utilizar a electricidade.	CCEC, CAA, CCL
	- A gravación por pistas.	10. Saber en que consiste a gravación por pistas e a vantaxe que supón.	10.1. Sabe en que consiste a gravación por pistas e a vantaxe que supón.	CAA, CSIEE, CCEC
	- O estudio de gravación.	11. Comprender a función do estudio de gravación na produción musical.	11.1. Comprende a función do estudio de gravación na produción musical.	CAA, CSIEE, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúns destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece as técnicas de gravación primitivas.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Sabe en que consiste a gravación por pistas.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Ten coñecemento dos efectos e filtros sonoros e a súa utilidade no ámbito musical.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Escoita unha das primeiras gravacións que se comercializaron.	- Actividades de escoita atenta da audición proposta no LA - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
6.1. Coñece en que consiste o fonógrafo e o gramófono.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Coñece as técnicas de gravación co fonógrafo e o gramófono.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre as técnicas de gravación co fonógrafo e gramófono. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
8.1. Ten coñecemento dos aparatos e sistemas de gravación e de reprodución de son.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os aparatos e sistemas de gravación e de reprodución de son. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
9.1. Coñece os sistemas de gravación e reprodución do son que empezaron a	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre os sistemas de

utilizar a electricidade.	gravación e reprodución do son que empezaron a utilizar a electricidade. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
10.1. Sabe en que consiste a gravación por pistas e a vantaxe que supón.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre a gravación por pistas e a vantaxe que supón. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
11.1. Comprende a función do estudio de gravación na produción musical.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre a función do estudio de gravación na produción musical. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
12.1. Sabe buscar contido audiovisual en Internet.	- Actividades do LA para traballar cos principais motores de busca de contido audiovisual en Internet. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: As primeiras gravacións.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co nacemento das primeiras gravacións e o uso do fonógrafo e gramófono.
- Obtemos información complementaria de como se levaban a cabo as primeiras gravacións nas actividades propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: Aparatos para os sistemas de gravación e de reprodución do son.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada cos aparatos para os sistemas de gravación e de reprodución do son.
- Obtemos información complementaria sobre os aparatos para os sistemas de gravación e de reprodución do son na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e as actividades para traballar cos aparatos para os sistemas de gravación e de reprodución do son dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A polifonía.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa gravación por pistas e o proceso de mestura.
- Obtemos información complementaria sobre a gravación por pistas na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e as actividades para traballar gravación por pistas dun xeito activo.
- Coñecemos a gravación por pistas e o proceso de mestura na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: O estudio de gravación.

- Comprendemos en que consiste o estudio de gravación e os elementos que o forman a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e as actividades para coñecer en que consiste o estudio de gravación dun xeito activo.
- Coñecemos o papel do produtor musical na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: Os novos sons e os electrófonos.

- Comprendemos os electrófonos e as súas dúas categorías a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e a actividade de escoita, comproba e reflexiona para traballar os efectos e filtros sonoros.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: O taller de interpretación: *Mary had a little lamb*.

- Traballamos o ritmo e a melodía seguindo as suxestións propostas no LA.
- Acompañamos con xilófonos distintos ritmos propostos na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:
- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías con xilófonos. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre as gravacións sonoras.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 2

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Datos sonoros

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo do son analóxico e o son dixital. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer o sistema MIDI e os soportes e formatos do son dixital. Que se interne no coñecemento de en que consiste a informática na música e todo o relacionado con iso. Ademais achegarase ao mundo do proceso de masterización. Preténdese que traballen coa percusión e a fruta a interpretación instrumental. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para coñecer os formatos de audio dixital. A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- O son analóxico e o son dixital.
- O sistema MIDI.
- Soportes e formatos do son dixital.
- A informática na música.
- Escoita unha masterización.
- Taller de interpretación. *Mull of Kintyre*.
- O muro musical: a remasterización, maquillaxe tecnolóxica ou mercadotecnia?.
- Os formatos de audio dixital.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- En que consiste o son analóxico e o son dixital.
- O sistema MIDI e cales son os principais aparatos dixitais conectados.
- Cales son os soportes e formatos do son dixital.
- Cales son as posibilidades da informática no ámbito musical.
- Cales son as novas profesións relacionadas na informática musical.
- O muro musical: a remasterización.

Temporalización:

Outubro:

Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer como era o son analóxico e o son dixital.
- Saber en que consiste o proceso de dixitalización: o son dixital.
- Saber que é o sistema MIDI como sistema de comunicación dixital e os seus compoñentes básicos.
- Coñecer os soportes dixitais.
- Ter coñecemento da creación musical con ordenadores e as vantaxes do ordenador nun estudio de gravación.
- Coñecer a profesión do adaptador informático.
- Saber en que consiste a remasterización.
- Escoitar a remasterización de «Jingle bells», Nat King Cole Trio.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Coñecer os formatos de audio dixital.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
CONTEXTOS MUSICAIS	- O son analóxico e o son dixital.	3. Coñecer en que consistía o son analóxico e o son dixital.	3.1. Coñece en que consiste o son analóxico e o son dixital.	CSIEE , CCEC
	- O sistema MIDI.	4. Coñecer que é o sistema MIDI e os compoñentes que o conforman	4.1. Coñece que é o sistema MIDI e os compoñentes que o conforman.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Aparatos interconectados mediante o sistema MIDI.	5. Ter coñecemento dos principais aparatos dixitais conectados co sistema MIDI.	5.1. Ten coñecemento dos principais aparatos dixitais conectados co sistema MIDI.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Soportes e formatos do son dixital.	6. Ter coñecemento dos diferentes soportes e formatos do son dixital.	6.1. Ten coñecemento dos diferentes soportes e formatos do son dixital.	CAA, CSIEE , CCEC, CMCT
MÚSICA E TECNOLOXÍA	- A creación musical con ordenadores.	7. Coñecer diferentes software musicais.	7.1. Coñece diferentes software musicais.	CSIEE , CMCT , CAA
	- A gravación musical con ordenadores.	8. Coñecer as vantaxes dos ordenadores nun estudio de gravación.	8.1. Coñece as vantaxes dos ordenadores nun estudio de gravación.	CSIEE , CMCT , CAA
	- O adaptador informático.	9. Ter constancia da profesión de adaptador informático.	9.1. Ten constancia da profesión de adaptador informático.	CSIEE , CMCT , CAA
	- Os formatos de audio dixital.	10. Saber os distintos formatos de audio dixital.	10.1. Sabe os distintos formatos de audio dixital.	CSIEE , CMCT , CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece as técnicas de remasterización.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
3.1. Coñece en que consiste o son analóxico e o son dixital.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre o son analóxico e o son dixital. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
4.1. Coñece que é o sistema MIDI e os compoñentes que o conforman.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre o sistema MIDI e os compoñentes que o conforman. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Ten coñecemento dos principais aparatos dixitais conectados co sistema MIDI.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os principais aparatos dixitais conectados co sistema MIDI. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Ten coñecemento dos diferentes soportes e formatos do son dixital.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Coñece diferentes software musicais.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre os diferentes software musicais. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
8.1. Coñece as vantaxes dos ordenadores nun estudio de gravación.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre as vantaxes dos ordenadores nun estudio de gravación. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
9.1. Ten constancia da profesión de	- Actividades da PD de adquisición de

adaptador informático.	coñecemento sobre a profesión de adaptador informático. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
10.1. Sabe os distintos formatos de audio dixital.	

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do ámbito.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co ámbito.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O son analóxico e o son dixital

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co son analóxico e o son dixital.
- Obtemos información complementaria sobre as diferenzas entre o son analóxico e o son dixital propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: O sistema MIDI

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co sistema MIDI e os seus compoñentes.
- Obtemos información complementaria sobre o sistema MIDI e os seus compoñentes na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para coñecer en que consiste o sistema MIDI de xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: Soportes e formatos do son dixital

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada cos soportes e formatos do son dixital.
- Obtemos información complementaria sobre os soportes e formatos do son dixital na PD.
- Coñecemos os soportes e formatos do son dixital na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A informática na música

- Comprendemos o papel do ordenador na creación e gravación musical a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para coñecer o papel do ordenador na creación e gravación musical dun xeito activo.
- Coñecemos o papel do ordenador na creación e gravación musical na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: A masterización

- Comprendemos o proceso de masterización a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e a actividade de escoita, comproba e reflexiona para comprender a masterización.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: O taller de interpretación: *Mull of Kintyre*

- Traballamos o ritmo e a melodía seguindo as suxestións propostas no LA.
- Acompañamos con xilófonos distintos ritmos propostos na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías con xilófonos. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
  - Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.

- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesor.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A frauta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre as gravacións sonoras.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A difusión musical

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado nas «ondas radiofónicas». Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer como se orixinou a radio e a súa función hoxe en día. Que reflexione sobre o uso que se lle deu á radio a principios do s. XX e que coñezan, á súa vez, os elementos importantes para a ambientación dunha obra radiofónica. Que se interne na función da música dentro da televisión: a composición musical para a televisión e o videoclip. Preténdese introducir o alumnado no mundo de Internet e a súa vinculación coa música tratando aspectos relativos á utilidade da radio vía Internet, os concertos a través de Internet ou a sensibilización do alumnado ante a «piratería». Finalmente, complétase a unidade cun apartado para coñecer e gravar un programa de radio.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- Salto ás ondas. A chegada da radiocomunicación.
- A utilización da radio.
- A música na televisión.
- A música en Internet.
- escoita unha cuña publicitaria.
- Taller de interpretación: interpreta *Every breath you take*.
- O muro musical: A revolución do comprimido: todo nun peto.
- Un programa de radio.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cal é a orixe da radio e os distintos sistemas de transmisión?
- Cal é o papel das emisoras de radio e da música nestas?
- A música na televisión e a composición musical para a televisión.
- Cal é a vinculación de Internet coa música?
- En que consisten as cuñas publicitarias radiofónicas.
- A música no comprimido.
- En que consiste un programa de radio.

Temporalización:

Novembro: Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer como influíu no desenvolvemento das comunicacións a invención da radio.
- Ter coñecemento das primeiras emisoras de radio e a utilización da música na radio.
- Coñecer a importancia da música na televisión.
- Coñecer en que consiste a composición musical para televisión
- Saber utilizar Internet como ferramenta de difusión musical.
- Coñecer cal foi o desenvolvemento da televisión e a súa influencia na difusión da música.
- escoitar de forma atenta audicións relacionadas cos videoclips e cuñas publicitarias.

- Participar na execución de ritmos instrumentais.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental e vocal de forma activa.
- Coñecer en que consiste o potencial das tablets en relación á música.
- Saber como se desenvolve un programa de radio.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- A cuña publicitaria. - Audición: anuncio radiofónico da década de 1950, de Jesús Nasarre.	1. Recoñecer auditivamente as características do anuncio radiofónico.	1.1. Recoñece auditivamente as características do anuncio radiofónico.	CSIEE , CCEC
	- O videoclip. - Audición: <i>Every breath you take</i> .	2. Recoñecer visual e auditivamente un videoclip.	2.1. Recoñece visual e auditivamente un videoclip.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Acompañamento de pequena percusión con fruta e voz. - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Every breath you take</i> .	3. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	3.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSIEE , CSC, CCEC
	- Traballo sobre un programa de radio.	4. Crear unha gravación dun programa de radio.	4.1. Crea unha gravación dun programa de radio.	CSIEE , CAA, CSC
CONTEXTOS MUSICAIS	- A radiocomunicación e a orixe da radio.	5. Ter coñecemento da chegada da radio á sociedade e a súa importancia para a difusión da música.	5.1. Coñece a chegada da radio á sociedade e a súa importancia para a difusión da música.	CCEC, CAA, CCL
	- A música na radio. As obras radiofónicas.	6. Coñecer como era na súa orixe a música da radio.	6.1. Coñece como era na súa orixe a música da radio.	CCEC, CAA, CCL
	- A música na televisión como complemento da imaxe.	7. Saber a importancia da música na televisión coa súa función de complemento da imaxe.	7.1. Sabe a importancia da música na televisión coa súa función de complemento da imaxe.	CCEC, CAA, CCL
	- A composición musical na televisión e a aparición do videoclip	8. Coñecer os escenarios que ofrece a televisión á composición musical.	8.1. Coñece os escenarios que ofrece a televisión á composición musical.	CCEC, CAA, CCL

	- A música en Internet.	9. Saber o potencial de Internet para o acceso e consumo da música.	9.1. Sabe o potencial de Internet para o acceso e consumo da música.	CSIEE , CMCT , CAA, CD
MÚSICA E TECNOLOXÍA	- Busca en Internet dun <i>jingle</i> publicitario.	10. Adquirir estratexias de busca de <i>jingles</i> publicitarios.	10.1. Adquire estratexias de busca de <i>jingles</i> publicitarios.	CSIEE , CMCT , CAA, CD
	- As redes sociais como ferramentas de difusión da música.	11. Adquirir coñecemento sobre as redes sociais como ferramentas de difusión da música.	11.1. Adquire coñecemento sobre as redes sociais como ferramentas de difusión da música.	CSIEE , CMCT , CAA, CD
	- O <i>streaming</i> como mecanismo de distribución de audio ou vídeo por Internet.	12. Coñecer en que consiste o sistema de distribución de audio ou vídeo por Internet.	12.1. Coñecer en que consiste o sistema de distribución de audio ou vídeo por Internet.	CSIEE , CMCT , CAA, CD

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece auditivamente as características dun anuncio radiofónico.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Recoñece visual e auditivamente un videoclip.	- Actividades de escoita e visionado atento das audicións activas de videoclips propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actividades de escoita atenta e interpretación das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Crea unha gravación dun programa de radio.	- Actividades de elaboración de gravación dun programa de radio no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Coñece a chegada da radio á sociedade e a súa importancia para a difusión da música.	- Actividades de comprensión do texto contemplado no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Coñece como era na súa orixe a música da radio.	- Actividades de ampliación de información no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Sabe a importancia da música na televisión coa súa función de complemento da imaxe.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
8.1. Coñece os escenarios que ofrece a televisión á composición musical.	- Actitude activa no coñecemento dos escenarios que ofrece a televisión á composición musical do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
9.1. Sabe o potencial de Internet para o	- Actividades suxeridas na PD para reforzar e

acceso e consumo da música.	ampliar o devandito contido.
10.1. Adquire estratexias de busca de <i>jingles</i> publicitarios.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
11.1. Adquire coñecemento sobre as redes sociais como ferramentas de difusión da música.	- Actitude activa no coñecemento sobre as redes sociais como ferramentas de difusión da música que aparece no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
12.1. Coñecer en que consiste o sistema de distribución de audio ou vídeo por Internet.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A radio. A súa orixe e sistemas de transmisión.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa radio e a súa relación coa música.
- Obtemos información complementaria da radio e a súa relación coa música nas actividades propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: O radioteatro e a radiofórmula.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coas características do radioteatro e a radiofórmula.
- Obtemos información complementaria sobre as características do radioteatro e a radiofórmula na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar as características do radioteatro e a radiofórmula.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A música na televisión.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música como elemento decisivo de complemento de imaxe na televisión.
- Obtemos información complementaria sobre a música como elemento decisivo de complemento de imaxe na televisión na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a música como complemento de imaxe na televisión dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A música en Internet.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa Rede e as súas numerosas utilidades en relación á música.
- Obtemos información complementaria sobre a música no ciberespazo na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a música en Internet dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: Unha cuña publicitaria.

- Comprenderemos en que consiste a cuña publicitaria a través de distintas actividades propostas no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: Taller de interpretación.

- Comprenderemos a música popular urbana a través da interpretación da composición *Every breath you take* proposta no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na

interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.

- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, as actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?

- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 4

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Sincronización

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da música cinematográfica. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer como se pasou do cine mudo ao cine sonoro. Que se interne no coñecemento de compositores especializados en música cinematográfica e todo o relacionado con iso. Ademais achegarase ao mundo da banda sonora. Preténdese que traballen coa percusión e a frauta a interpretación instrumental. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para realizar unha recensión sobre unha película.

A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- A música como elemento expresivo no cine.
- O cine sonoro.
- Compositores de bandas sonoras.
- Os anos dourados da música cinematográfica.
- A música cinematográfica desde os anos 80 ata a actualidade.
- Compositores españois de música cinematográfica.
- Taller de interpretación: *Raindrops keep falling on my head*.
- O muro musical: videoxogos: música, por favor.
- Unha recensión sobre unha película.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que supuxo a incorporación da música no cine?
- O compositor de cine.
- Cales son os anos dourados da industria cinematográfica?
- Cal foi o proceso de renovación da música de cine nos anos 50.
- Cales son as tendencias musicais que convive na música cinematográfica desde a década de 1980.
- O muro musical: videoxogos: música, por favor.

Temporalización:

Xaneiro: Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer como era o cine mudo.
- Saber o que supuxo a aparición do cine sonoro.
- Saber que é unha banda sonora e a súa función dentro dunha película.
- Coñecer que é o *leitmotiv* dentro da música cinematográfica.
- Ter coñecemento dos compositores de música cinematográfica da década de 1940.
- Ter coñecemento dos compositores de música cinematográfica das décadas que van desde o 1940 ata 1960.
- Coñecer cales son as tendencias musicais que convive na música cinematográfica desde a década de 1980.

- Coñecer os compositores españois máis representativos de música cinematográfica.
- escoitar unha composición da banda sonora de *O carteiro e Pablo Neruda* de Luis Bacalov.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Redactar unha breve recensión sobre unha película.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- Compositores de música cinematográfica. - Audición <i>King Kong</i> de Max Steiner.	1. Coñecer a importancia da música no cine.	1.1. Coñece a importancia da música no cine.	CAA, CSIEE, CCEC
	- Os anos dourados da música cinematográfica. - Audición: <i>A conquista do Oeste</i> de Alfred Newman.	2. Coñecer a importancia da música complemento de imaxe.	2.1. Coñece a importancia da música complemento de imaxe.	CAA, CSIEE, CCEC
	- A banda sonora. - Audición: <i>O carteiro e Pablo Neruda</i> .	3. Coñecer o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	3.1. Coñece o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	CAA, CSIEE, CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- O cine sonoro.	5. Coñecer como se orixinou o cine sonoro.	5.1. Coñece en que consiste o son analóxico e o son dixital.	CSIEE, CCEC
	- O compositor de cine.	6. Coñecer cando aparece a figura do compositor de cine e cal era o seu labor.	6.1. Coñece cando aparece a figura do compositor de cine e cal era o seu labor.	CAA, CSIEE, CCEC
	- As décadas de 1940 e 1950 na música cinematográfica.	7. Ter coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.	7.1. Ten coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.	CAA, CSIEE, CCEC
	- A renovación da música cinematográfica.	8. Ter coñecemento dos diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine.	8.1. Ten coñecemento dos diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine.	CAA, CSIEE, CCEC, CMCT

	- A música cinematográfica desde a década de 1980 ata a actualidade.	9. Saber diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980.	9.1. Sabe diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980.	CSIEE, CMCT, CAA
	- Compositores españois de música cinematográfica.	10. Coñecer os compositores españois máis representativos de música cinematográfica.	10.1. Coñece os compositores españois máis representativos de música cinematográfica.	CSIEE, CMCT, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúns destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece a importancia da música no cine.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Coñece a importancia da música complemento de imaxe.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Coñecer o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
5.1. Coñece como se orixinou o cine sonoro.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre como se orixinou o cine sonoro. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Coñece cando aparece a figura do compositor de cine e cal era o seu labor.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Ten coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
8.1. Ten coñecemento dos diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

9.1. Sabe diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
10.1. Coñece os compositores españois máis representativos de música cinematográfica.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre os compositores españois máis representativos de música cinematográfica. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
11.1. Sabe realizar a busca na rede de bandas sonoras.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O cine sonoro

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co cine sonoro.
- Obtemos información complementaria sobre o cine sonoro e a súa orixe con propostas na PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: As décadas de 1940 e 1950 na música cinematográfica

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.
- Obtemos información complementaria sobre a música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para coñecer en que consiste a música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A renovación da música cinematográfica

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa renovación da música cinematográfica.
- Obtemos información complementaria sobre a renovación da música cinematográfica na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A música cinematográfica desde a década de 1980 ata a actualidade

- Comprendemos o papel da música cinematográfica desde a década de 1980 ata a actualidade a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para coñecer o papel da música cinematográfica desde a década de 1980 ata a actualidade dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: Compositores españois de música cinematográfica

- Coñecemos os compositores españois de música cinematográfica a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA sobre os compositores españois de música cinematográfica.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: O taller de interpretación: *Raindrops keep falling on my head*

- Traballamos o ritmo e a melodía seguindo as suxestións propostas no LA.
- Acompañamos con xilófonos distintos ritmos propostos na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías con xilófonos. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.

- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre as gravacións sonoras.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 5

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Que comece a ópera!

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da ópera e o seu desenvolvemento a partir do período barroco. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer a música escénica e os seus antecedentes históricos. Que se interne na orixe da ópera e coñeza o papel que xogou a Camerata Fiorentina. Preténdese que saiban a diferenciación entre a ópera seria e a ópera cómica, as partes da ópera e os seus principais compoñentes. Ademais darase a coñecer a avaliación da ópera en distintos períodos históricos artísticos. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para coñecer os espazos para a ópera.

A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- A música escénica. Antecedentes históricos.
- O nacemento da ópera.
- A expansión da ópera.
- A ópera no período clásico.
- A ópera durante o s. XIX.
- A ópera no s. XX.
- Ópera Ruda de G. Puccini.
- Taller de interpretación. Interpreta «Va pensiero», *Nabucco* de G. Verdi.
- O muro musical: e triunfou o humor. *La serva padrona*.
- Os espazos de ópera.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cal é a orixe da ópera?
- Cales son as características e compoñentes da ópera?
- Cales son as características da ópera clásica?
- A ópera italiana e alemá do s. XIX.
- Cal é a evolución da ópera no s. XX?
- Cales son os espazos de ópera?

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer en que consiste a música escénica.
- Saber o papel que xogou a Camerata Fiorentina na orixe da ópera.
- Comprender a diferenza entre a ópera seria e a ópera cómica.
- Coñecer as partes e principais compoñentes dunha ópera.
- Saber en que consiste o tocadiscos e o magnetófono.
- Coñecer as achegas de C. W. Gluck e W. A. Mozart á ópera clásica.
- Saber as características da ópera italiana e alemá do s. XIX.
- Ter coñecemento dos compositores destacados de ópera a partir do s. XX.

- escoitar de forma atenta diversas arias de ópera de distintos períodos artísticos.
- escoitar a aria «E lucevan le stelle» da ópera *Tosca* de Giacomo Puccini e traballar a discriminación tímbrica.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Interpretar esquemas rítmicos cun instrumento de percusión.
- Coñecer en que consisten os espazos para a ópera.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- O nacemento da ópera. A ópera barroca. - Audición <i>La favola d'Orfeo</i> de Claudio Monteverdi.	1. Recoñecer auditivamente as características musicais da música barroca.	1.1. Reconoce auditivamente las características musicales de la música barroca.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera do período clásico. - Audición: «A Raíña da Noite» da <i>Frauta Máxica</i> de W.A. Mozart.	2. Reconocer auditivamente las características musicales de la música clásica.	2.1. Reconoce auditivamente las características musicales de la música clásica.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera alemá do s. XIX. - Audición: «Coro dos peregrinos» da ópera <i>Tannhäuser</i> de R. Wagner.	3. Recoñecer auditivamente as características da ópera alemá do s. XIX.	3.1. Recoñece auditivamente as características da ópera alemá do s. XIX.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera italiana do s. XIX. - Audición: “E lucevan le stelle” da ópera <i>Ruda</i> de G. Puccini.	4. Recoñecer auditivamente as características da ópera italiana do s. XIX.	4.1. Recoñece auditivamente as características da ópera italiana do s. XIX.	CSIEE , CCEC, CAA, CMCT
CIÓNINTERPRETACIÓN	- Interpretación vocal e acompañamento de pequena percusión. - Acompañamento con instrumental Orff: <i>Ve pensiero</i> . Nabucco de G.	5. Interpretar partituras demostrando unhas destrezas básicas de interpretación co instrumento asignado.	5.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	CSIEE , CSC, CCEC
	- A música escénica. Antecedentes históricos da música escénica.	6. Coñecer a orixe da música escénica.	6.1. Coñece a orixe da música escénica.	CSIEE , CCEC

CONTEXTOS MUSICAIS	- O nacemento da ópera. A ópera barroca. - Audición La <i>favola d'Orfeo</i> de Claudio Monteverdi.	7. Coñecer como xurdiu a ópera.	7.1. Coñece como xurdiu a ópera.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera na primeira metade do s. XVIII. A ópera seria e cómica.	8. Ter coñecemento das características máis importantes da ópera seria e cómica.	8.1. Ten coñecemento das características máis importantes da ópera seria e cómica.	CAA, CSIEE , CCEC, CMCT
	- Partes e principais compoñentes da ópera.	9. Saber as partes das que consta a ópera e os seus principais compoñentes.	9.1. Sabe as partes das que consta a ópera e os seus principais compoñentes.	CAA, CSIEE , CCEC, CMCT
	- A ópera no período clásico. C.W. Gluck e W.A. Mozart. - Audición: «A Raíña da Noite» da <i>Frauta Máxica</i> de W.A.Mozart.	10. Saber os compositores que fixeron óperas no clasicismo.	10.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no clasicismo.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A ópera durante o s. XIX. G. Verdi e R. Wagner.	11. Saber os compositores que fixeron óperas no romanticismo.	11.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no romanticismo.	
	- A ópera a partir do s. XX.	12. Saber os compositores que fixeron óperas no s. XX.	12.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no s. XX.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúns destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiabíles (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece auditivamente as características da ópera barroca.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Recoñece auditivamente as características da ópera clásica.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Recoñece auditivamente as características da ópera alemá do s. XIX.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Recoñece auditivamente as características da ópera italiana do s. XIX.	- Actividades de escoita atenta da audición proposta no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
6.1. Coñece a orixe da música escénica.	- Actividades propostas no A. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Coñece como xurdiu a ópera.	- Actividades propostas no LA. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
8.1. Ten coñecemento das características máis importantes da ópera seria e cómica.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre as características máis importantes da ópera seria e cómica. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

9.1. Sabe as partes das que consta a ópera e os seus principais compoñentes.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre as partes das que consta a ópera e os seus principais compoñentes. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
10.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no clasicismo.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os compositores que fixeron óperas no clasicismo. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
11.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no romanticismo.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre os compositores que fixeron óperas no romanticismo. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
12.1. Sabe os compositores que fixeron óperas no s. XX.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os compositores que fixeron óperas no s. XX. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
13.1. Sabe buscar contido audiovisual en Internet.	- Actividades do LA para traballar cos principais motores de busca de contido audiovisual en Internet. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A música escénica e o nacemento da ópera.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co nacemento da ópera.
- Obtemos información complementaria de como se orixina a ópera nas actividades propostas na PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: A ópera: partes e compoñentes.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa ópera barroca, as súas partes e principais características.
- Obtemos información complementaria sobre as partes da ópera na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para consolidar conceptualmente as partes e compoñentes da ópera dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A ópera clásica.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa ópera clásica.
- Obtemos información complementaria sobre a ópera clásica e os seus compositores na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a ópera clásica dun xeito activo.
- Coñecemos os compositores que fixeron óperas clásicas na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A ópera romántica.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa ópera romántica.
- Obtemos información complementaria sobre a ópera romántica e os seus compositores na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a ópera romántica dun xeito activo.
- Coñecemos os compositores que fixeron óperas románticas na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: A ópera do s. XX.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa ópera do s. XX.
- Obtemos información complementaria sobre a ópera do s. XX e os seus compositores na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a ópera do s. XX dun xeito activo.
- Coñecemos os compositores que fixeron óperas no s. XX na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: O taller de interpretación: «Va pensiero».

- Traballamos o ritmo e a melodía seguindo as suxestións propostas no LA.
- Acompañamos con xilófonos distintos ritmos propostos na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías con xilófonos. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, as actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A frauta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre as gravacións sonoras.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 6

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Un espectáculo musical

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo do espectáculo musical. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer a orixe da zarzuela e a súa época de esplendor. Preténdese achegar o alumnado ao mundo dos subxéneros da zarzuela, as diferenzas entre a zarzuela grande e o xénero chico. Quérese dar a coñecer o alumno o musical, a súa época dourada ata a actualidade. Ofréceselle a posibilidade de interpretar instrumentalmente *Over the rainbow*. Finalmente, complétase a unidade, por un lado, co muro musical onde se interna o alumno na arte de crear un espectáculo musical con calquera cousa, e por outro lado, cun apartado para traballar os acordes.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- A música sobre o escenario.
- A tradición escénica española.
- O esplendor da zarzuela.
- Subxéneros da zarzuela.
- O musical.
- O ballet e a danza.
- A opereta.
- Escoita unha zarzuela. Preludio da zarzuela *El tambor de granaderos* de Ruperto Chapí.
- Taller de interpretación. Interpreta *Over the rainbow*.
- O muro musical. A arte de crear un espectáculo musical con calquera cousa.
- Unha táboa de acordes.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características da zarzuela?
- Cales son os principais subxéneros da zarzuela: a zarzuela grande e o xénero chico?.
- Que é o musical e cal é a súa estrutura.
- Que é o ballet e a danza. Orixe e evolución do ballet.
- Cales son as características da opereta.
- Como se analiza o preludio da zarzuela *El tambor de granaderos*, de Ruperto Chapí.
- Como se interpreta *Over the rainbow*.
- O muro musical: a arte de crear un espectáculo musical con calquera cousa.
- Unha táboa de acordes.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer a orixe da zarzuela.
- Saber como se desenvolveu a zarzuela a partir do s. XVIII, a súa decadencia e posterior resurximento no s. XIX.
- Ter coñecemento dos subxéneros da zarzuela.

- Coñecer en que consiste o musical, a súa orixe e evolución.
- Comprender a importancia da música cinematográfica.
- Coñecer a orixe do ballet e en que consiste a danza contemporánea.
- Ter coñecemento dos compositores máis representativos da zarzuela.
- escoitar de forma atenta audicións relacionadas con espectáculos musicais.
- Coñecer en que consiste a opereta e en que período tivo maior auge.
- escoitar de forma atenta audicións de zarzuelas.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Coñecer en que consiste a arte de realizar un espectáculo musical con calquera obxecto.
- Ter a capacidade de traballar con táboas de acordes.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- O musical. - Audición: Fragmento do musical <i>Funny Girl</i> de Jule Styne.	1. Recoñecer auditivamente as características do musical.	1.1. Recoñece auditivamente as características do musical.	CSIEE , CCEC
	- O videoclip. - Audición: <i>Every breath you take</i> .	2. Recoñecer auditivamente a estrutura dunha zarzuela.	2.1. Recoñece auditivamente a estrutura dunha zarzuela.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A zarzuela. - Audición: Preludio da zarzuela <i>El tambor de granaderos</i> de Ruperto Chapí.	3. Contribuír a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	3.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	CAA, CSIEE , CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- A orixe da zarzuela.	5. Ter coñecemento de como se orixinou a zarzuela.	5.1. Ten coñecemento de como se orixinou a zarzuela.	CCEC, CAA, CCL
	- A zarzuela no s. XIX.	6. Ter coñecemento das características da zarzuela do s. XIX.	6.1. Coñece as características da zarzuela do s. XIX.	CCEC, CAA, CCL
	- Os subxéneros da zarzuela. A zarzuela grande e o xénero chico.	7. Coñecer os subxéneros da zarzuela. A zarzuela grande e o xénero pequeno.	7.1. Coñece os subxéneros da zarzuela. A zarzuela grande e o xénero pequeno.	CCEC, CAA, CCL
		8. Contribuír a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	8.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	CCEC, CAA, CCL
	- O musical. - Audición: Fragmento do musical <i>Funny Girl</i> de Jule Styne.	9. Ter coñecemento das características do musical.	9.1. Ten coñecemento das características do musical.	CAA, CSIEE , CCEC
- O ballet e a danza.	10. Ter coñecemento das características do ballet.	10.1. Ten coñecemento das características do ballet.	CAA, CSIEE , CCEC	

	- A opereta. Orixe e evolución.	11. Coñecer en que consiste a opereta, a súa orixe e evolución.	11.1. Coñece en que consiste a opereta, a súa orixe e evolución.	CAA, CSIEE , CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiables (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece auditivamente as características do musical.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmento musical proposto no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Recoñece auditivamente a estrutura dunha zarzuela.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA sobre a zarzuela. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA sobre a zarzuela. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actividades de interpretación instrumental do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Ten coñecemento de como se orixinou a zarzuela.	- Actividades de comprensión da orixe da zarzuela do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Coñece as características da zarzuela do s. XIX.	- Actividades de comprensión sobre as características da zarzuela do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
7.1. Coñece os subxéneros da zarzuela. A zarzuela grande e o xénero chico.	- Actividades de ampliación do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
8.1. Contribúe a desenvolver a súa sensibilidade artística en relación á zarzuela.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
9.1. Ten coñecemento das características do musical.	- Actitude activa na escoita dun musical que aparece no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e

	ampliar o devandito contido.
10.1. Ten coñecemento das características do ballet.	- Actividades de comprensión sobre as características do ballet proposta no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
11.1. Coñece en que consiste a opereta, a súa orixe e evolución.	- Actividades de comprensión sobre as características da opereta proposta no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
12.1. Sabe buscar información válida en Internet.	- Actividades do LA para traballar a busca avanzada de información en Internet. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do ámbito.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos ritmos.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo de diferentes melodías de zarzuela.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A zarzuela.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada as características da zarzuela.
- Obtemos información complementaria da orixe da zarzuela nas actividades propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: O musical.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co musical e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a época dourada do musical na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar o musical dun xeito activo.
- Coñecemos o musical na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: O ballet e a danza.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co ballet e a danza.
- Obtemos información complementaria sobre o ballet e a danza na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar o ballet e a danza dun xeito activo.
- Coñecemos o ballet e a danza na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A opereta.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa opereta e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a opereta na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a opereta dun xeito activo.
- Coñecemos a opereta na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: Taller de interpretación.

- Comprenderemos a zarzuela e experimentamos á través da interpretación do *Over the rainbow* no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando

metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.

- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, as actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores de zarzuela.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?

- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 7

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A renovación urbana

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da música moderna. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer a orixe do blues e o jazz, como foi o nacemento de distintos estilos musicais da música popular urbana. Que se interne no coñecemento da música popular urbana do Reino Unido na década dos anos 60. Ademais achegaranse ao mundo dos guitarristas máis importantes da historia da música popular urbana. Preténdese que traballen coa percusión e a frauta a interpretación instrumental. Finalmente, complétase a unidade cunha actividade para realizar un mapa musical.

A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- Os estilos da música moderna: a fusión musical do s. XX.
- Do country ao blues de Chicago. A evolución do jazz.
- A música no Reino Unido.
- A música desde os anos setenta.
- escoita o estilo soul.
- Taller de interpretación. Interpreta *Llamando a la Tierra*.
- O muro musical: o «imperio» da guitarra eléctrica.
- Un mapa musical.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales foron os estilos da música moderna.
- Cales son as principais características do estilo jazz.
- En que consisten o blues e o country.
- Como foi a evolución do jazz ata os anos 70.
- Como nace o rock and roll e a canción protesta.
- Cales son as tendencias musicais a partir da década dos 70.
- A guitarra eléctrica na música moderna.
- Un mapa musical.

Temporalización:

Abril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer as principais características do blues e country.
- Analizar a evolución do jazz desde o nacemento do swing ata a década dos anos 70.
- Coñecer como xurdiu a música pop-rock.
- Ter coñecemento da orixe da música rock e a súa evolución en distintos estilos.
- Saber os estilos musicais do Reino Unido desde mediados do s. XX.
- Coñecer as diferentes tendencias musicais que convivían a partir dos anos 70.
- escoitar de forma atenta unha canción soul.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Coñecer grandes guitarristas da música popular urbana de todos os tempos.

- Elaborar un mapa musical.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- O jazz: de Nova Orleans a Chicago. - Audición «Hot Seven».	1. Coñecer o estilo dixieland dentro do jazz.	1.1. Coñece o estilo dixieland dentro do jazz.	CAA, CSIEE, CCEC
	- A música moderna dos anos 80. - Audición «Roxanne» de The Police.	2. Coñecer o estilo da nova onda de principios dos anos 80.	2.1. Coñece o estilo da nova onda de principios dos anos 80.	CAA, CSIEE, CCEC
	- A banda sonora. - Audición: <i>O carteiro e Pablo Neruda</i> .	3. Coñecer o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	3.1. Coñece o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	CAA, CSIEE, CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- A fusión musical do s. XX: música folk negra e branca, o blues primitivo e o jazz.	5. Coñecer en que consistía a música folk negra e branca, o blues primitivo e o jazz.	5.1. Coñece en que consiste a música folk negra e branca, o blues primitivo e o jazz.	CSIEE, CCEC
	- A música country e o blues de Chicago.	6. Coñecer en que consiste a música country e o blues.	6.1. Coñece en que consiste a música country e o blues.	CAA, CSIEE, CCEC
	- A evolución da música jazz.	7. Ter coñecemento dos estilos dentro do jazz ata os anos 70.	7.1. Ten coñecemento dos estilos dentro do jazz ata os anos 70.	CAA, CSIEE, CCEC, CMCT
	- O nacemento do pop-rock.	8. Saber como foi a orixe do pop rock e a súa evolución.	8.1. Sabe como foi a orixe do pop rock e a súa evolución.	CAA, CSIEE, CCEC, CMCT
	- A música no Reino Unido.	9. Saber en que consiste a música no Reino Unido a partir dos anos 70.	9.1. Sabe en que consiste a música no Reino Unido a partir dos anos 70.	CAA, CSIEE, CCEC
- A música desde os setenta.	10. Comprender os distintos estilos que conviviron na década dos anos 70.	10.1. Comprende os distintos estilos que conviviron na década dos anos 70.	CAA, CSIEE, CCEC	

	- O son soul.	11. Coñecer as características da música soul.	11.1. Coñece as características da música soul.	CAA, CSIEE, CCEC, CMCT

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgúñas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece a importancia da música no cine.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Coñece a importancia da música complemento de imaxe.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Coñecer o concepto de <i>leitmotiv</i> nas bandas sonoras.	- Actividades de escoita atenta propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actitude activa na escoita e interpretación instrumental das melodías do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
5.1. Coñece como se orixinou o cine sonoro.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre como se orixinou o cine sonoro. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Coñece cando aparece a figura do compositor de cine e cal era o seu labor.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Ten coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento das principais características da música cinematográfica das décadas de 1940 e 1950. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
8.1. Ten coñecemento dos diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre os diferentes compositores que levaron a cabo a renovación da música do cine. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

9.1. Sabe diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre diferentes tendencias que conviven na música cinematográfica desde a década de 1980. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
10.1. Coñece os compositores españois máis representativos de música cinematográfica.	- Actividades da PD de adquisición de coñecemento sobre os compositores españois máis representativos de música cinematográfica. - Actividades de reforzo do contido nos RF.
11.1. Sabe realizar a busca na rede de bandas sonoras.	- Actividades propostas no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O blues e o jazz

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada as características do blues e o jazz.
- Obtemos información complementaria da escala de blues e a evolución do jazz nas actividades propostas no PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: A música rock

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música rock e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a música rock na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e as actividades para traballar a música rock dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A música popular urbana no Reino Unido a partir dos anos 60

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música popular urbana no Reino Unido a partir dos anos 60.
- Obtemos información complementaria sobre a música popular urbana no Reino Unido a partir dos anos 60 na PD.
- Coñecemos a música popular urbana no Reino Unido a partir dos anos 60 na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A música popular urbana desde os anos 70

- Comprendemos os distintos estilos que coexisten na década dos anos 70 a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para coñecer os distintos estilos que coexisten na década dos anos 70 dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: A música soul

- Comprendemos o concepto de música soul a través do LA.
- Realizamos a tarefa do LA e a actividade de escoita, comproba e reflexiona para traballar a música soul.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: O taller de interpretación: *Llamando a la tierra*

- Traballamos o ritmo e a melodía seguindo as suxestións propostas no LA.
- Acompañamos con xilófonos distintos ritmos propostos na PD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías con xilófonos. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
  - Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.

- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre as gravacións sonoras.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A música dos pobos

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo da música dos pobos. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer como a música reflicte a cultura dun pobo. Preténdese achegar o alumnado ao mundo da música da cultura árabe, da África subsahariana, a música asiática, a música en Oceanía e a música americana. Quérese dar a coñecer o alumno a música tradicional española. Ofréceselle a posibilidade de interpretar instrumentalmente *Excursion around the bay*. Finalmente, complétase a unidade, por un lado, co muro musical onde se interna o alumnado no «sistema» de Venezuela, e por outro lado, cun apartado onde o alumno investigue sobre un baile tradicional.

A secuencia deste estudo realízase en 7 dobres páxinas:

- Música, cultura e sociedade.
- A cultura musical árabe.
- Características da música da África subsahariana.
- A música asiática.
- A cultura musical de Oceanía.
- A música tradicional americana
- A música tradicional española.
- escoita unhas bulerías flamencas. *Fatiguitas son las mías*.
- Taller de interpretación. Interpreta *Excursion around the bay*.
- O muro musical. «O sistema» de Venezuela. Os soños pódense construír.
- Investigar un baile tradicional.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características da música folclórica e culta árabe?
- Cales son as principais características e instrumentos da música da África subsahariana?
- Que características ten a música en China, Tíbet, Xapón e a India?
- Cales son as principais características da música en Oceanía.
- Cales son as principais características da música americana.
- Cales son as melodías, os ritmos, as formas musicais e os xéneros da música tradicional española.
- Como se analizan unhas bulerías flamencas? *Fatiguitas son las mías*.
- Como se interpreta *Excursion around the bay*.
- O muro musical: «O sistema» de Venezuela. Os soños pódense construír.
- Investigar un baile tradicional.

Temporalización:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer cales son as principais características da música folclórica e culta árabe.
- Coñecer cales son as principais características e instrumentos da música da África subsahariana.

- Ter coñecemento das características que ten a música en China, Tíbet, Xapón e a India.
- Ter coñecemento de cales son as principais características da música en Oceanía.
- Coñecer cales son as principais características da música americana.
- Coñecer cales son as melodías, os ritmos, as formas musicais e os xéneros da música tradicional española.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Participar na análise dunhas bulerías flamencas. *Fatiguitas son las mías*.
- Coñecer o «O sistema» de Venezuela. Os soños pódense construír.
- Investigar un baile tradicional.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- A cultura musical árabe. - Audición: <i>Danza do ventre</i> . Nuba tradicional.	1. Recoñecer auditivamente as características da cultura musical árabe.	1.1. Recoñece auditivamente as características da cultura musical árabe.	CSIEE , CCEC
	- A música en Oceanía. - Audición: Polirritmias de Polinesia.	2. Recoñecer auditivamente a estrutura da polirritmia.	2.1. Recoñece auditivamente a estrutura da polirritmia.	CAA, CSIEE , CCEC
	- Música tradicional española. - Audición: <i>Fatiguitas son las mías</i> .	3. Coñecer características da música tradicional española a través da audición.	3.1. Coñece características da música tradicional española a través da audición.	CAA, CSIEE , CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- A cultura musical árabe.	5. Ter coñecemento de en que consiste a cultura musical árabe.	5.1. Ten coñecemento de en que consiste a cultura musical árabe.	CCEC, CAA, CCL
	- Características da música da África subsahariana.	6. Ter coñecemento das características da música da África subsahariana.	6.1. Coñece as características da música da África subsahariana.	CCEC, CAA, CCL
	- A música asiática.	7. Ter coñecemento das características da música asiática.	7.1. Ter coñecemento das características da música asiática.	CCEC, CAA, CCL
	- A cultura musical de Oceanía. - A música tradicional americana.	8. Ter coñecemento das características da música de Oceanía.	8.1. Ten coñecemento das características da música de Oceanía.	CAA, CSIEE , CCEC
		9. Ter coñecemento da música tradicional americana.	9.1. Ten coñecemento da música tradicional americana.	CAA, CSIEE , CCEC
	- A música tradicional española.	10. Ter coñecemento da música tradicional española.	10.1. Ten coñecemento da música tradicional española.	CAA, CSIEE , CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece auditivamente as características da cultura musical árabe.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmento musical proposto no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Recoñece auditivamente a estrutura da polirritmia.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Coñece características da música tradicional española a través da audición.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actividades de interpretación instrumental do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Ten coñecemento de en que consiste a cultura musical árabe.	- Actividades de comprensión da cultura musical árabe do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Coñece as características da música da África subsahariana.	- Actividades de comprensión sobre as características da música da África subsahariana do LA. - Actividades de interpretación instrumental do LA e RF.
7.1. Ter coñecemento das características da música asiática.	- Actividades de ampliación do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
8.1. Ten coñecemento das características da música de Oceanía.	- Actividades de comprensión da música de Oceanía do LA e RF. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
9.1. Ten coñecemento da música tradicional americana.	- Actividades de comprensión da música tradicional americana do LA e RF.

	- Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
10.1. Ten coñecemento da música tradicional española.	- Actividades de comprensión da música tradicional española do LA e RF. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
11.1. Sabe buscar vídeos con información válida en Internet.	- Actividades do LA para traballar a busca avanzada de vídeos con información válida en Internet. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso da percusión corporal dun xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos ritmos.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolver a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo de diferentes melodías de zarzuela.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A cultura musical árabe.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa cultura musical árabe.
- Obtemos información complementaria sobre a cultura musical árabe nas actividades propostas na PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: Características da música da África subsahariana.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música da África subsahariana.
- Obtemos información complementaria sobre a música da África subsahariana na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a música da África subsahariana dun xeito activo.
- Coñecemos o musical na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A música asiática.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música asiática.
- Obtemos información complementaria sobre a música asiática na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a música asiática dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A cultura musical de Oceanía.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa cultura musical de Oceanía.
- Obtemos información complementaria sobre a música en Oceanía na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a música en Oceanía dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: A música tradicional americana.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música tradicional americana e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a música tradicional americana na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: A música tradicional española.

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música tradicional española e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre a música tradicional española na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e as actividades para traballar a música tradicional española dun xeito activo.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.
- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa frauta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, as actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A frauta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.
- Información sobre outros compositores de zarzuela.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 9

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: Descritores e Desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A historia da nosa música

Descrición da unidade

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado na historia da nosa música propiamente dita. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer que música se interpretaba no medievo, no renacemento, no barroco, no clasicismo, no romanticismo e no s. XX ata os nosos días. Que reflexione sobre o papel da música na sociedade española de cada un dos períodos artísticos. Que se interne en coñecer as diferentes formas musicais e xéneros musicais que se desenvolveron en España desde o medievo ata a actualidade. Finalmente, complétase a unidade cun apartado para obter información sobre os instrumentos transpositores.

A secuencia deste estudo realízase en sete dobres páxinas:

- A música na Idade Media española.
- O renacemento musical español.
- A música no barroco español.
- A música no clasicismo español. Formas musicais.
- O s. XIX español. As correntes nacionalistas.
- A música española desde o s. XX ata a actualidade.
- Taller de interpretación: interpreta *Villanesca*, unha danza de Granados.
- O muro musical: música con denominación de orixe: o flamenco.
- Os instrumentos transpositores.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cal é a orixe da polifonía medieval española?
- Cales son as formas musicais máis características do renacemento español?
- A música do barroco español e as súas características.
- Cales son as principais características da música do clasicismo español?
- Cales son as correntes nacionalistas do s. XIX en España.
- A música do s. XX español.
- En que consisten os instrumentos transpositores?

Temporalización:

Maio: Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer cal é a orixe da polifonía medieval española e as características da monodia medieval.
- Ter coñecemento de cales son as formas musicais máis características do renacemento español.
- Coñecer a importancia da música no barroco español e as súas características.
- Coñecer as principais características da música do clasicismo español.
- Saber as características da música romántica española e da música nacionalista.
- Coñecer a figura de Manuel de Falla como figura influente do s. XX español.
- Ter coñecemento da existencia da xeración de compositores españois do 27 e da xeración do 51.
- Participar nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.
- Saber en que consisten os instrumentos transpositores.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
ESCOITA	- A música do clasicismo español. - Audición: <i>Fandango</i> do Quinteto en Re maior de Luigi Boccherini.	1. Recoñecer auditivamente as características da música española clásica.	1.1. Recoñece auditivamente as características da música española clásica.	CSIEE , CCEC
	- Manuel de Falla e o s. XX español - Audición: <i>Pregón e Sinfonía de El retablo de Maese Pedro</i> . Manuel de Falla.	2. Recoñecer a importancia de Manuel de Falla no panorama musical do s. XX.	2.1. Recoñece a importancia de Manuel de Falla no panorama musical do s. XX.	CAA, CSIEE , CCEC
CONTEXTOS MUSICAIS	- A música na Idade Media española.	4. Ter coñecemento da música monódica e polifónica medieval española.	4.1. Ten coñecemento da música monódica e polifónica medieval española.	CCEC, CAA, CCL
	- O renacemento musical español.	5. Coñecer cales son as formas musicais máis características do renacemento español.	5.1. Coñece cales son as formas musicais máis características do renacemento español.	CCEC, CAA, CCL
	- A música no barroco español.	6. Saber a importancia da música do barroco español e as súas características.	6.1. Sabe a importancia da música do barroco español e as súas características.	CCEC, CAA, CCL
	- A música no clasicismo español. Formas musicais.	7. Coñecer as principais características e formas da música do clasicismo español.	7.1. Coñece as principais características e formas da música do clasicismo español.	CCEC, CAA, CCL
	- O s. XIX español. As correntes nacionalistas.	8. Saber as características da música romántica española.	8.1. Sabe as características da música romántica española.	CCEC, CAA, CCL
	- O s. XX español. Xeración do 27 e do 51.	9. Coñecer a figura de Manuel de Falla, a xeración de compositores do 27 e do 51.	9.1. Coñece a figura de Manuel de Falla, a xeración de compositores do 27 e do 51.	CCEC, CAA, CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos e das alumnas que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece auditivamente as características da música española clásica.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
2.1. Recoñece a importancia de Manuel de Falla no panorama musical do s. XX.	- Actividades de escoita e visionado atento das audicións activas de videoclips propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
3.1. Participa nas actividades de interpretación instrumental de forma activa.	- Actividades de escoita atenta e interpretación das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
4.1. Ten coñecemento da música monódica e polifónica medieval española.	- Actividades de comprensión do texto contemplado no LA. - Actividades previas suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
5.1. Coñece cales son as formas musicais máis características do renacemento español.	- Actividades do LA de adquisición de coñecemento sobre as formas musicais máis características do renacemento español. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
6.1. Sabe a importancia da música do barroco español e as súas características.	- Actividades de ampliación de información no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
7.1. Coñece as principais características e formas da música do clasicismo español.	- Actividades de escoita atenta das audicións activas e fragmentos musicais propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
8.1. Sabe as características da música romántica española.	- Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
9.1. Coñece a figura de Manuel de Falla, a	- Actividades do LA de adquisición de

xeración de compositores do 27 e do 51.	coñecemento sobre a figura de Manuel de Falla, a xeración de compositores do 27 e do 51 propostos no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.
10.1. Adquire estratexias de busca avanzada de vídeos de música española aloxados en Internet.	- Actitude activa no coñecemento sobre as redes sociais como ferramentas de difusión da música que aparece no LA. - Actividades suxeridas na PD para reforzar e ampliar o devandito contido.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Seguir as explicacións e instrucións orais para realizar as tarefas.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda externa do profesorado.
	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do ámbito.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Comprender o uso natural da voz e a voz cantada de xeito respectuoso co contorno.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os distintos rexistros de voz.
<i>Competencia dixital.</i>	Adquirir a competencia dixital para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Utiliza os reprodutores de audio, o encerado dixital e Internet para facilitar o acceso á ampliación dos contidos da unidade.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, enciclopedias e diferentes páxinas de Internet para afondar e ampliar coñecementos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Desenvolve a capacidade de observación e de recoñecemento auditivo nas cuñas publicitarias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta as achegas individuais dos demais compañeiros e compañeiras.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de interpretación en grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Desenvolver a iniciativa do alumno, de xeito individual e grupal, para adquirir estratexias de risco ante novos retos de aprendizaxe.	Demostra interese, constancia e iniciativa na participación de actividades grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais nas actividades relacionadas coa interpretación.	

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Interpreta con instrumentos de forma expresiva as composicións propostas.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: A música na Idade Media española

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada coa música na Idade Media española.
- Obtemos información complementaria da música na Idade Media española nas actividades propostas na PD e RF.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas e anticipamos as tarefas coa PD.

Tarefa 2: O renacemento musical español

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada co renacemento musical español e as súas características.
- Obtemos información complementaria sobre o renacemento musical español e as súas características na PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar as características do renacemento musical español.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 3: A música no barroco español

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada con música no barroco español.
- Obtemos información complementaria sobre a música no barroco español na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 4: A música no clasicismo español. Formas musicais

- Lemos e comprendemos a información do LA relacionada con música no clasicismo español.
- Obtemos información complementaria sobre as formas musicais clásicas españolas na PD.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 5: O s. XIX español. As correntes nacionalistas

- Comprendemos en que consiste a música do romanticismo español a través de distintas actividades propostas no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 6: A música española desde o s. XX ata a actualidade

- Coñecemos os compositores da xeración do 27 e do 51 a través de distintas actividades propostas no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

Tarefa 7: Taller de interpretación

- Comprendemos a música española a través da interpretación da composición *Villanesca*, unha danza de Granados proposta no LA.
- Completamos o noso traballo coas actividades propostas dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita estimular a experiencia musical mediante a participación na interpretación instrumental. Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das

audicións propostas.

- Actividades de posta en práctica das recomendacións básicas para a interpretación de melodías coa fruta doce. Utilización do xogo cooperativo como base da expresión musical utilizando metodoloxías activas, involucrando o alumnado nas actividades de forma activa, participativa e cooperativa.
- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Partir das sílabas rítmicas para facilitar o acompañamento de ritmos máis complexos.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Estimular a improvisación rítmico-corporal.
- Exposición do profesorado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, as actividades de reforzo e ampliación, e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audio da proposta didáctica.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas. Instrumental Orff.

nas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe do alumnado acadou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

CONTRIBUCIÓNS XERAIS Á METODOLOXÍA DIDÁCTICA

As clases de Música en 4º da ESO basearanse principalmente na experiencia práctica como medio para fomentar a aprendizaxe do alumnado. A base tomada para a comprensión teórica será esta, de xeito que todo aquilo que poidamos aprender mediante a experiencia non sexa derivado ó marco teórico. Agora ben, esta é só a parte básica e máis atractiva da asignatura pero non podemos esquecer que a música ten tamén unha dimensión teórica que precisa ser traballada, así por exemplo, a escritura musical e a comprensión dos signos e símbolos propios desta linguaxe, o feito de familiarizarse coas familias de instrumentos, cos estilos musicais, etc... . Para elo, empregárase o material facilitado polo profesor en forma de apontamentos, así como as audicións relacionadas co tema ou temas a tratar no momento. Pedirase tamén en certos ámbitos, coma o da música moderna, a colaboración do alumnado en forma de recolección de pezas e elaboración de listas de audición. A nivel práctico traballarase as pezas facilitadas polo profesor, empregando o material e instrumental presente na aula. Todo isto deberá ser alternado de forma que sempre e en todo momento se de ponderancia ó campo práctico como base do coñecemento musical do que derivaremos todo o marco teórico.

Para as clases precisarase o seguinte material:

- Caderno de traballo propio.
- Libreta de apuntes (para pegar as diferentes partituras que se poidan entregar e tomar apontamentos).
- Fruta.

Para o desenvolvemento do currículo empregárase:

- Os instrumentos escolares presentes na aula (material Orff, teclado, guitarras, piano, etc...) e tamén aqueles que os alumnos poidan aportar.
- A voz como elemento de aprendizaxe e como medio imprescindible para o autocoñecemento e realización propia.
- A discografía presente na aula e mailos discos que conteñen todo o material de audio presente na citada programación que poderán ser elaborados polo profesor ou ben expostos nun [blog educativo](#) á disposición do alumnado.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Existirán dous ambitos diferenciados:

* O ámbito teórico (valorado nun 40% da nota de avaliación)

* O ámbito práctico (valorado nun 40% da nota de avaliación)

* O 20% restante adicarase a presentación de exercicios, traballo de aula, caderno de traballo).

- Cada un dos ámbitos (teórico e práctico) considerarase **como independente** e deberá ser superado cunha calificación **media superior a 5**.

- Dentro de cada ámbito, **non se fará media cunha calificación inferior a 4** e a media resultante entre os diferentes exames dun ámbito deberá superar a calificación de 5, segundo o dito no parágrafo anterior.

- No caso dos exames escritos os erros ortográficos e a expresión escrita, poderán ser penalizados segundo o estipulado no Departamento de Lingua Galega, excepto naqueles casos nos que o alumno non sexa pertencente á Comunidade Autonoma Galega ou teña exención de Lingua Galega. Nestes casos axudaráselle ó alumno a acadar unha expresión adecuada (no caso de que se incorpore dende outra Comunidade Autónoma)* Os erros ortográficos, no caso de repetirse, soamente serán computados unha soa vez.

-No caso dos exames teóricos a valoración das preguntas será en función do estipulado en cada pregunta dos exames segundo o traballado e correxido na aula.

- No caso dos exames prácticos realizarase unha grabación do alumno na que se valorarán a expresión musical, a destreza e o traballo realizado polo alumno...

- Un xeito “orientativo” para avaliar dita proba será este cadro:

Puntuación de 10	Sen erros de medida e interpretación. Expresa correctamente e frasea.
Puntuación de 9	1 erro breve. Interpreta ben e expresa correctamente.
Puntuación de 8	De 2 a 3 erros breves. Interpreta ben e expresa.
Puntuación de 7	De 2 a 3 erros.
Puntuación de 6	4 erros claros (erros de medida, posicións)
Puntuación de 5	Maís de 5 erros claros (medida e posicións)
Puntuación de 4	6 erros de medida e posición
Puntuación de 3	8 erros
Puntuación de 2	10 erros
Puntuación de 1	Intenta tocar e fai algo.
Puntuación de 0	Non presenta nada nin intenta.

RECUPERACIONES

- O alumno que teña suspensa a avaliación presentase os exames de recuperación pertinentes, que serán: un para aqueles persoas que teñan suspendido por causa da parte teórica, e o outro para aquelas que suspendan por parte práctica. Aqueles que teñan suspensas ámbalas dúas partes presentaranse ós dous exames (teórico e práctico) coa materia correspondente a cada parte. Aqueles que suspenderan por traballo de aula deberán presentar a libreta na data indicada con todos os traballos correspondentes á avaliación completados.

- Os alumnos que se presenten a recuperación e deberán cumprir cos requisitos anteriormente estipulados para acadar o aprobado na asignatura.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Empregaranse como medios para a avaliación os seguintes elementos.

- Probas ou exames escritos realizados.
- Probas prácticas e preparación das mesmas cos diferentes instrumentos (xilófonos, frautas, etc...)
- Traballos de aula individuais e en grupo.
- Presentación de exercicios realizados durante o trimestre e o curso correspondente.
- Interés por aprender e esmero á hora de afrontar aprendizaxes novas (instrumentais, vocais, ou de música e movemento)

PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

En primeira instancia e tendo en conta que non coñecemos o nivel do alumnado, procederase a posta en práctica dunha serie de probas para determinar o nivel no que se atopa cada un deles. Estas probas serán de dous tipos:

- E) Probas prácticas: lectura e entoación.
- F) Probas teóricas para ter en conta o nivel de coñecementos do alumno.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Á hora de calificar teranse en conta nas diferentes probas os seguintes elementos:

E) PROBA TEÓRICA E TRABALLOS PRESENTADOS

- Se o alumno resposta con concreción ás preguntas realizadas.
- Se a expresión é correcta e clara.
- Se introduce termos propios da linguaxe musical que foron previamente explicados e que debe aprender a empregar.
- Se presenta adecuadamente os traballos e as probas.
- Poderase ademais propor na aula outros medios para calificar os traballos, como por exemplo, a inclusión de vídeos e explicacións, imaxes, pequenos fragmentos musicais preparados polos alumnos, etc...

F) PROBAS PRÁCTICAS

- Se o alumno é capaz de facer unha lectura rítmica da peza examinada
- Se coñece e é capaz de solfexar a partitura.
- Se é capaz de entoar e medir correctamente.
- Adxúntase un cadro no partado de Procedementos de Avaliación polo que se rexerá a práctica instrumental.

ABANDONO MANIFESTO

Considerarase abandono manifesto por parte dun alumno o feito de:

- Non traer o material preciso o longo do curso de xeito que non poida participar ou facer as tarefas encomendadas ó resto dos alumnos. Aquí inclúense instrumentos para as clases de práctica, partituras a traballar, caderno de traballo.
- O non facer as tarefas que se encomendan na clase ou negarse a realización das mesmas.
- O non presentarse ós exames de avaliación de xeito reiterado, sexa no caso dos alumnos propios do curso e grupo no que se imparte música, ou ben dos alumnos que teñen dita asignatura como pendente de anos anteriores. Dito comportamento porase en coñecemento da xunta de avaliación e do titor para que considerando este feito a xunta avaliadora tome unha decisión ó respecto.

ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

Os alumnos coa materia pendente realizarán e entregarán os exercicios esixidos polo profesor de forma periódica e segundo os prazos establecidos previamente. Isto será valorado positivamente polo profesor de cara á avaliación do alumno. Ademais disto realizaranse unha serie de exames ó longo do curso. As normas de calificación son as mesmas que o resto do alumnado do mesmo curso e deberán por tanto acadar os mesmos obxetivos. Se non entregaran os traballos requeridos enfrentaríanse a un único exame final que reuniría todos os contidos presentes ó longo do curso incluídas as actividades recollidas ó longo do ano. Pode ademais facerse un seguimento do alumno na aula no caso de que se atope nun curso superior para ver o avance que ten nese curso na mesma materia que está pendente, aproveitando así dita situación para reforzar aqueles contidos que teñen que ver coa materia do curso anterior.

No caso dos alumnos con materia pendente considerarase como abandono manifesto:

- O feito de non presentar as tarefas de xeito reiterado e desentenderse dos avisos do profesor respecto a este comportamento.
- O non presentarse os exames dispostos para avaliar ó alumno. Este comportamento será comunicado á Xunta de Avaliación e ó titor para que se tome en consideración á hora de obter o graduado.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaranse para as clases as coleccións de música de que se dispoñen no instituto, o

material orff co que se complementará as explicacións teóricas sobre o tema a dar. Sera tamén necesario realizar unha serie de traballos acerca de músicos que estan a estudar ou de periodos historicos de certa relevancia. Estes traballos serán expostos na clase.

Os materiais cos que se conta na aula son:

- Pizarra de pentagramas
- Ordenador portatil e proxetor
- Colección de discos Oceano Música
- Cadea Musical (CD, Cassette, Radio)
- Grabadoras (3)
- Instrumentos musicais Orff (xilofonos, metalofonos, carillons, claves, maracas, triangulo, pandeiros, flautas, timbais escolares, etc...)
- Piano
- Baixo electrico e amplificador
- Guitarras
- Flautas contralto
- Caixón flamenco

TEMAS TRANSVERSAIS

Consideranse como temas que se deben de incluír ou tratar na aula, pola súa importancia a nivel de convivencia e de respecto non so cara ó compañeiros, ou a calquera persoa, senón que tamén como temás fundamentais para o propio desenvolvemento como persoa consciente, os seguintes:

- **Educación para a paz:** procurarase a concienciar o alumnado para que este, sexa un valor, non solo nomeado, senón vivido na súa persoa en na súa relación coa comunidade educativa, ensinándolle a valorar e respetar opinións diversas e diferentes e solventar os problemas dun xeito non cal a “non violencia nin verbal nin física” sexa un pilar básico. Procurarase ensinar como a música pode, relaxar, calmar e cambiar o noso estado anímico ademáis de fomentar a empatía e mellorar as nosas relacións cos demáis.
- **Educación para un consumo responsable:** mediante o discernimento de saber que é un ben necesario e que é prescindible. Fomentando a liberdade de elección fronte a compra compulsiva e sendo conscientes de que precisamos moito menos do que creemos para ser felices.
- **Educación para o respecto e conservación da natureza:** mediante a visualización de videos e textos acompañados de música.
- **Educación para respecto e a igualdade entre pobos, razas, etnias e sexos.**

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PREVISTAS

Dentro das actividades complementarias que se poderan realizar ó longo do curso inclúense as seguintes:

- Acudirase a un ou varios **Concerto didácticos** dentro da nosa comunidade, coa intención de fomentar o interese do alumnado por este tipo de manifestacións culturais e tamén para ampliar o seu coñecementos no que se refire a Concertos e espazos públicos (Auditorios) nos que se veñen realizando as diferentes programacións musicais de xeito regular.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Unha vez realizada a avaliación inicial previa, iranse detectando diferentes dificultades no referente a todos e cada un dos aspectos musicais tratados. Da mesma maneira, veremos as carencias ou necesidades especiais de certos alumnos; para eles hai que artellar actividades que axuden a desenvolver as actividades e coñecementos propostos. Podense encontrar entre estas actividades as seguintes: traballo con axuda específica do profesor, realización de partes musicais con medidas máis sinxelas, realización de ritmos con instrumentos de pequena percusión.

No caso dos exercicios de clase será necesario acompañar ós alumnos cunha atención específica axudándolles na medida do posible e incentivando a súa labor e capacidades de xeito que adquiren un certo grao de independencia dentro da aula.

Buscar recursos para que os alumnos con dificultades poidan integrarse no grupo, será función do profesor.

Unha aplicación máis flexible da programación será necesaria para eses alumnos con necesidades educativas especiais.

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

Unha das funcións do sistema educativo é axudar e animar a lectura, e dentro da materia de música tamén queremos apoiar ese propósito. En anos anteriores púxose en práctica o plan lector de centro pero neste ano o Departamento de Música quere propor un medio diferente baseado no audiovisual no cal se realizarían lecturas de 20' que estarían baseados en videos con contido de texto e nos que se promovan valores, ideas a reflexionar sobre temas de actualidade: medioambientais, sociais, culturais... sempre coa presenza de música de fondo para que deste xeito a lectura e o seu fomento se vexan apoiadas e conxuntadas pola música e coa música. Os videos serán escollidos polo profesor sendo sempre de contidos educativos e visualizaranse en silencio dentro da aula nos días sinalados polo plan lector do centro.

CONTRIBUCIÓNS Ó PLAN DE CONVIVENCIA

Dende o departamento de Música formentarase é incidirase no reforzo do PLAN DE CONVIVENCIA dende os seguintes aspectos:

- Educar na tolerancia e o respecto das opinións dos demais aínda cando estas non se correspondan cos nosos gustos ou preferencias.

- Practicar e pór en valor a atención e o respecto ó profesor valorando os seus consellos e apreciacións e comentando ou expresando ante el aqueles puntos cos que non estamos dacordo e que poden ser modificados para a súa mellora.

- Comprender e pór en práctica o respecto polos demais sabendo que coa nosa actitude podemos axudar a que entendan.

- Axudar e colaborar nas actividades de grupo integrándose no grupo e participando activamente.

- Axudar a que exista unha comunicación entre o alumnado e que isto o leve á resolución de posibles conflitos e desavenencias de xeito que aprendan a solventar estas problemáticas cos seus propios medios e exerciten así “a mediación” como un elemento imprescindible.

- Ser conscientes das palabras, expresións e actitudes que entorpecen o feito educativo e reconducilas de xeito que sexan proveitosas para a aula e os compañeiros.

PROXECTO TIC NA MATERIA DE MÚSICA

- Na época que nos toca vivir, faixe imprescindible o uso e o coñecemento das novas tecnoloxías. Na era da informática e internet, o sistema educativo debe apoiar uso desas novas tecnoloxías.

- Tamén debe ser unha ferramenta para a educación do alumno: para recoller información, para completar temas dados na aula, para facer traballos que completen ou incluso formen parte da evolución do alumno.

- Dende a materia de música usarémolo da seguinte maneira:

- Buscar datos en internet.

- Propoñer un tema e buscar información na rede, axudando aos alumnos a discernir o que é información e o que é intoxicación, teoricamente falando.

- Creación de partituras, ou amosar pequena noção de como se pode escribir música en ordenador.

- Explicar como é un sistema de gravación de música en ordenador, incluso facendo gravacións na aula para que se escoiten.

- Estas actividades realizaranse nas aulas de informática as que dispoña o centro ou ben na aula de música, levando un ordenador con tarxeta de son e un proxector.

- Na aula o recurso informático é básico para un bo desenvolvemento da materia. Hai que ter en conta que internet ofrece unhas grandísimas posibilidades de información

- Concertos en directo, gravación de obras, páxinas web con datos- . Unhas das utilidades máis grandes é amosar aos alumnos certos instrumentos e gravación que o seminario de música non posúe, e que si pode sacar da rede.

PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Como medio para avaliar a propia programación teremos que ter en conta:

- O grado de cumprimento do exposto a nivel de contidos, temporalización, etc...

- A porcentaxe de alumnado que obten unha nota de aprobado, de xeito que se se dan casos de porcentaxes de aprobados inferiores a un rango comprendido entre 50% e 70% deberá facerse unha análise dos motivos e a xustificación dos mesmos. Asimesmo poderá estipularse como medida nestes casos a comparativa cos resultados de asignaturas semellantes á música, e dicir, do ámbito cultural ou artístico.

- A realización e mostra de traballos ou actuacións públicas será un medio para valorar o éxito das iniciativas emprendidas na aula.

I.E.S. ALLARIZ			
CURSO	1º BACHARELATO CIENCIAS DA NATURALEZA E DA SAUDE E	CÓD	BC10000
ASIGNATURA	1º LINGUAXE E PRACTICA MUSICAL		
PROFESOR/A (ES/AS)	DANIEL A. IGLESIAS LOSADA		
LIBRO DE TEXTO	Título	SEN LIBRO DE TEXTO	
	Autor		
	Editorial		ISBN
	Data Autoriz.		x Galego

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A materia de Linguaxe e Práctica Musical concíbese como unha continuación da formación musical recibida polo alumnado na etapa educativa anterior, que lle permite ampliar, desenvolver e aplicar, con autonomía e en contextos diversos, os coñecementos e as capacidades que contribúen á adquisición dunha cultura musical sólida.

Considerando que a música ten como finalidade primordial a comunicación, é necesario que o alumnado conte coas ferramentas necesarias que lle axuden a comprender e a participar do feito musical. Neste sentido, débese favorecer que o alumnado se implique activamente no proceso artístico musical.

A expresión e a linguaxe musical son os dous ámbitos do coñecemento musical en torno aos que se organiza esta materia; está estruturada en cinco bloques ("Destrezas musicais", "A audición comprensiva", "A teoría musical", "A creación e a interpretación" e "As tecnoloxías aplicadas ao son"), que se deben presentar nas actividades de ensino e aprendizaxe relacionados entre si, xa que estes ámbitos se complementan e interactúan; refórzanse e desenvólvense mutuamente.

A comprensión dos elementos morfolóxicos e sintácticos da linguaxe musical contribúe a perfeccionar a capacidade de expresarse a través da interpretación e a creación do feito musical concreto, completándose así o proceso de adquisición dunha linguaxe. A súa aprendizaxe como instrumento de comunicación debe basearse, tamén, na audición comprensiva, na memoria musical, na práctica vocal, instrumental e rítmica, e na lectoescritura musical como recurso útil para fixar os conceptos lingüísticos.

A expresión musical refírese á creación e a interpretación de pezas vocais e instrumentais. A interpretación achega o alumnado a un repertorio musical amplo e variado, posibilita a adquisición de capacidades e destrezas técnicas e interpretativas, e favorece a sensibilidade auditiva e a memoria musical. A interpretación instrumental e vocal, nunha educación musical na que a práctica é o centro da acción pedagóxica, é tamén un

procedemento esencial para aprender os contidos da linguaxe musical e reforzar os coñecementos adquiridos; a experiencia, que é previa á abstracción conceptual. A creación musical explora os elementos propios da linguaxe musical, experimenta cos sons e combínaos a través da improvisación, dos arranxos e da composición. Todo isto poténciase coas tecnoloxías da información, da comunicación e da creación artística, que, postas á disposición da música, constitúen un recurso importante para indagar, obter información e comunicarse, e un medio para crear e descubrir músicas de todos os estilos e de todas as culturas.

A materia de Linguaxe e Práctica Musical debe estar orientada a despertar o interese do alumnado por participar de forma activa, informada e lúdica como oínte, intérprete ou compositor/a, tanto na súa vida educativa como na súa vida privada. O ensino da materia debe partir dos coñecementos previos, dos gustos e dos costumes musicais do alumnado, e abordarse desde a práctica musical activa e participativa, vinculada á reflexión sobre o realizado. Estes principios, orientados ao desenvolvemento das capacidades perceptivas e expresivas e á comprensión do feito musical, servirán de base para consolidar aprendizaxes que transcendan o contexto en que se produciron.

A materia contribúe ao desenvolvemento de valores como o esforzo, a constancia, a disciplina, a toma de decisións, a autonomía, o compromiso, a asunción de responsabilidades e o espírito emprendedor, innovador e crítico. Tal e como demostran numerosos estudos publicados, a práctica musical mellora a memoria, a concentración, a atención, a psicomotricidade, o control das emocións, a autoestima, as habilidades para enfrontarse a un público ou a capacidade para traballar en grupo. A música favorece a adquisición das competencias clave, procura un ensino integral e axuda na maduración do alumnado, ademais de favorecer o espírito de motivación e superación persoal.

As disciplinas musicais non só desenvolven a creatividade, a sensibilidade artística e o criterio estético; tamén axudan o alumnado, da mesma forma que o resto de materias desta etapa, a adquirir os coñecementos e habilidades para construír a súa personalidade, a traballar en equipo, desenvolver o pensamento crítico e a converterse en cidadáns e cidadás que actúen de xeito responsable e autónomo. En definitiva, a actividade musical, nas súas diversas facetas, favorece as capacidades sociais e expresivas dos alumnos e das alumnas.

CONTIDOS/ CRITERIOS DE AVALIACIÓN /ESTANDARES DE APRENDIZAXE/ COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Obxectivos do bacharelato: segundo o DOG 120 do 29/VI/2015

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Destrezas musicais				
• d • e • f • i • m	• B1.1. Utilización da voz, individual ou colectivamente, partindo do coñecemento do aparello fonador, o seu funcionamento, a respiración, a emisión, a articulación, a relaxación e a afinación.	• B1.1. Entoar cunha correcta emisión da voz, individual ou conxuntamente, unha melodía ou unha canción con acompañamento.	• LPMB1.1. 1. Coñece os órganos e as funcións do aparello fonador.	• CMCCT
			• LPMB1.1.2. Realiza exercicios de respiración, relaxación, articulación, fraseo, etc., e valóraos como elementos imprescindibles para a	• CAA • CSC

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• ñ	• B1.2. Interpretación vocal atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á articulación dos sons e os seus ataques, e á ornamentación musical.		adquisición da técnica vocal.	
			• LPMB1.1.3. Aplica a técnica vocal para cantar entoada e afinadamente, aplicando as indicacións expresivas e dinámicas presentes na partitura.	• CSC • CCEC
• c • d • i • n • ñ	• B1.3. Entoación individual e colectiva de escalas, intervalos melódicos, harmónicos, arpejos ou acordes.	• B1.2. Identificar e reproducir intervalos, modelos melódicos sinxelos, escalas ou acordes arpexiados a partir de diferentes alturas.	• LPMB1.2.1. Reproduce e identifica intervalos, escalas ou acordes a partir de diferentes alturas, utilizando unha correcta emisión da voz.	• CAA • CSC • CMCCT
• c • d • i • m • n • ñ • p	• B1.4. Interiorización do pulso. • B1.5. Interpretación instrumental atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á ornamentación musical, e á articulación dos sons e dos seus ataques. • B1.6. Práctica da lectura articulada e da escritura tanto melódica como harmónica nas claves de sol e fa en cuarta, e da escritura tanto melódica como harmónica. • B1.7. Práctica de lectura de notas, sen clave, aténdose ao debuxo interválico. • B1.8. Práctica da lectura de obras musicais utilizando partituras.	• B1.3. Identificar e executar instrumentalmente ou vocalmente estruturas e patróns rítmicos ou melódicos simultáneos dunha obra breve ou dun fragmento, con ou sen cambio de compás, nun tempo establecido.	• LPMB1.3.1. Interpreta instrumentalmente ou vocalmente, con total precisión dentro dun tempo establecido, estruturas rítmicas adecuadas a este nivel dunha obra ou un fragmento, sentindo internamente o pulso e aplicando, se procede, as equivalencias nos cambios de compás.	• CMCCT • CCEC
			• LPMB1.3.2. Executa con independencia estruturas rítmicas simultáneas, utilizando e desenvolvendo a disociación auditiva e motriz.	• CMCCT • CSC
			• LPMB1.3.3. Practica a lectura e a escritura musical, recoñecendo a súa importancia para afondar na aprendizaxe da linguaxe musical.	• CAA • CMCCT • CCEC
Bloque 2. A audición comprensiva				

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• i • n • ñ	• B2.1. Percepción e identificación do pulso, dos acentos e dos compases binarios, ternarios e cuaternarios. • B2.2. Percepción, identificación e transcripción de fórmulas rítmicas básicas orixinadas polo pulso binario ou ternario. • B2.3. Percepción, identificación e transcripción de signos que modifican a duración, síncope, anacruses, notas a contratempo, cambios de compás, grupos de valoración especial, equivalencias pulso-pulso e fracción-fracción, etc.	• B2.1. Recoñecer auditivamente o pulso dunha obra ou dun fragmento, así como o acento periódico, e interiorizalo para manter durante breves períodos de silencio.	• LPMB2.1.1. Percibe o pulso como referencia básica para a execución rítmica, así como a identificación do acento periódico base do compás, e logra unha correcta interiorización do pulso que lle permite posteriormente unha axeitada execución individual ou colectiva.	• CMCCT • CSC
• b • d • e • f • i • n	• B2.4. Identificación auditiva das características morfolóxicas básicas das obras musicais, tanto as que teñen como fundamento a linguaxe da música culta como as que teñen como fundamento as linguaxes musicais contemporáneas, o jazz, a música tradicional, o rock, o flamenco e as músicas do mundo. • B2.5. Percepción, identificación auditiva e transcripción das escalas, funcións tonais-acordes maiores e menores, acordes de sétima dominante e de sétima diminuída, cadencias e os modos e intervalos fóra do concepto tonal. • B2.6. Recoñecemento comprensivo das texturas musicais e dos timbres	• B2.2. Recoñecer auditivamente e describir con posterioridade as características das obras escoitadas ou interpretadas	• LPMB2.2.1. Percibe aspectos rítmicos, melódicos, tonais, modais, cadenciais, formais, tímbricos etc., das obras escoitadas ou interpretadas. • LPMB2.2.2. Utiliza a lectura e a escritura musical como apoio á audición. • LPMB2.2.3. Escoita obras musicais seguindo a partitura. • LPMB2.2.4. Escoita e recoñece os elementos básicos das linguaxes propias da música culta, jazz, rock e flamenco, así como os máis importantes da linguaxe musical contemporánea.	• CMCCT • CCEC • CCEC • CCEC • CCEC

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	instrumentais nas obras escoitadas ou interpretadas. • B2.7. Recoñecemento auditivo e transcripción dos esquemas rítmicos, das melodías, dos intervalos e dos fragmentos melódicos resultantes da combinación dos devanditos elementos. • B2.8. Reprodución vocal memorizada dos esquemas rítmicos, das melodías, dos intervalos e dos fragmentos melódicos resultantes da combinación dos devanditos elementos. • B2.9. Identificación de erros ou as diferenzas entre un fragmento escrito e un fragmento escoitado. • B2.10. Transcripción de esquemas harmónicos das obras escoitadas.		• LPMB2.2.5. Describe as características das obras escoitadas, utilizando a terminoloxía axeitada.	• CCEC • CCL
Bloque 3. A teoría musical				
• d • i • n	• B3.1. Coñecemento das grafías das fórmulas rítmicas, simultaneidade de ritmos, signos que modifican a duración, síncope, anacruse, notas a contratempo, os grupos de valoración especial contidos en un e varios pulsos, etc. • B3.2. Coñecemento das grafías e dos tempos relativos á expresión musical, á dinámica, ao tempo, á agónica, á articulación musical e ao ataque dos sons. • B3.3. Aproximación ás grafías	• B3.1. Coñecer e aplicar na lectura e na interpretación de partituras os tempos e os signos relacionados co ritmo e coa expresión musical.	• LPMB.3.1.1. Identifica e interpreta os tempos e signos relacionados co ritmo e coa expresión musical. • LPMB.3.1.2. Identifica e interpreta os signos gráficos propios da linguaxe musical contemporánea.	• CMCCT • CCEC • CCEC • CCL • CMCCT

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	contemporáneas.			
• i • n	• B3.4. Coñecemento das normas de escritura melódica. • B3.5. Coñecemento e comprensión dos ritmos das danzas e das	• B3.2. Recoñecer nunha partitura os elementos básicos da linguaxe musical.	• LPMB.3.2.1. Identifica os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando diferentes soportes. • LPM3.2.2. Recoñece elementos básicos harmónicos e formais. • LPM3.2.3. Aplica correctamente a terminoloxía propia da teoría musical.	• CAA • CCEC • CCEC • CMCCT • CCEC • CCL
	• B3.6. Coñecemento e comprensión de escalas, funcións tonais, intervalos, cadencias, acordes básicos e complementarios, tonalidade, modalidade e modulación. • B3.7. Coñecemento dos principais sistemas de cifraxa harmónica. • B3.8. Coñecemento da ornamentación musical. • B3.9. Comprensión do efecto que producen na música os sons da ornamentación e intensificación expresiva. • B3.10. Ámbito sonoro das claves e a súa relación entre si.			
Bloque 4. A creación e a interpretación				
• c • d • i • l • m • n	• B4.1. Realización vocal ou instrumental de fórmulas rítmicas orixinadas polo pulso binario ou temario e as súas variantes.	• B4.1. Realizar exercicios psicomotores e improvisar estruturas rítmicas sobre un fragmento escoitado de maneira tanto individual como conxunta.	• LPMB.4.1.1. Practica variantes de fórmulas rítmicas coñecidas e improvisaas libremente, acordándoas co pulso e o compás do fragmento escoitado.	• CMCCT
• c • d	• B4.2. Improvisación, tanto individual como colectiva, de breves melodías.	• B4.2. Improvisar, individualmente ou colectivamente, breves	• LPMB.4.2.1. Asimila os conceptos tonais e modais básicos, desenvolvendo a creatividade e a	• CCEC • CSIEE

Ajustar columna de tabla

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• i • l • m • n	• B4.3. Utilización das escalas e acordes máis habituais no sistema modal e tonal.	• melodías tonais ou modais, pequenas formas musicais partindo de premisas relativas a diferentes aspectos da linguaxe musical.	• capacidade de seleccionar e usar libremente os elementos da linguaxe musical de acordo cunha idea e estruturados nunha forma musical.	
• a • b • c • d • h • i • n	• B4.4. Interpretación memorizada de obras ou fragmentos musicais vocais adecuados ao nivel, con ou sen acompañamento.	• B4.3. Interpretar de memoria, individualmente ou conxuntamente, fragmentos de obras do repertorio seleccionados entre os propostos polo alumnado, valorando as achegas do grupo e desenvolvendo o espírito crítico.	• LPMB.4.3.1. Coñece o repertorio traballado e ten capacidade de memorización, sensibilidade musical e capacidade expresiva.	• CCEC
			• LPMB.4.3.2. Mantén unha actitude positiva ante a música e os compañeiros.	• CSC • CCEC
			• LPMB.4.3.3. Utiliza os instrumentos da aula cunha técnica correcta.	• CAA • CSC
			• LPMB.4.3.4. Aplica a técnica vocal para cantar entoadamente e afinadamente nas actividades de interpretación.	• CAA • CSC
			• LPMB.4.3.5. Mantén unha actitude positiva para integrarse como un membro máis no grupo.	• CSC • CSIEE
• a • b • c • d • h • i • l • n	• B4.5. Achegamento aos procesos compositivos máis habituais. • B4.6. Utilización da expresión corporal e o movemento corporal como complemento ao feito musical. • B4.7. Desenvolvemento da lateralidade a través da realización simultánea de diferentes ritmos básicos	• B4.4. Improvisar ou compor e interpretar unha breve obra musical para unha melodía dada, que necesite a participación de varios executantes e incorporar movemento coreográfico, utilizando os coñecementos musicais adquiridos.	• LPMB.4.4.1. Crea unha pequena obra musical utilizando os coñecementos musicais adquiridos.	• CCEC • CAA • CMCCT • CSIEE
			• LPMB.4.4.2. Constrúe a través do movemento unha creación coreográfica adecuando a súa concepción ao carácter expresivo da obra.	• CSC • CAA

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• a • b • c • n	• B4.8. Participación activa na organización e na realización de actividades musicais desenvolvidas en diferentes contextos. • B4.9. Participación na organización e na realización de actividades con respecto e disposición para superar estereotipos e prexuízos, tomando conciencia, como parte dun grupo, do enriquecemento que se produce coas achegas das demais persoas.	• B4.5. Saber comportarse como espectador/a e intérprete, e controlar o medo escénico nas actuacións.	• LPMB.4.5.1. Compórtase de maneira correcta como espectador/a e como intérprete na realización de actividades musicais desenvolvidas en diferentes contextos.	• CSC
			• LPMB.4.5.2. Practica as técnicas necesarias para controlar o medo escénico.	• CSC
Bloque 5. As tecnoloxías aplicadas ao son				
• d • e • f • g • h • i • l • m • n	• B5.1. Fenómeno físico-harmónico; movemento ondulatorio; serie de Fourier. • B5.2. Características acústicas dos instrumentos: instrumentos transpositores e electrónicos; manipulación artificial do son. • B5.3. Fundamentos dos sistemas de afinación. Proporcións asociadas aos intervalos: consonancia e disonancia. Serie harmónica. Índices acústicos. Diapasón. • B5.4. Transmisión e amortecemento do son. • B5.5. Sinal analóxico e sinal dixital. Dixitalización do son analóxico. • B5.6. Síntese do son: mostraxe (samplers), filtros de frecuencias e multipistas.	• B5.1. Realizar traballos e exercicios aplicando as ferramentas que ofrecen as novas tecnoloxías.	• LPMB.5.1.1. Utiliza correctamente editores de partituras, secuenciadores, MIDI e software para aplicacións audiovisuais.	• CD • CMCCT

Linguaxe e Práctica Musical. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	• B5.7. Hardware musical: computadores, tarxetas de son e conexións. • B5.8. Tipos de software musical: editores de partituras, secuenciadores, programas xeradores de acompañamentos e mesas de mesturas.			
• g • h • i • l • n	• B5.9. Práctica dos sistemas de gravación analóxica ou dixital, de procesamento de sons de comunicación MIDI en interpretacións ou creacións propias. • B5.10. Uso da música con soporte electrónico en producións escénicas ou audiovisuais. • B5.11. Realización de sonorizacións a través da improvisación, a composición ou a selección musical de textos ou de imaxes.	• B5.2. Crear pezas sonoras ou audiovisuais utilizando distintos sistemas de reprodución e gravación de son.	• LPMB.5.2.2. Utiliza de forma autónoma os recursos tecnolóxicos como ferramentas para a audición, a interpretación, a creación, a edición, a gravación, a investigación e a aprendizaxe do feito musical.	• CAA • CD • CMCCT

**CONTIDOS/ CRITERIOS DE AVALIACIÓN /ESTANDARES DE APRENDIZAXE/
COMPETENCIAS CLAVE**

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Obxectivos do bacharelato: segundo o DOG 120 do 29/VI/2015

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TEMPORALIZACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN
BLOQUE 1 : DESTREZAS MUSICAIS			
. Coñece os órganos e as funcións do aparello fonador. Realiza exercicios de respiración, relaxación, articulación, fraseo, etc., e valóraos como elementos imprescindibles para a adquisición da técnica vocal.	4 ou 5 sesións.	Coñecer os órganos que interveñen no proceso de produción da voz e emitir a voz dun xeito correcto e logrando unha correcta entoación.	Entoar cunha correcta emisión da voz, individual ou conxuntamente, unha melodía ou unha canción con acompañamento.
Aplica a técnica vocal para cantar entoadada e afinadamente, aplicando as indicacións expresivas e dinámicas presentes na partitura.	A desenvolver durante o primeiro trimestre.	Coñecer os exercicios básicos de técnica vocal que lle permitan cantar de xeito afinado e logrando a expresividade indicada na partitura.	Interpretar vocalmente pezas, atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á articulación dos sons e os seus ataques, e á ornamentación musical.
Reproduce e identifica intervalos, escalas e acordes a partir de diferentes alturas, utilizando unha correcta emisión da voz.	A desenvolver durante o primeiro trimestre.	Cantar entoadadamente os diferentes intervalos, escalas e acordes.	Entoación individual e colectiva de escalas, intervalos melódicos, harmónicos, arpejos ou acordes.
Interpreta instrumentalmente ou vocalmente, con total precisión dentro dun tempo establecido, estruturas rítmicas adecuadas a este nivel dunha obra ou un fragmento, sentindo internamente o pulso e aplicando, se procede, as equivalencias nos cambios de compás. ----- -Executa con independencia estruturas rítmicas simultáneas, utilizando e desenvolvendo a disociación auditiva e motriz. ----- - Practica a lectura e a escritura musical, recoñecendo a súa importancia para afondar na aprendizaxe da linguaxe musical.	Durante todo o curso.	Interpretar instrumentalmente diferentes obras de diferentes épocas, de xeito preciso ben individualmente ou colectivamente.	- Interpretar obras instrumentalmente atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á ornamentación musical, e á articulación dos sons e dos seus ataques. - Identificar e executar instrumentalmente ou vocalmente estruturas e patróns rítmicos ou melódicos simultáneos dunha obra breve ou dun fragmento, con ou sen cambio de compás, nun tempo establecido.
BLOQUE 2 : AUDICIÓN COMPRENSIVA			
Percibe o pulso como referencia básica para a execución rítmica,	Unha sesión práctica.	Percepción e identificación do pulso e	Escoitar e recoñecer autodivamente o pulso dunha

así como a identificación do acento periódico base do compás, e logra unha correcta interiorización do pulso que lle permite posteriormente unha axeitada execución individual ou colectiva. ----- Percibe aspectos rítmicos, melódicos, tonais, modais, cadenciais, formais, tímbricos etc., das obras escoitadas ou interpretadas.	----- Durante todo o curso.	dos compases binarios, ternarios e cuaternarios en diferentes audicións. Identificación de ritmos, melodías, cadencias e armonías en breves fragmentos de dictado. ----- Identificar ritmos melodías, texturas, e todos aqueles aspectos propios da linguaxe musical e presentes nas partituras.	obra ou dun fragmento, así como o acento periódico, e interiorizalo para manter durante breves períodos de silencio ----- Análise de audicións por medio do seguimento de partituras.
Utiliza a lectura e a escritura musical como apoio á audición.	Durante todo o curso	Seguimento e comprensión da linguaxe dunha partitura de xeito que nos permita seguir con claridade unha audición ou un fragmento.	Seguimento e lectura de obras apoiadas por audicións. Identificación e seguimento dos elementos básicos presentes nunha partitura.
Escoita obras musicais seguindo a partitura.	Durante todo o curso.	Seguimento e comprensión e lectura das obras por medio de partituras.	Seguimento e lectura de partituras de diferentes períodos históricos.
Escoita e recoñece os elementos básicos das linguaxes propias da música culta, jazz, rock e flamenco, así como os máis importantes da linguaxe musical contemporánea.	Durante todo o curso	Identificación de estilos musicais por medio de audicións e de todos os elementos básicos que forman parte dos estilos traballados: textura, modalidade/tonalidade, tipo de melodía...	Recoñecer auditivamente e describir con posterioridade as características das obras escoitadas ou interpretadas
Describe as características das obras escoitadas, utilizando a terminoloxía axeitada.	Durante todo o curso.	▪ Recoñecemento auditivo e transcripción dos esquemas rítmicos. Recoñecemento das texturas, esquemas harmónicos,	Comentario de audicións así como dos elementos que conteñen as mesmas.
BLOQUE 3 : A TEORÍA MUSICAL			
Identifica e interpreta os termos e signos relacionados co ritmo e coa expresión musical.	3 sesións	Coñecemento das grafías das fórmulas rítmicas, simultaneidade de ritmos, signos que modifican a duración, síncope, anacruse, notas a contratempo, os grupos de valoración especial contidos en un e varios pulsos, etc.	Lectura e práctica de diferentes partituras e realización de exercicios de identificación de signos e do seu significado en diferentes partituras.
Identifica e interpreta os signos gráficos propios da linguaxe musical contemporánea.	2 sesións	Coñecemento das grafías musicais propias da	Análise de diferentes partituras

		música contemporánea.	contemporaneas e posterior audición.
Identifica os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando diferentes soportes. ----- Recoñece elementos básicos harmónicos e formais. ----- Aplica correctamente a terminoloxía propia da teoría musical.	3 sesións	Coñecemento das grafías musicais e dos diferentes signos contidos e empregados en diferentes partituras.	Recoñecer nunha partitura os elementos básicos da linguaxe musical.

BLOQUE 4 : CREACIÓN E INTERPRETACIÓN

Practica variantes de fórmulas rítmicas coñecidas e improvisaas libremente, acordándoas co pulso e o compás do fragmento escoitado.	3 sesións	Realización vocal ou instrumental de fórmulas rítmicas orixinadas polo pulso binario ou ternario e as súas variantes.	Creación de patróns rítmico melódicos por medio da voz ou de instrumentos en compases binarios, ternarios e cuaternarios.
Asimila os conceptos tonais e modais básicos, desenvolvendo a creatividade e a capacidade de seleccionar e usar libremente os elementos da linguaxe musical de acordo cunha idea e estruturados nunha forma musical.	3 sesións	Realización de improvisacións, tanto individual como colectiva, de breves melodías.	Improvisación, tanto individual como colectiva, de breves melodías
Coñece o repertorio traballado e ten capacidade de memorización, sensibilidade musical e capacidade expresiva. ----- Mantén unha actitude positiva	Durante todo o curso	Interpretación memorizada de obras ou fragmentos musicais vocais adecuados ao nivel, con ou sen acompañamento.	Practica de memorización de obras ou fragmentos musicais vocais adecuados ao nivel, con ou sen acompañamento. ----- Realización de diferentes obras ó

ante a música e os compañeiros. ----- Utiliza os instrumentos da aula cunha técnica correcta. -----Utiliza os instrumentos da aula cunha técnica correcta.			longo do curso que deben ser memorizadas. -----Práctica do coidado e do mantemento dos instrumentos mediante o bo uso dos mesmos e a posta en valor dos recursos materiais dos que se dispoñen.
Aplica a técnica vocal para cantar entoadamente e afinadamente nas actividades de interpretación.	Durante todo o curso	Cantar axeitadamente e tendo en conta as actividades previas de vocalización e a súa posterior utilización durante o canto das obras a ensaiar.	Entoación e traballo sobre obras vocais. ----- Recursos técnicos aplicados ás obras vocais.
Mantén unha actitude positiva para integrarse como un membro máis no grupo.	Durante todo o curso	Actitude positiva de cara ós compañeiros e cara á asignatura.	Practica do respecto polos demais nas sesións prácticas e tamén cando se emiten opinións diferentes á propia. Práctica da tolerancia. Defender e debatir sobre posturas contrarias á propia de xeito que aprendamos a ver, coñecer e aceptar as opinións dos demais.
Crea unha pequena obra musical utilizando os coñecementos musicais adquiridos.	4 sesións	Crear obras musicais tendo en conta todo o aprendido durante o curso.	Creación de pequena obras aplicando os conceptos aprendidos.
Compórtase de maneira correcta como espectador/a e como intérprete na realización de actividades musicais desenvolvidas en diferentes contextos.	Durante todo o curso.	Actitude correcta durante a interpretación, ben como ouviente ou como intérprete.	Asistencia a concertos públicos Realización de actos musicais de público participando como intérpretes.
Practica as técnicas necesarias para controlar o medo escénico.	Durante todo o ano.	Capacidade para tocar en público ben individualmente como en grupo.	Realización e participación en concertos públicos. ----- Técnicas de autocontrol, respiración ...
BLOQUE 5: AS TECNOLOXÍAS APLICADAS Ó SON			
Utiliza correctamente editores de partituras, secuenciadores, MIDI e software para aplicacións audiovisuais.	8 sesións	Nocións de acústica do son. Hardware e software musical: tarxetas de son.... Usos dos soportes para	Realizar traballos e exercicios aplicando as ferramentas que ofrecen as novas tecnoloxías.

		gravación e edición do son.	
Utiliza de forma autónoma os recursos tecnolóxicos como ferramentas para a audición, a interpretación, a creación, a edición, a gravación, a investigación e a aprendizaxe do feito musical.	6 sesións	Realización de sonorizacións e gravacións así como do manexo e manipulación das novas tecnoloxías musicais: editores, multipistas, etc...	Realización de gravacións e traballos baseados no emprego das novas tecnoloxías. Composicións empregando os instrumentos MIDI.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS POR AVALIACIÓN

Primeira Avaliación

UNIDADE 1

Contidos

- Os órganos e as funcións do aparello fonador
- Exercicios de respiración, vocalización, articulación, axilidade e fraseo.
- Percepción, identificación e transcripción do pulso, dos acentos e dos compases binarios, ternarios e cuaternarios.
- A linguaxe musical: grafías, fórmulas rítmicas, simultaneidade de ritmos, signos que modifican a duración, síncope, anacruse, notas a contratempo, os grupos de valoración especial contidos en un e varios pulsos, etc.
- O dictado rítmico, e o dictado melódico. Formulas sinxelas binarias, ternarias e cuaternarias de dificultade crecente.
- Practica instrumental: realización vocal ou instrumental de pezas contemporaneas.
- Ámbito sonoro das claves e a súa relación entre si.
- Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: a música medieval.
- Práctica de diferentes obras musicais de diferentes periodos, tanto vocais como instrumentais.

Obxectivos

- Coñecer e comprender o funcionamento do aparato fonador
- Comprender e empregar correctamente a respiración diafragmática e o modo

correcto de impostación da voz, así como empregar exercicios sinxelos de vocalización.

- Coñecer e empregar de forma correcta as grafías para a representación do son e ser capaz de distinguilos en dictados rítmicos sinxelos.
- Ser capaz de realizar transcripcións sinxelas de dictados rítmicos e melódicos.
- Empregar de forma axeitada os propios recursos vocais e ser consciente das propias necesidades vocais
- Disfrutar da práctica instrumental e vocal tendo en conta o papel que xoga a propia interpretación e expresividade.
- Ser capaz de facer lecturas rítmicas e melódicas de nivel interedio.
- Comprender o poder da música como medio transmisor de emocións e afectos e ser quen de identificar os elementos musicais que interveñen neste proceso.
- Ser capaz de leer e interpretar con soltura obras de diferentes períodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

Procedementos

- Identificación das partes do aparato fonador en diversos diagramas
- Práctica de diversos exercicios de capacidade torácica e de respiración diafragmática.
- Realización de exercicios de impostación de voz para evitar danos na voz
- Realización de pezas vocais coma “ Over the Rainbow”
- Propostas de audición para identificar e clarificar as expresións contidas nunha determinada música.
- Práctica de diversos dictados melódicos e rítmicos

Actitudes

- Valorar a importancia da voz e do seu coidado
- Valorar o control da respiración baixa (diafragmática) como medio para o control da voz así como ser consciente da importancia que xoga isto no proceso de cantar.
- Valorar e comprender a importancia da grafía musical como medio universal de comunicación e como fonte de unión intercultural
- Valorar a música popular como fonte de riqueza dun pobo.
- Ter unha actitude boa de cara a expresión vocal e instrumental intentando mellorar día a día.
- Valorar a música como medio de expresión de sentimentos e como medio de comunicación de emocións

UNIDADE 2

Contidos

- A vocalización: entoación individual e colectiva de escalas, intervalos melódicos,

harmónicos, arpejos ou acordes.

- Linguaxe musical II : intervalos, tonalidade, escalas, modos maior e menor e características destacadas. Identificación de tonalidades en exemplos precisos.
- Dictados rítmicos e melódicos de dificultade crecente.
- Grafías e termos relativos á expresión musical, dinámica, tempo, agónica, articulación.
- Práctica instrumental e vocal de obras clásicas e contemporáneas.
- Interpretación memorizada de obras e fragmentos musicais vocais: con ou sen acompañamento.
- Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: o renacemento.
- Práctica musical con diversas obras modernas e tamén propias do repertorio clásico.

Obxetivos

- Ser capaz de cantar pezas de xeito individual e colectivo de xeito satisfactorio coa entoación e afinación adecuadas.
- Comprender a noción de tonalidade e modalidade e ser capaz de identificar estas nocións nunha partitura.
- Identificar e clasificar de xeito claro, intervalos, tonalidades, modos e escalas.
- Transcribir fragmentos rítmicos e melódicos sinxelos e con dificultade crecente.
- Coñecer e comprender as grafías propias da expresión musical, o modo en que se expresan e o seu significado e simboloxía.
- Memorizar fragmentos musicais e interpretalos de xeito satisfactorio.
- Recoñecer os procesos musicais propios do período do Renacemento e identificar audicións relacionadas con este período.
- Ser capaz de leer e interpretar con soltura obras de diferentes períodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

Procedementos

- Realizar cancións de forma conxunta en diversos estilos e buscando sempre a mellora do grupo e individual.
- Realización de exercicios teóricos en relación coas tonalidades e analizar estes aspectos en obras concretas.
- Memorizar e cantar fragmentos cada vez máis amplos e diversos.
- Realización de dictados rítmicos de dificultade crecente e saber transcribilos

adecuadamente.

- Correxir e analizar exemplos de dictados por medio de audicións e ver se a escritura é correcta ou non

Actitudes

- Valorar o feito de cantar en grupo e ser capaz de afrontar unha práctica vocal de xeito colectivo e individual sendo consciente da aportación que un mesmo realiza ó grupo.
- Valorar a importancia do coñecemento de figuras como medio para a transcripción de partituras.
- Valorar os elementos musicais: intervalos, tonalidades como medio para a construción de fragmentos ou obras musicais.
- Apertura e tolerancia de cara ás músicas propostas na unidade, aínda que estas non se correspondan cos propios gustos.

Segunda Avaliación

UNIDADE 3

Contidos

- Práctica da lectura melódica como harmónica nas claves de sol e fa en cuarta e da escritura tanto melódica como harmónica.
  - A clave de Fa en 4ª liña. Lectura e práctica de fragmentos de dificultade crecente.
  - A textura musical: tipos de textura e identificación visual e auditiva.
  - Identificación auditiva das características morfolóxicas básicas das obras musicais que teñen como fundamento a linguaxe da música culta.
  - Improvisación, tanto individual como colectiva, de breves melodías.
  - Respaso de dictados melódicos e rítmicos. Introducción e práctica ó dictado rítmico melódico.
  - Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: o barroco (o cifrado armónico e a ornamentación)
  - Práctica musical con diversas obras modernas e tamén propias do repertorio clásico.

Obxetivos

- Ser capaz de ler con soltura fragmentos melódicos en clave de sol e de fa en 4ª liña.
  - Diferenciar as texturas que poden aparecer en diferentes obras e ser capaz de comprendelas e identificalas visual e auditivamente.
  - Improvisar fragmentos ritmico melódicos baseados en estruturas sinxelas.
  - Identificación de elementos constitutivos dunha obra musical: ritmo, harmonía, textura, tonalidade, modalidade, acordes, modulacións...
  - Recoñecer os procesos musicais propios do periodo do Barroco e identificar audicións relacionadas con este periodo.
  - Comprender a nocións de baixo continuo e a súa importancia no Barroco.
  - Identificar a ornamentación, tanto nas súas diferentes formas de presentación en partituras como a súa codificación para a interpretación.
- Ser capaz de leer e interpretar con soltura obras de diferentes periodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

Procedementos

- Practica da lectura en diversos fragmentos ou partituras escritos en clave de Fa en 4ª liña.
- Identificación de dictados rítmico melódicos e anotación dos mesmos en clave de Fa en 4ª liña.
- Realización de pequenas improvisacións vocais dentro do marco dunha obra con retrouso.
- Identificación e análise de acordes, motivos rítmicos, fragmentos melódicos sinxelos, tonalidades etc...
- Escritura de exemplos sinxelos baseados na anotación de cifrado para baixo continuo. Modelos de escritura relacionados con mesmo sistema tales como as anotacións jazzísticas actuais.
- Análise auditivo de diferentes obras do Barroco.
- Estudo e análise de partituras e da ornamentación principalmente ligada ó periodo desta unidade, o Barroco.

Actitudes

- Valorar os novos conceptos aprendidos como medio de enriquecemento e comprensión nun plano maior, da música e dos seus fundamentos compositivos.
- Manter unha actitude de tolerancia con aquelas músicas que son diferentes e novedosas.
- Actitude de interese pola aprendizaxe da música e a súa linguaxe.

UNIDADE 4

Contidos

- Coñecemento das normas de escritura melódica
- Cadencias principais e principais esquemas armónicos.
- Repaso e aplicación na análise dos conceptos propios da linguaxe musical: escalas, funcións tonais, intervalos, cadencias, acordes básicos e complementarios, tonalidade, modalidade e modulación.
- Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: o Clasicismo.
- Dictados rítmico melódicos de crecente dificultade.
- Practica musical con diversas obras modernas e tamén propias do repertorio clásico.

Obxetivos

- Ser capaz de escribir fragmentos melódicos de dificultade crecente.
- Coñecer os principais tipos de cadencias empregados na música clásica
- Aplicar na análise de partituras e empregar nas propias composicións os elementos básicos da linguaxe musical: escalas, tonalidades, intervalos, modalidade...
- Recoñecer os procesos musicais propios do periodo do Clasicismo e identificar audicións relacionadas con este periodo.
- Recoñecer e transcribir dictados rítmico melódicos de dificultade crecente.
- Ser capaz de leer e interpretar con soltura obras de diferentes periodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

Procedementos

- Práctica da improvisación e da escritura posterior de fragmento ideados polo alumno.
- escoitar e identificar os principais tipos de cadencias, de xeito aislado e posteriormente en fragmentos concretos de obras.
- Creación de escalas e melodias baseadas nas mesmas así como de acompañamentos sinxelos baseados en patróns de tónica, subdominante e dominante.
- escoitar e analizar a música propia do periodo Clásico así como as bases da música desa época.
- Realizar dictados rítmico-melódicos incluíndo figuración complexas, síncoas e contratempos.

Actitudes

- Respetar os procesos creativos dos demais así como as diferentes opinións que

poidan xurdir durante as clases.

- Valorar os periodos propios da historia da música e ser consciente da súa aportación e logros conseguidos e que seguen vixentes nas musicas actuais.
- Ser consciente e valorar a propia capacidade creadora e a dos demais como forza de innovación.
- Valorar e desenvolver as propias habilidades e as dos demais como medio para levar a cabo os procesos creativos.
- Actitude de colaboración nos traballos conxuntos realizados con outros compañeiros da clase.

Terceira Avaliación

UNIDADE 5

Contidos

- Repaso da linguaxe musical e dos seus conceptos referentes a estruturas armónicas e tipos de acordes así como de outros conceptos xa aprendido en unidades anteriores.
- Estilos: Blues, rock, pop, rap, heavy, música electrónica, heavy e algúns dos subestilos predominantes coma o hard rock, rock progresivo etc...
- Identificación de audicións e estilos baseándose nas características propias de cada estilo ou tendencia.
- Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: o Romanticismo
- Dictados rítmico melódicos de crecente dificultade.
- Práctica musical con diversas obras modernas e tamén propias do repertorio clásico.

Obxetivos

- Diferenciar as diferentes tendencias da música popular e as súas diferentes manifestacións.
- Distinguir de xeito claro as diferentes características e señas de identidade das diversas manifestacións musicais da música popular: heavy, rock, blues...
- Comprender as estruturas armónicas propias de composición sinxelas e algunhas máis complexas que incorporen outros acordes e pequenas modulacións.
- Coñecer e identificar os rasgos propios da música do romanticismo así como os principais compositores.
- Ser capaz de leer e interpretar con soltura obras de diferentes periodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

- Transcribir, leer, tocar e entonar dictados rítmicos con soltura.

Procedementos

- Realización de audicións con análise das mesmas e identificación dos elementos constitutivos destas composicións así como dos rasgos distintivos.
- Comparación de diversos fragmentos auditivos para distinguilos e ubicalos correctamente na tendencia que lle é propia.
- Realización de esquemas armónicos sinxelos que poidan ser comprendidos e tocados polo alumnado
- Elaboración de esquemas armónicos propios.
- Coñecer as características musicais do Romanticismo e saber identificalas nunha audición.
- Realización de probas de dictado rítmico, así como corrección de fragmentos e posterior execución práctica por medio de instrumentos sinxelos.

Actitudes

- Valorar e coñecer os elementos da linguaxe musical e ser consciente do modo en que se empregan nos procesos compositivos.
- Valorar as diferentes manifestacións musicais dos diferentes periodos deixando a un lado os gustos persoais.
- Respeto e tolerancia polos diferentes gustos musicais que poidan ter os compañeiros.

UNIDADE 6

Contidos

- As novas tecnoloxías na música: estudos de grabación
- Informática musical: edición de partituras por medio de musescore.
- Grabación e edición de audio en programas coma Cubase.
- Participación en actos e sonorización de eventos: pautas básicas.
- Recoñecemento dos estilos de épocas antigas: o século XX.
- Lectura e interpretación con soltura de obras de diferentes periodos con diferentes instrumentos individualmente e en conxunto.

Obxetivos

- Comprender e utilizar as novas tecnoloxías no ámbito da escritura e grabación musical, así como da edición de audio.
- Ser capaz de editar partituras musicais empregando programas como musescore ou finale

- Comprender o funcionamento dun estudio virtual de grabación e realizar grabacións por pistas empregando software coma cubase ou outros programas.
- Sonorizar eventos musicais empregando pequenos e sinxelos equipos.
- Recoñecer e diferenciar doutros periodos musicais os estilos musicais propios do século XX no ámbito das vangardas.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e a interpretación de obras de diferentes periodos musicais, ben sea esta individual ou en conxunto.

Procedementos

- Realización de clases nas que se explique o funcionamento de software de grabación e edición de partituras: cubase, finale, musescore, audacity, etc...
- Realización de traballos de grabación e edición de audio así como de manexo e funcionamento de instrumentos MIDI.
- Sonorización de diversas actuacións musicais no centro e realización de prácticas referentes a este tema coa axuda do profesor.
- Realización de audicións e comentario das mesas para axudar a diferenciar periodos musicais.
- Lectura e entonación de obras a primeira vista, partindo de obras sinxelas e incrementando a dificultade ata lograr un bo nivel de lectura a primeira vista.

Actitudes

- Actitude receptiva de cara ás novas tecnoloxías e ó traballo coas mesmas.
- Valorar a aportación tan grande que as novas tecnoloxías están a facer no campo da música e en especial no eido da composición.
- Receptividade e colaboración na realización de traballos en grupo.
- Tolerancia e respecto polas opinións dos demais.
- Actitude crítica cos propios traballos e logros e vontade de superación.
- Actitude de silencio durante as audicións.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Entoar cunha correcta emisión da voz, individual ou conxuntamente, unha melodía ou unha canción con acompañamento.
2. Identificar e reproducir intervalos, modelos melódicos sinxelos, escalas ou acordes arpexiados a partir de diferentes alturas.
3. Identificar e executar instrumentalmente ou vocalmente estruturas e patróns rítmicos ou melódicos simultáneos dunha obra breve ou dun fragmento, con ou sen cambio de compás, nun tempo establecido.
4. Recoñecer autidivamente o pulso dunha obra ou dun fragmento, así como o acento

periódico, e interiorizalo para manter durante breves períodos de silencio.

5. Recoñecer auditivamente e describir con posterioridade as características das obras escoitadas ou interpretadas.

6. Coñecer e aplicar na lectura e na interpretación de partituras os termos e os signos relacionados co ritmo e coa expresión musical.

7. Recoñecer nunha partitura os elementos básicos da linguaxe musical.

8. Realizar exercicios psicomotores e improvisar estruturas rítmicas sobre un fragmento escoitado de maneira tanto individual como conxunta.

9. Improvisar, individualmente ou colectivamente, breves, melodías tonais ou modais, pequenas formas musicais partindo de premisas relativas a diferentes aspectos da linguaxe musical.

10. Interpretar de memoria, individualmente ou conxuntamente, fragmentos de obras do repertorio seleccionados entre os propostos polo alumnado, valorando as achegas do grupo e desenvolvendo o espírito crítico.

11. Saber comportarse como espectador/a e intérprete, e controlar o medo escénico nas actuacións.

12. Realizar traballos e exercicios aplicando as ferramentas que ofrecen as novas tecnoloxías.

13. Crear pezas sonoras ou audiovisuais utilizando distintos sistemas de reprodución e gravación de son.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

- Realización de traballos e actividades de aula que serán requeridos ós alumnos, debendo estar, no caso das actividades de aula debidamente corrixidas e subsanadas nos seus erros así coma debidamente presentadas. Isto contribuirá, se os exercicios están debidamente realizados, ata nun 10% da nota da avaliación.

- Realización exames sobre a materia explicada así como un exame de avaliación que comprenderá todo o dado ata o momento e que terá o valor dun 45% da nota.

- Realización de exames prácticos e de dictado rítmico que contribuirán nun 45% o resultado da nota da avaliación.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Existirán dous ambitos diferenciados:

* O ámbito teórico (cun valor final na nota de avaliación de 45%)

* O ámbito práctico (cun valor final na nota de avaliación de 45%)

* O 10% retante será valorado do seguinte xeito: tarefas de aula, caderno de traballo , presentación de exercicios e material de clase: partituras e apuntes para a clase así como instrumentos)

- Cada un dos ámbitos teórico e práctico, considerarase **como independente** e deberá ser superado cunha calificación **media superior a 5**.

- Dentro de cada ámbito, non se fará media cunha calificación inferior a 4 e a media resultante entre os diferentes exames dun ámbito deberá superar a calificación de 5, segundo o dito no parágrafo anterior.

- No caso dos exames escritos os erros ortográficos e a expresión escrita, poderán ser penalizados segundo o estipulado no Departamento de Lingua Galega, excepto naqueles casos nos que o alumno non sexa pertencente á Comunidade Autónoma Galega ou teña exención de Lingua Galega. Nestes casos axudaráselle ó alumno a acadar unha expresión adecuada (no caso de que se incorpore dende outra Comunidade Autónoma) * Os erros ortográficos, no caso de repetirse, soamente serán computados unha soa vez.

-No caso dos exames teóricos a valoración das preguntas será en función do estipulado en cada pregunta dos exames segundo o traballado e correxido na aula.

- No caso dos exames prácticos realizarase unha grabación do alumno na que se valorarán a expresión musical, a destreza e o traballo realizado polo alumno...

- Un xeito “orientativo” para avaliar dita proba será este cadro:

Puntuación de 10	Sen erros de medida e interpretación. Expresa correctamente e frasea.
Puntuación de 9	1 erro breve. Interpreta ben e expresa correctamente.
Puntuación de 8	De 2 a 3 erros breves. Interpreta ben e expresa.
Puntuación de 7	De 2 a 3 erros.
Puntuación de 6	4 erros claros (erros de medida, posicións)
Puntuación de 5	Maís de 5 erros claros (medida e posicións)
Puntuación de 4	6 erros de medida e posición
Puntuación de 3	8 erros

Puntuación de 2	10 erros
Puntuación de 1	Intenta tocar e fai algo.
Puntuación de 0	Non presenta nada nin intenta.

RECUPERACIONES

- O alumno que teña suspensa a avaliación presentase os exames de recuperación pertinentes, que serán: un para aqueles persoas que teñan suspendido por causa da parte teórica, e o outro para aquelas que suspendan por parte práctica. Aqueles que teñan suspensas ámbalas dúas partes presentaranse ós dous exames (teórico e práctico) coa materia correspondente a cada parte. Aqueles que suspenderan por traballo de aula deberán presentar a libreta na data indicada con todos os traballos correspondentes á avaliación completados.

- Os alumnos que se presenten a recuperación e deberán cumprir cos requisitos anteriormente estipulados para acadar o aprobado na asignatura.

PROCEDIMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

En primeira instancia e tendo en conta que non coñecemos o nivel do alumnado, procederase a posta en práctica dunha serie de probas para coñecer o nivel do alumnado. Estas probas serán de dous tipos:

- A) Probas prácticas: lectura e entoación.
- B) Probas teóricas para ter en conta o nivel de coñecementos do alumno.

Poderase así mesmo realizar unha serie de preguntas individuais na aula a modo de examen de coñecementos. Despois de ter detectado o nivel de cada alumno procederase ó normal desenvolvemento do curso tal e como se ten especificado na presente programación e segundo os contidos estipulados.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Á hora de cualificar teranse en conta nas diferentes probas os seguintes elementos:

A) PROBA TEÓRICA E TRABALLOS PRESENTADOS

- Se o alumno resposta con concreción ás preguntas realizadas.
- Se a expresión é correcta e clara.
- Se introduce termos propios da linguaxe musical que foron previamente

- explicados e que debe aprender a empregar.
- Se presenta adecuadamente os traballos e as probas.

B) PROBAS PRÁCTICAS

- Se o alumno é capaz de facer unha lectura rítmica da peza examinada
- Se coñece e é capaz de solfexar a partitura.
- Se é capaz de entoar e medir correctamente.

ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

Os alumnos coa materia pendente realizarán e entregarán os exercicios esixidos polo profesor de forma periódica e segundo os prazos establecidos previamente. Isto será valorado positivamente polo profesor de cara á avaliación do alumno. Ademais disto, realizaránselle unha serie de exames para determinar se o alumno ten o nivel adecuado para aprobar a asignatura. As normas de calificación son a mesma que o resto do alumnado do mesmo curso e deberán por tanto acadar os mesmos obxetivos. Se non entregaran os traballos requiridos enfrentaríanse a un único exame final que reuniría todos os contidos presentes ó longo do curso incluídas as actividades recollidas ó longo do ano. Pode ademais facerse un seguimento do alumno na aula no caso de que se atope nun curso superior para ver o avance que ten nese curso na mesma materia que está pendente, aproveitando así dita situación para reforzar aqueles contidos que teñen que ver coa materia do curso anterior. Poderase tamén reforzar ditos contidos con sesións teóricas e prácticas que terían lugar en horario de mércores pola tarde e sempre de forma eventual.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaránse para as clases as coleccións de música de que se dispoñen no instituto, o material Orff co que se complementará as explicacións teóricas sobre o tema a dar. Será tamén necesario realizar unha serie de traballos acerca de músicos que están a estudar ou de períodos históricos de certa relevancia. Estes traballos serán expostos na clase.

Os materiais cos que se conta na aula son:

- Pizarra de pentagramas
- Colección de discos Oceano Música
- Cadea Musical (CD, Cassette, Radio)
- Grabadoras (3)
- Instrumentos musicais Orff (xilofonos, metalofonos, carillóns, claves, maracas, triángulo, pandeiros, flautas, timbais escolares, etc...)

- Piano
- Guitarras
- Flautas contralto

TEMAS TRANSVERSAIS

- Educación para a paz.
- Educación para un consumo responsable
- Educación para o respecto e conservación da natureza.
- Educación para respecto e a igualdade entre pobos, razas, etnias e sexos.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dentro das actividades complementarias que se poderan realizar ó longo do curso inclúense as seguintes:

- Poderase acudir a un ou varios **Concerto didácticos** dentro da nosa comunidade, coa intención de fomentar o interese do alumnado por este tipo de manifestacións culturais e tamén para ampliar o seu coñecementos no que se refire a Concertos e espazos públicos (Auditorios) nos que se veñen realizando as diferentes programacións musicais de xeito regular.

- Visita á **Radio de Allariz**, casa da mocidade para visualizar os lugares de ensaio e de realización de actividades radiofónicas puidéndose dar se as condicións o permiten a visualización e coñecemento de como se realiza un programa de radio.

PROXECTO TIC NA MATERIA DE MÚSICA

Na época que nos toca vivir, faixe imprescindible o uso e o coñecemento das novas tecnoloxías. Na era da informática e internet, o sistema educativo debe apoiar uso desas novas tecnoloxías.

Tamén debe ser unha ferramenta para a educación do alumno: para recoller información, para completar temas dados na aula, para facer traballos que completen

ou incluso formen parte da evolución do alumno.

Dende a materia de música usarémolo da seguinte maneira:

- Buscar datos en internet.
- Propoñer un tema e buscar información na rede, axudando aos alumnos a discernir o que é información e o que é intoxicación, teoricamente falando.
- Creación de partituras, ou amosar pequenas noción de como se pode escribir música en ordenador.
- Explicar como é un sistema de gravación de música en ordenador, incluso facendo gravacións na aula para que se escoiten.

Estas actividades realizaranse nas aulas de informática as que dispoña o centro ou ben na aula de música, levando un ordenador con tarxeta de son e un proxector.

- Na aula o recurso informático é básico para un bo desenvolvemento da materia. Hai que ter en conta que internet ofrece unhas grandísimas posibilidades de información

Concertos en directo, gravación de obras, páxinas web con datos- . Unhas das utilidades máis grandes é amosar aos alumnos certos instrumentos e gravación que o seminario de música non posúe, e que si pode sacar da rede.

CONTRIBUCIÓN S Ó PLAN DE CONVIVENCIA

Dende o departamento de Música formentarase é incidirse no reforzo do PLAN DE CONVIVENCIA dende os seguintes aspectos:

- Educar na tolerancia e o respecto das opinións dos demais aínda cando estas non se correspondan cos nosos gustos ou preferencias.
- Practicar e pór en valor a atención e o respecto ó profesor valorando os seus consellos e apreciacións e comentando ou expresando ante el aqueles puntos cos que non estamos dacordo e que poden ser modificados para a súa mellora.
- Comprender e pór en práctica o respecto polos demais sabendo que coa nosa actitude podemos axudar a que entendan.

- Axudar e colaborar nas actividades de grupo integrándose no grupo e participando activamente.
- Axudar a que exista unha comunicación entre o alumnado e que isto o leve á resolución de posibles conflitos e desavenencias de xeito que aprendan a solventar estas problemáticas cos seus propios medios e exerciten así “a mediación” como un elemento imprescindible.

PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Como medio para avaliar a propia programación teremos que ter en conta:

- O grado de cumprimento do exposto a nivel de contidos, temporalización, etc...

- A porcentaxe de alumnado que obten unha nota de aprobado, de xeito que se se dan casos de porcentaxes de aprobados inferiores a un rango comprendido entre 50% e 70% deberá facerse unha análise dos motivos e a xustificación dos mesmos. Asimesmo poderá estipularse como medida nestes casos a comparativa cos resultados de asignaturas semellantes á música, e dicir, do ámbito cultural ou artístico.

- A realización e mostra de traballos ou actuacións públicas será un medio para valorar o éxito das iniciativas emprendidas na aula.

